

TARANISM II - 1931 – 1933

Guvern Iorga-Argetoianu. Legislatura I .Sesiunea extraordinară.iun.-iul.'31

1.) **George Grigorovici (PSD)**, discurs la mesaj, 26 iun.'31

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .

Sublinierile, supratitlurile, semnele , îmi aparțin .

Spre deosebire de alți parlamentari, care au recurs la scurte declarații ,
Grigorovici rostește un **amplu și exhaustiv discurs de gen**.

Din toate p.d.v. , discurs de referință.]

Grigorovici / iun.'31.

▫ **Sistemul de partide.**

PSD nu vede mari diferențe între partidele burgheze.

Toate se bazează **în alegeri, pe țărănime**.

Programele lor, dacă sunt sincere , sunt analoage : PP și PNȚ , PNL-1, PNL-2 ...

" Toate aceste partide nu se prea deosebesc și, dacă este vorba de combaterea noastră, sunt chiar la fel.

Excepție a făcut , ce e drept, **PNȚ la începutul venirii la putere și mai ales în timpul din urmă al opoziției sale , atunci când ne-am alăturat și noi la lupta aceasta și am crezut un moment că vine marele potop democrat care va înneca , în sfârșit, oligarhia putredă din România. "** (apaluze PSD) [.....]

Grigorovici / iun.'31

▫ **Reforma agrară .Agricultura . Țăranii .**

Grigorovici : "La baza reformei agrare este păcatul cel mare.[...]

În Senatul României eu am declarat că **dacă nu se dă credit ieftin țăranului,**

degeaba se face această reformă .[.....]

-Em.Dan (PNL) : **??**dle Grigorovici, **sunteți nedrept** când acuzați în mod general băncile că practică dobânzi de 30 % .

Banca Românească acordă țăranilor împrumuturi cu 12 % .

"Sunteți de asemenea nedrept când învinuiți toate partidele politice că au făcut front comun contra democrației. Dvs uitați că gruparea socialistă condusă de Nădejde , Moțun ,Radovici , Diamandi și alții, au venit în rîndurile PNL ,atrăsă de încrederea ce a avut în programul și înfăptuirile larg democratice ale acestui partid.Uitați, asemenea, opera democratică a acestui partid, realizată prin împrumutarea țăranilor , prin votul universal și cooperativele satești " (apaluze la PNL)

-G.Tomaziu (PNL) : "Sunt puncte cardinale în politica Țării Românești de care nu vorbiți, și vă legați numai de amănunte , de o bancă care cade..."

-Grigorovici :??? " **Politica aceasta economică a dvs. a fost atît de cardinală, încît ne-a dus la sapă de lemn "** (Zgomot, întreruperi)

-**Voce** (LANC) : "Împroprietărea a făcut-o MSRegele, nu partidul liberal "

-**Nichifor Robu** (LANC) :Dvs trebuia să dați creditul Băncilor Populare cu 4 % , iar nu băncilor jidovești cari fac camătă și iau 80, 90 % .

-**Grigorovici** : ?? " ... la înființarea acestei nenorocite reforme agrare, care s-a făcut în pripă, de frica revoluției rusești, și nicidecum din alte motive... (întreruperi, protestări energice la PNL-1)

-**Em. Dan** : "Dle președinte, dați-mi voie să protestez împotriva unei asemenea afirmațiuni. Împroprietărea țăranilor figurează în programul PNL cu mult înainte de război, încă din anul 1892... (Întreruperi, zgomot)

dr.N.Lupu (PT) :??? "[...] Liberalii nu au voie să vorbească pînă ce nu-și vor ispăși păcatele depînă acum " (Protestări, zgomot întreruperi)

-**Dr.I.Costinescu** : "DI Grigorovici are o scuză.Nu cunoaște istoria țării românești , pentru că altfel nu ar vorbi așa...

Grigorovici : La începutul acestei reforme agrare s-a făcut greșala că nu s-au înființat obștiile sătești,(prevăzute în proiectele PNL) pentru a nu fi distrusă munca colectivă cu care era obișnuit țăranul, mai ales în Vechiul Regat... ??Astăzi se războiește ciudata idee a dlui general **Averescu** , care , pentru a întrece pe liberali, a avut ideea să risipească pămîntul în părțile mici, și să zică ca Lenin :

< **Luați și împărțiți !** >

Azi , dl **Argetoiianu** vorbește de asociații ... să adune iar pămînturile... să facă grîne. Ideea a fost împrumutată de la ruși...

"Dar este o fanezie și o utopie să credem că noi am putea întrece pe americani și pe ruși cu producția noastră de grîu.

Ceea ce scriu cîțiva profesori din România , care au mirosit ceva din ce era acolo în Rusia, cum a fost d.Chirișescu Arva, **sunt copilării**.Aceștia stau la catedre , dar nu au văzut , nu au cunoscut viața agrară din tinerețe, cum am cunoscut-o eu, mai ales în Rusia.Pe lanurile mari din **preeriile din America** , unde nici nu sunt sate ... pe **lanurile imense din Rusia** , mergi 6-7 ceasuri cu trenul și nu vezi un sat ... **Acolo rentează mașina și grîul, dar nu la noi .**

Ceea ce ne trebuie nouă este cu totul altceva.

Ex. țăranului din Franța, care se ocupă cu produse cari sunt vîndute la orașe.

Țăranul francez are o situație mai bună chiar decît a fermierului american .

"Consumația puternică a orașelor face din țăran un om fericit și bogat.

Consumația puternică a orașelor dă posibilitatea țăranilor să vîndă bine și scump. (aplauze puternice pe diferite bănci) Și tot odată să cumpere multe și multe din orașe , din producția orășenească.**Aici este rezolvarea ideii agrare** și a interesului agrar pe care îl avem noi."

dr.Costinescu : Atunci **să punem zarzavaturi în toată țara !** Atît Franța cît și Italia cultivă grîu .Doar n-au atîta pămînt cît pentru grîul de export .Este ușor să faci teorie, așa , din vînt.Habar nu aveți de realitate.

Grigorovici : Dar priviți gospodăria țăranului , a colonistului german, din Bucovina , din Ardeal, din apropierea orașelor, și veți vedea că **nu este criza din șesul moldovenesc și valah...**

Țăranul bucovinean și ardelean muncește tot anul .

Face agricultură intensivă... pune grîne, fasole, cartofi; crește animale și păsări; vinde brînză, lapte, ouă...(p. 328-329)

Grigorovici /concluzie

"Dacă am vorbit mai pe larg de **chestiunea țărănească** , v-o spun de-a dreptul este pentru că **am fost somați de țărani** să o facem , căci **țăranii încep să vie la noi,**

ne cer să le deschidem ochii , **să le arătăm o cale**, și fiindcă ne doare inima ca fii de țărani și oameni ieșiți din tagma țărănească [LD : **tatăl lui a fost agronom ambulant**]

[...]??N-avem nădejde că ne veți asculta , ??**sunteți orbi și de aceea ,**

meniți peirii.Vă duceți spre prăpastie. [.....]

Grigorovici / iun.'31

2.) **dr N.Lupu** (PT) , discurs la mesaj , 30 iun.'31

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, pp. 362- 372)

[LD: cu zeflemeaua care-l caracteriza; vezi la **fișier PȚ-Lupu**]

Lupu / iun.'31

▣ **Tratative Iorga-Lupu**

[LD: adevărul este că Lupu a sperat și a fost desamăgit că nu a fost inclus în guvern
Restul sunt povești, bîrfe, frustrări, maliție și politicianism]

Topa i-a propus **2 locuri pe listele Uniunii** în vreme ce **Titulescu îi oferise 4 ! (ilaritate ???)** A plecat imediat la Iorga , i-a spus ce i-a transmis Topa, și **Iorga i-a spus :**

< Topa nu știe ce vorbește !>(ilaritate ???) < Dute la Ministerul de Interne , și **o să ai de acolo cîte capete de liste vrei. > (ilaritate ???)**

I-a spus : **< Dle dr Lupu, baza Parlamentului meu ești d-ta : eu n-am partid, Argetoianu n-are partid.[...] nici prefecți nu pot să numesc.>**

< Prin urmare , eu mă bizui în puterea mea în Parlament și de guvern pe d-ta[.....]

Și, dle Lupu, să-mi dai liste aparte de corporațiuni și mai ales să-mi dai țărani , sau cum zice d-lui țerani, cît de mulți țerani .>

Lupu / iunie '31

▣ **Țăranii**

Povestește cum **I-a păcălit Iorga cu listele**, cu cerința de a-i da candidați " țerani" (ilaritate ?)

Și mă uit pe aici , așa, și văd cîți "țerani" sunt aici ! (ilaritate ???)

Nu numai că **nu este nici un țăran**, dar **nici neam de neamul lor n-a fost !**

-Argetoianu : "Sunt țărani, dar s-au îmbrăcat frumos ! "(ilaritate ???)

Lupu : "**Puținții țărani** care sunt aici **aparțin altor partide.** În majoritatea dvs, **nu este nici unul .[....] Eu am pus 3 capi de listă țărani**, i-ați bătut cu jandarmii și **nu s-au ales . "** (ilaritate ???) [.....]

cărturarii sunt pospai în această țară. Țara , poporul acesta a fost păstrat întreg 2000 de ani , prin **puterea plastică și energia acestui țăran[...]** " (p. 368)

Lupu / iun.'31

▣ **Alegeri : farse- circ - demagogii -**

[LD: nu cred că în alegerile din România a fost vorba de teroare și fraudă, în sensul exercitării unei dictaturi sau a unui regim autoritar .Dimpotrivă.

Mai degrabă **o formă de joacă politică specific românească** , pusă în scenă de "domni" pentru **a "cuceri" satele și orașele** , cu aspect de **carnaval**,

amestec de **farse** reciproce , de **circ** inevitabil pentru atragerea electoratului , în care **taraful țigănesc și "cinsteala"** erau alternate cu **încăerări și jandarmi** , în funcție de "imaginația" și posibilitățile agenților electorali.]

[.....]

Argetoianu : **??te-o fi oprit să circuli pentru că umblai cu căciulă de moț și cu cojoc pe d-ta și nu te-au recunoscut. .(Mare ilaritate ???)** Așa l-a văzut în fotografie...

Lupu : Are această slăbiciune , îi place grozav de mult "**haina pitorească țărănească**" Nu pentru propagandă electorală, încă pe cînd era medic în Ilfov, îi plăcea portul pitoresc .Are **un suman** de 25 de ani , cînd nu făcea politică...

Voci : ??Îl ai pentru alegeri... ..

Lupu : "Eu în această privință **am teoria mea** și dacă d-voastre , **pe lîngă palton**, v-ați mai face și cîte **un suman la Rădăuți** sau în altă parte din Bucovina, ar cîștiga și femeile și **ați cîștiga** și dvs. **în pitoresc** , fiindcă ar fi mai frumos **pe calea Victoriei** , dacă ați ieși cu acele **sumane** în loc de acele **macferlane ."**

Lupu / iun.'31

▣ **Liga VladȚepeș**

"În orice caz, **trebuie să recunoașteți că ??este un anachronism** , ca în veacul cel mai important al ideilor,[...] **dvs să luați o emblemă** , care , la urma urmei ,**??este și o rușine pentru țara noastră.**

Eu știu care a fost gândul d-lui **Filipescu** ; dînsul mi-a spus într-o dimineață:
țaranului îi trebuie și ceva mistic.
Se poate ; ??dar **nu un misticism din 1400** "(p. 370)Lupu / iun.'31

3.)**I.Isac (Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 1 iul.'31, pp 418- 422)

[LD : nu uita, a fost cartelat cu Stere .Va trebui să revezi în ce măsură **Liga asta a fost organizație "legală " , sub influență PCR, sau asta a fost doar o gogoasă a istoriografiei comuniste; în mare măsură, tonul și cartelul cu Stere i-au creat o atmosferă ostilă în Parlament]
Isac / iul.'31**

▣**Țăranul**

Majoritatea **satelor sărăcite** , majoritatea **gospodarilor n-au bani** să-și cumpere gaz, sare , iar cei de la munte n-au porumb.**Copleșiți de boli, desculți și zdrențăroși**, cu **pămînt vîndut de fisc și cămătari** .Prăvăliile sătești sunt goale sau închise .[...]

"**Țăranul este conservator** , nu prin teorie , ci prin instinct , prin firea lui, prin tradiția care i-a intrat în sînge, așa cum simte nevoia din acest conservatorism ,
să-și apere ființa sa, individualitatea sa, așa simte nevoia să-și apere **dreptul lui de proprietate asupra pămîntului** și a tuturor bunurilor cari îi aparțin.[.....]

Voce : "Dta ai fost național-țărănist ? "

Isac : "Da, am fost și am dus cea mai frumoasă luptă pebntu menținerea drepturilor pe care le cerem și astăzi. [.....]

Citează dintr-o **scrisoare a unui țăran din Gorj** : <Dle deputat Isac, sunteți singura nădejde a suferințelor , pentru că le cunoașteți **mizeria în care trăesc**, știți că se culcă pe blane goale,**n-au nici rogojină pe pat** [...] Atîta ar vrea : să înceteze cu sunetul sinistru al mașinelor cu portărei , care au băgat bieții copii în boală. [...] Din năvălirile barbare aproape toate s-au uitat, din cînd în cînd se mai aude cîte o femeie zicînd ."taci cu mama , că vin turcii" .Așa o să zică de-acuma ."Taci cu mama că vin portăreii" .[.....]

Parlamentul de la 1864 , străin de sufletul poporului, anchilozat în formele strîmte ale unor privilegii ce nu mai cadrau cu a doua jumătate a sec. XIX, pentru care elocința și lacrimile marelui român și bărbat de stat **Kogălniceanu** n-a însemnat nimic.Și atunci, **Vodă Cuza** a dizolvat Parlamentul... și a înfăptuit prima mare reformă agrară.

După 1864... 1907, ș.a., ș.a.evocă evoluția politică și agrară a României.[.....]

Isac : Liga contra cametei n-are intenția să fie partid politic.Ea a luat parte la alegeri pentruca ,ajungînd în Parlament, pe căi legale, să se ia măsurile necesare,
pentru păstrarea proprietății particulare ,amenințate de cămătari...[.....]

Ceva lugubru , un gemet înăbușit de vulcan în erupție se simte de jos,în masele adînci ale poporului.**Mica proprietate distrusă de capital**.Bucățică cu bucățică **trece în mîna bancherilor și a băncilor**.Noi latifundii sunt în perspectivă de formare .D- lor miniștri, d-lor bărbați de stat , mari învățați ai neamului, **fiți atenți** căci dacă nu veți avea astăzi **un nou 907** împotriva capitalurilor, veți avea mîine **un nou 907 împotriva latifundiilor !**" [...] **Debitorii sunt 80% din populație !**

Scăpați poporul de de greutățile imense care-l înăbușesc ! [.....]

Isac / iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară **1931/ 1932**

4.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31

(DAD, MO 7, ședința din 25 nov.'31, p. 93- 102)

[LD : text integral xerox. Lipsesc citeva fraze de inceput .

Supratitlurile, colorările , parantezele, îmi aparțin.

Discurs dispersat problematic la fișierele respective .

Metodic, fără menajamente , spulberă opera de **guvernare cu "tehnicieni "** ;

face pentru **Iorga și Argetoianu** portrete politico-morale zdrobitoare;

pledează , cu argumente imbatabile , pentru **guvernarea democratică, partidistă ;**

izbutește un **discurs opozant antologic.**

Este remarcabilă argumentația lui pentru **a reazeza PNL în adevărata lumină ,**

image îndelung falsificată, maculată ,în **continua campanie antiliberală**

dusă de **adversari, fie ei averescani, cuziști, național- țărăniști, Iorga și alții ...]**

Iamandi / nov.'31

▣ Conversiunea

[.....]

" În ce privește **legea conversiunii datoriilor agricole,**

partidul liberal s-a declarat , prin **glasul d-lui Tătărescu,** și se declară și **prin glasul meu, gata să accepte și să voteze această îndreptățită reformă**

menită să asigure **creditul țării** adînc zdruncinat și **să ajute în special țărăimea**

să iasă din mizeria economică în care se găsește.

Cînd se va aduce în discuție această lege , ne vom spune cuvîntul cu toată hotărîrea

și cu tot prestigiul pe care partidul nostru îl reprezintă.

Noi suntem din acest p.d.v. **pe linia programului nostru , fixat încă de la Congresul din 4 mai 1930. "**

ACCuza : "Paternitatea acestui proiect ne aparține nouă"

Iamandi : " **Nu cred că vă aparține d-voastră, dle profesor Cuza.Nu confundați** agitațiile pe chestiunea cametei cu legea de conversiune a datoriilor agricole"

N.Robu :"Acum un an și ceva stăteam la închisoare pentru această propagandă pe care o făceam eu"

Iamandi : Spuneam că **PNL ,** în ce privește chestiunea asanării agricole **este în chip hotărît pentru rezolvarea ei urgentă "** [.....]

Iamandi / nov.'31, retro 1920

▣ Marile reforme : împrăștierea, votul universal.

" **D.Otetelișanu** a spus în discursul său **că partidul poporului a făcut Legea de împrăștiere din 1921,** afirmînd ritos că <noi, averescanii, am împrăștiat țărării !>

D.Otetelișanu a uitat să spună că **exproprierea și votul universal** fuseseră înscrise în

Constituția din 1917, că **cel dintîi Decret-lege** - pentru că Parlament nu exista în 1918 -

aparține partidului liberal ; uită , apoi , să spună că **,de fapt, la 1921, pămîntul intrase deja în stăpînirea țaranilor.**

Ambele aceste decrete s-au făcut în casa regretatului **Mărzescu, în Iași,** sub prezidarea directă a lui **Ion I.C.Brătianu . (apaluze PNL)** Mareșalul Averescu a transmis atunci din Gurbănești o telegramă în care îl felicita pe Brătianu pentru împrăștiere.

PP a fost beneficiarul reformelor introduse de PNL în Constituție.

"Votul universal a creat toate grupările și toate partidele noi de după război.

Suntem bucuroși că de pe urma reformelor noastre viața politică a țării a căpătat o intensitate deosebită."...

Otetelișanu : "Eu am declarat numai că **reforma agrară** nu a fost făcută prin lege și că **a început să fie înfăptuită guvernul generalului Averescu."**

Spectacolul în care de două zile partidele își revendică cutare sau cutare zicere , este **penibil !**

Cît privește popularitatea generalului Averescu , ea nu s-a datorat reformelor ,

ci scoaterii din **dezastrul suferit în război, prin nepregătirea țării de către partidul liberal .**

Iamandi : Este de acord că o serie de factori au dus atunci la popularitatea

mareșalului... El a spus doar că , din p.d.v. politic , votul universal a dat posibilitatea

ca partidul poporului să ajungă la guvernare.

"D-lor deputați, spuneam că **reformele ne aparțin nouă**.

Ele își au origina în **scrisoarea program** - devenită istorică - a lui **Ion I.C.Brătianu** de la **7 septembrie 1913** ; începutul de realizare în **1914**, oprit de mersul războiului și **votarea lor în Parlamentul de la Iași, 1917**. (apaluze PNL)

Iorga spunea că a scris **manifestul Regelui Ferdinand** către țărani.

Probabil așa este. **Iorga a avut un rol activ** , în epoca pregătirii și realizării reformelor.

D-sa a făcut parte din **comisiunile de la 1914** și a **dat sprijin Parlamentului și guvernului lui Ion I.C Brătianu** , după cum l-a dat și **Take Ionescu**, care intrase și în guvernul de la Iași , pentru realizarea reformelor.

Ceea ce uită Iorga este că?? **Argetoianu** , atunci, a votat contra lor !

Argetoianu [**pe atunci în P.C**] era pe punctul ??de a face să cadă proiectul de **modificare a Constituției în Senat**, unde majoritatea era mai slabă . "(p. 99)

Iamandi / nov.'31

5.) G.Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 27 nov.'31

(DAD, M.O. 9, șed. din 27 nov.'31, p. 141- 144)

[LD: o schimbare evidentă de ton, o radicalizare a cererilor, o agresivitate politică , determinată de **accentuarea stării de sărăcie** și de **măsurile de sacrificiu** anunțate de guvern .

PSD-ul în plină speranță de ascensiune, cu accente de "luptă de clasă" , temperată de doctrina sa reformatoare , în cadrele regimului democratic, parlamentar, pluripartidist.

De pe banca ministerială , nimeni nu-i răspunde.]

Grigorovici / nov.'31

▣ Națiunea muncitoare

▣ Clasa muncitoare

[LD: **atenție la accepțiunea pe care el o dă "clasei muncitoare".**]

[.....]

V-am spus, **națiunea română** este compusă în mare parte din **clasa muncitoare** , națiunea română **nu este o națiune de boieri**, națiunea română **este compusă din țărani**, din **funcționari**, **intelectuali** și din **lucrătorii din mine , fabrici, din munți și păduri**, cari, ?? **vai de dînșii cum o duc** în momentele acestea grele.

Noi trebuie să avem grijă de această națiune , pentru că vedem că ea cantitativ reprezintă **15 milioane de suflete** , însă **calitativ e rămasă înapoi**, față de clasa exploatare .

Națiunea aceasta este mare la număr, însă slabă la putere.

"Știți fraza aceea poetică < **Românul are șapte vieți** în pieptu-i de aramă ! > .

Șapte vieți o fi avînd el, ??dar **pungă are numai una și aceea este goală.**

Acesta este amarul mare, pe care îl simțim cu toții.

"Pentru clasa aceasta nu se vorbește așa cum ar trebui să se vorbească." (p. 141)

Grigorovici / nov.'31

▣ Frontul Unic Muncitoresc.

▣ Minim de existență .

[LD: **mostră a deformării gîndirii** , prin ideologie ! **Crapă capra vecinului și... socialiștii se bucură că se va aprinde lupta de clasă !**]

[.....]

Cerem un minim de existență pentru **țărani**, pentru **meseriași**,

pentru **intelectuali** și pentru **muncitorii manuali**. (apaluze la PSD)

Și după ce vom fixa un **minim de existență** în țara aceasta

-cum s-a fixat în toate țările din jurul nostru, în afară de noi -

vom trebui să stabilim **proporția acestei cote de impozit**, care trebuie să fie aplicată **pentru cei care trăesc dincolo de minimul de existență.**"

Pamfil Șeicaru : " **Scriitorul Romier**, care a stat la noi trei luni zile și a vizitat țara, a făcut această constatare : **??suntem un popor subalimentat** .

De aceea, **d.Grigorovici** are dreptate : **minimum de existență.**" (apaluze)

[.....]

"**Noi suntem sub stare de asediu**, pe noi **??nu ne lasă să facem întruniri** nicicând, **deși n-am cerut nimic revoluționar**, decât acel principiu, care este sancționat prin proiectul de lege pentru **asanarea datoriilor țărănești.**" (aplauze la PSD)

(p. 142-143)

Grigorovici / nov.'31

▣ Conversiune "țărănească "

[LD : **Atenție la accentul viclean pus pe instigarea de clasă, pe demagogia "țărănistă "**]

??"Noi suntem sub stare de asediu, pe noi **??nu ne lasă să facem întruniri** nicicând, **deși n-am cerut nimic revoluționar**, decât acel principiu, care este sancționat prin proiectul de lege pentru **asanarea datoriilor țărănești.**"

(aplauze la PSD)

" **Am cerut pentru țărani**, nimic altceva decât **dreptul la concordat.**

Și din această cauză, pentru că am cerut dreptul la concordat,

iar **d.Argetoianu**, în acel moment, era de altă părere, **era de partea bancară,**

pentru că **noi am explicat țăranilor** : voi țărani **nu renunțați la dreptul la concordat**,
urgă administrativă s-a năpustit asupra voastră.

Dacă îl au **negustorii, industriașii și toți mișeii și cheflii**,

care au strivit averea strămoșilor, iar acum au dreptul să spună :

<nu mai putem plăti, vrem concordat ! >

,de ce țăranul, talpa țării, să n-aibă acest drept ? " (aplauze pe multe bănci)

"Aceasta am cerut-o noi, și alături de noi și alte grupări cari au înțeles că nu mai merge înainte,
așa cum mergem noi, că trebuie să apărăm interesele țărănimii noastre, care este baza puterii noastre,

de națiune și de stat." (aplauze la PSD)

Ei bine, d-lor, **pentru aceasta să fim noi prigonți ?!**" (p. 143)

Grigorovici / nov.'31

6.) **dr.N.Lupu (PT)**, discurs la mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 279-286)

[LD: este ultima zi de dezbateri la Mesaj.Președintele camerei roagă oratorii să-și scurteze discursurile,

pentru a putea vorbi cât mai mulți.

Imperturbabil, **Lupu ține unul din cele mai lungi discursuri**, spre exasperarea celorlalți

Chestiune de Regulament : roagă **să nu fie întrerupt**, și toate chestiunile

să i se pună la sfârșitul discursului.

Repetă aluziv că trebuie să-și spună părerea despre guvernare,

pentru că ... dacă **"miine-poimîine" guvernul cade,**

să nu poată fi trasă la răspundere și opoziția, deci și partidul său]

Lupu / dec.'31

▣ Realitatea românească.

[Ca de obicei, populismul și demagogia lui Lupu se revarsă cu exemple "din popor", iar Bucureștiul apare ca acaparator de putere și bogăție, huzurește !]

O petiție de la **Mehedinți** (iscălită de mai mulți cetățeni și de un nobil francez autentic, Emanuel Du Lac de Fong`ere, devenit cetățean român, pe moșia nevestii), în care arată cum la 5 pogoane de pământ , agricultorul are 14.200 lei deficit ;

O petiție din **Drăgănești** (Olt) în care oamenii se plîng că au fost exploatați de streini (greci, fanarioți) dar acum nu mai știu cum s- o scoată la capăt... cum să se descurce...și cer ajutor ;

O povestire a unui **inginer din Arad** (pe tren) , care i-a demonstrat că el cheltuiește la 1 pogon de vie 13.358 lei , și cîștigă de pe ea ... 2.000 lei , adică cu 12.000 pagubă, la pogon.

În **propria lui vie, la Huși** : decalitrul de vin se vinde cu 20 lei , iar el a cheltuit (taxa comunală / per litru = 13 lei + transport= 3 lei + altele) peste 40 lei / per litru!

În satul Valea Anei (Mehedinți), unde anul trecut erau 120 perechi boi la 200 familii , acum au mai rămas 30 de perechi , pentru a-și plăti datoriile; Cauzele principale ale acestei situații :

/camăta excesivă (??Madgearu i-a rîs în nas , cînd el a ridicat problema !)

/ măsuri fiscale excesive ;

/ lipsa de circulație a banilor ;

/ scăderea bruscă a prețurilor cerealelor;

Lupu / dec.'31

▣ **Fază prerevoluționară ? fază revoluționară sporadică ?**

Ziarul "**Dimineța**" reletează că în **satul Bouleni-Țășnea**, cînd perceptorii s-au dus să strîngă dările,

țărani au tras clopotele de la biserică , s-au adunat, au dezarmat jandarmii , și au înțepat cu baionetele pe perceptori.

A trebuit să vie **armata , să înconjoare satul, și să-i potolească.**

Astăzi, la Brașov, țărani au opărit un jandarm... din garda financiară.

"Aceasta este situația .??Avem revoluții sporadice. Dar, mai mult, **se întîmplă acte violente** care , înțelegeți dvs, cît de **contagioase exemmple prezintă !**

Există în mulțime o atitudine revoluționară. Sunt atît de multe județe , în care **portăreii** astăzi, mîine **perceptorii, nu pot să intre să încaseze dările**.[...]

Nu mai este **sentimentul niciunui respect de autoritate** și înțelegeți unde ajungem c u asemenea stări de spirit,**Vă jucați cu focul.**

D-voastre sunteți tineri, dar eu am trăit în **1907**, în vremurile marei răscoale țărănești.Poate aidoma era.Să spună d. prof.Iorga dacă cu două săptămîni înainte se gîndea cineva , **într-un an de belșug** ca acela care a fost, că va veni prăpădul care a venit.Și atunci situația era mult mai simplă.

Nu s-au răscolat cei săraci , cei bogăți s-au răscolat .

"Dar astăzi , gîndiți-vă d-voastră **toți țărani** și mai ales cei **chiaburi** , văd că **munca lor se risipește** și se duce la pămînt ;gîndiți-vă , că în urma reducerilor cari vor veni și la dînșii ,

este **o armată întreagă de învățători și de preoți neplătiți cu lunile ;**

ba chiar și **perceptorii și jandarmii** , care sunt nevoiți să se bată cu oamenii , sunt **neplătiți de mult.**

Este o întreagă **stare de enervare** , care **poate fi fatală.**

Ce a fost în 1907, poate să fie **nimic pe lîngă ce poate să fie mîine.**

Gîndiți-vă **ce prăpăd poate fi mîine în țară** , din cauză că **vinul acesta , care s-a făcut anul acesta așa de mult, nu se vinde și se poate bea.**

Atunci unde ajungeți ?"(p. 281)

Lupu / dec.'31

▣ **Conversiunea**

[LD :Atenție ! ce întoarcere spectaculoasă la dr.Lupu !

Lupu , radicalul de stînga, devine **apărătorul moșierilor și al proprietarilor urbani !**

Sau... de abia acum este , în sfîrșit , sincer și vede unde a dus demagogia deșănțată țărănistă !?

sau, biologic, este firească, deplasarea spre dreapta!?

Sau, între timp... are și el "intrere" "?!"

În orice caz, **convertirea este spectaculoasă !**]

Lupu / dec.'31

Autocritică față de moșieri!

" Cum se face că **vechiul conservator, boierul Argetoianu** ,
a uitat deoparte pe toți acei **nenorociți mari proprietari** ,
mai săraci astăzi și mai calici decât țărani ?!Vă rog să mă ascultați ,
și **eu am partea mea de vină și noi toți suntem vinovați față de clasa marilor**
nu am ascultat nici cuvântul lui Nicolae Filipescu , nici al altor **conservatori de baștină**
(**aplaude la Liga Vlad Țepeș**) , care **apărau** acest punct de vedere ,
și **punctul de vedere al producției**. Apoi, d-lor, **proprietatea mare** ,
așa cu defectele ei, lăsând deoparte pe absenteiști și pe toți aceia care nu lucrau moșiile,
erau modele de agricultură

și, așa cum au fost atunci, puteau să fie și astăzi și mâine ,
așa că **nu putem să lăsăm deoparte pe marii proprietari** ,
tocmai pentru că ei au fost cei mai gospodari [...]

Trebuie să-i vîrîm și pe ei în conversiune.

Să nu-mi spuneți că fac demagogie !

Să mă trăsnească sfîntul , dacă mă gîndesc la altceva decât
la interesul tuturor ! " (**apaluze prelungite la majorități și la P.Ț**)

Lupu / dec.'31

▣ Școala.

"Trebuie să avem ,dlor, **o populație cultă și sănătoasă.**

Puteați , dle primministru să tăiați de oriunde , dar de la școala primară să nu tăiați.

[...] D-le primministru, **luați bisturiul și tăiați adînc,**

dar nu tăiați de la școala primară,

care **este singura școală pe care o are țărănul român.**"(p. 284)

Lupu / dec.'31

▣ Sănătatea.

"Mă doare în suflet cînd mă gîndesc la cele ce spunea colegul meu, dr.Trifu,
că **20.000 de neveste mor pe fiecare an, din cauza facerii.**[...]

3 milioane jumătate de copii au murit , din lipsă de îngrijire , pentru că nu se fac toate
sacrificiile necesare pentru **serviciul sanitar** , care este astăzi **mai rău** decât atunci cînd am intrat
eu ca medic de plasă. " (**apaluze**)

Lupu / dec.'31

7.) Samuel Singer (P.Evresc) , discurs la mesaj , 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 302- 304)

[.....]

Singer / dec.'31

▣Cămătarul și țărănul.

Singer : **Și noi suferim , așa cum suferă țărănul român**

Și noi suntem de părere că **s-a făcut o politică greșită**

atunci cînd **țărănului i s-a dat numai pămîntul și nu i s-a dat posibilitatea**

de a cultiva acest pămînt cu toate mijloacele ...

ACCuza :?? "Și au fost lăsați **jidanii să-i exploateze** "

Singer : **??** "Voi veni și la această problemă pe care mi-o impuneți prea devreme

D-lor, această **gogoriță** , această **legendă a cămătarului evreu,**

trebuie să înceteze odată pentru totdeauna.

Și iată de ce : **populația orășenească** , populație de **intermediari** , **negustori** sau cum vreți să-i ziceți, **trăește numai din credit** și acest credit i s-a dat sau i se dă **cu dobânzile** pe care le știți. “(p. 303)
Singer / dec.'31

▣ **Conversiune . Țărănism**

”Știți dvs , pe de altă parte, **cine sunt creditorii satelor ?**

Ei sunt numai **băncile populare** , băncile **cooperative** și **capitaliștii particulari**, sau **marile bănci românești agricole**.

“**Pentru țărani**, avem însă posibilitatea la îndemână să aducem **mijloace de îndreptare** a situațiunii lor. Iată , acum se vine cu **legea conversiunii datoriilor agricole** , pe care eu, în numele partidului nostru, declar că **o vom vota cu ambele mâini**, deși **avem un singur regret : ??ea nu salvează creditul general**, pe de o parte, iar pe de alta , **nu e suficient de largă**.

“ Noi am vrea **să se dea țăranilor** , odată cu această **conversiune** și **posibilitatea creditului** , pentru a se putea ajunge la situațiunea ca **țăranul să se însănătoșească economic cu adevărat**,

pentru că noi primii ne dăm seama că **o pătură țărănească sănătoasă** în această țară, însemnează posibilitatea de **însănătoșire și trai normal**, economie **pentru toți cetățenii acestei țări**. “ (**apaluze**) (p. 303)
Singer / dec.'31

8.) **C.Ifrim * (raportor la Mesaj) , discurs -concluzie , 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 311- 317)

[LD: este clar că face parte din discipolii lui Iorga și ACCuza, ca “sămănătorist” și ex- PND-ist ; ca raportor la mesaj , își construiește toată pledoaria mai puțin pe contrareplici doctrinare , cât pe **patetice argumente morale și afective**.

Pare a fi foarte sincer, **apără** din toate puterile **guvernul Iorga -Argetoianu** și **ideea guvernului în afară de partide** , atribuind partidelor toate relele .]

[* **Autoprofil moral-politic / Ifrim**

Generația ”Sămănătorului”

“... sunt unul dintre aceia care , în marginele modestelor mele puteri , **mi-am făcut datoria față de neamul meu**, de pe cînd eram student, **ucenicul profesorilor Iorga și Cuza**, și pînă astăzi.[.....] “

Eu fac parte din acea generație care, ca și alte generații, a crescut la **școala de înalt patriotism a profesorilor Iorga și Cuza**.

(**aplauze la majorități**) .**Generația** aceia care , de pe băncile liceului , citea cu sete , **Sămănătorul**,

ce o chema către izvorul de viață veșnică , care este **țăranimea** .

Ifrim / dec.'31

▣ **Țărănism**

Spulber a vorbit , spre mîhnirea tuturor, despre “**educația pomenei**” **printre săteni**.

“**Țăranul pomanagiu ?** El, **exploatatul de veacuri** - înainte de reforme, de **stăpînitorii de pămînturi**, după reforme, de către **bănci și cămătari**.

Țăranul care, prin munca lui , **ține o Țară** ; el care **prin vitejia și sacrificiul lui** , **a apărat pămîntul** acesta dealungul veacurilor de restriște ; care prin minunata lui **înzestrare sufletească**

a creat și a păstrat comoară de frumuseți nepieritoare

a literaturii și artei românești ?

De aceea , considerăm ca un **imperativ categoric** al existenței noastre ca neam , **întărirea materială și morală a plugărimii noastre**.

Neam de țărani cum suntem, vom prețui și în viitor atît cît va prețui el, săteanul, temelia țării.”(p. 314) [.....]

Alături de Maiestatea Sa , este întreaga țărănie , pe care noi o reprezentăm.

Milioane de țărani , pe care noi îi pomenim neconținut, cu dragoste adevărată, pentru cumiștenia lor pentru că -acesta este adevărul - **avem cea mai înțeleaptă țărănie.**

Dacă n-am fi avut cea mai cuminte și mai înțeleaptă țărănie ,

nu ne-am fi îngăduit să ne batem joc , cum ne-am bătut, de sufletul ei .

Pe țărăniea aceasta **n-a ispitit-o demagogia**, care s-a făcut de către

partidele politice; **n-au ispitit-o, în Basarabia, curentele anarhice**

care frămîntă această provincie.[...] în timpul războiului , atunci s-a dovedit

întreaga cumiștenie și întreaga iubire de țară , a săteanului român.

Regimentele rusești cîștigate de revoluție și de frica morții , părăseau

lupta.**Regimentele noastre de țărani au rămas** însă toate **la locul de**

onoare. Nu cunosc **pildă mai înălțătoare de înțelepciune și devotament ,**

față de steag și de credință, pămîntului care nu era încă al lor,

decît pilda regimentelor noastre rămase , pînă la sfîrșit, pe linia de foc.

Milioanele de țărani **“sunt oboșiți și descurajați de luptele dintre noi.**

Nu mai au încredere în patide , fiindcă, prea ne-am bătut joc de sufletul

și de credința lor ; prea le-am făgăduit și nu ne-am putut ține de făgădueli;

prea ne-am batjocorit unii pe alții în fața lor. Au ajuns să creadă că

toate **partidele** sunt făcute numai din **oameni mincinoși și necicinstiți.** “(p. 317)

Ifrim / dec.'31

▣ **Dacă ... dacă ...**

▣ **Scăderile partidelor politice**

[.....]

Ce s-ar fi întîmplat **dacă** , în înțelegere frățească , partidele politice ar fi mers

în lumea satelor , ca de acord **să facă reforma agrară ?**

Să o facă **complexă** , cum trebuia , din primul moment ? [...]

dacă am fi făcut această mare reformă , **pe deplin, din primul ceas, dînd plugărimii creditul necesar,**

și puțința unei **munci raționale a pămîntului ?**

Și **dacă**, în aceeași frățească înțelegere între partide,

s-ar fi dus **în lumea cuminte și înțeleaptă a satului**, ca prin muncă comună,

să o pregătească pentru exercițiul **votului obștesc**, silindu-se să-i facă pe

săteni mai buni, mai luminați ?

Noi am dus , însă, în lumea aceasta prea înțelegătoare a satelor ,

patimile și înverșunările politice !

Ne-am dus **să-i facem mai răi, să-i otrăvim** cu vrajbele și luptele dintre noi !

(**apaluze la majorități**)

Să-i facem **arbitrii greșelilor și păcatelor noastre** , de multe ori exagerate. "

Ifrim / dec.'31

9.) **I.Cătuneanu (LANC) , discurs la conversiune , 4 martie '32**

(DAD, MO 53, șed. din 4 martie, p. 2009- 2012)

[LD: p.d.v.conservator-agrarian ; simplificator, redus la "demascarea " cămătarilor și băncilor evreești,

pentru toate mizeriile economice ale țărănimii .]

Vezi la **fișier Legislație**

10.) **D.R.Ioanițescu (PNT) // conversiunea // 4 , 5 martie '32**

(DAD, MO 53 , șed. din 4 mart.'32, p. 2014-2019 ;
MO 54, șed. din 5 mart.'32, p. 2033-2039)

[LD:xerox integral.Discurs amplu, sistematizat, documentat, din p.d.v. economic, social și moral.
Punct de vedere **radical-țărănist**, deseori **în discordanță chiar cu linia PNȚ** ;
Conducător al **Băncii de Credit Ilfoveana**, susține , în egală măsură,
interesele **băncilor mici de credit**, și interesele **plugarilor cu proprietăți mici**.
O face cu **competență**, cu **patos**, cu **argumente** , cu **talent oratoric**.]

DRIoanițescu / mart.'32

▣ **Paternitatea conversiunii**

PNȚ ia parte la discutarea legii :

a) pentru că **paternitatea ideii** conversiunii îi aparține ;
b) pentru că în guvernarea sa s-au emis primele **creațiuni de asanare** ;
Argetoianu : ??Cei ce n-au nimic în comun cu paternitatea ideii , o invocă;
acel ce este răspunzător în chestiune, nu !

Ioanițescu : Să dăm Cezarului ce e al Cezarului.Știm cu toții **cui** aparține **inițiativa proiectului de față** ,

care la serbarea școalei de agricultură , a căpătat înalta aprobare regală .

Este locul să strigăm cu toții :**Trăiască MS,Regele Țăranilor** ,

Carol al II-lea ! (**aplauze prelungite**, **Adunarea ovaționează în picioare**)

Vom spune că **paternitatea ideii** și primele înfăptuiri , nu pot fi separate de **guvernarea național-țărănistă**.

[.....]

Atît la reforma agrară, cît și la conversiune, **principiul de bază** trebuie să fie ca **pămîntul să fie al celor ce-l muncesc**.

Conversiunea de drept (cu reducerea creanțelor , cu ștergerea unei părți din datorie) ,
"am avut-o eu cel dintîi " , în 1930.

[invocă polemica dusă în presa liberală ("Viitorul" și "Independența") față de
Memoriul lui Manoilescu; citează masiv din articolele lui , apărute în "Ilfovul și
Vlașca" și din interviul dat de el la "Curentul" în care spunea:

< Întîi **să se lichideze "trecutul"** , prin **conversiunea datoriilor agricole**.

Al doilea, **să se aranjeze "prezentul"** printr-o **legiuire drastică
contra cametei** și mai ales a cametei clandestine.

Al treilea, **să se garanteze "viitorul"** prin înființarea urgentă
a **creditului agricol** de investiție și exploatare. >]

Opiniile lui de atunci , **împărțășite de C.Stere**, au atras "fulgerele " unor miniștri național-
țărăniști

și atacurile vehemente ale presei de opoziție, care-l taxau de "demagogie",

"îndemn la rebeliune", "torță incendiară", "bolșevism" etc. etc.

[.....]" Pare că **sunt izolat în părerea mea** , cum părea că sunt izolat în 1930 - cînd,

în dezacord cu unii din membrii partidului nostru, **am propus conversiunea forțată**

și **ștergerea datoriilor** pînă la 5.000lei, cerînd ca statul să găsească mijloacele de finanțare.

Însă nu mai departe de **doi ani**, **conversiunea de drept s-a impus** ,

ea se discută în fața dvs., ??toate partidele revendică paternitatea.

Dar să-mi dați voie ca , lăsînd modestia deoparte, **să revendic**

întreagă paternitatea ideii conversiunii forțate [....] "(p. 2036)

[.....]

DRIoanițescu / mart.'32

▣ **Contribuția guvernului și partidului național-țărănesc.**

"Aveți tot dreptul să întrebați : **guvern național-țărănesc, ideologie țărănească ,
structură țărănească, aveți răspunderea, ce-ați făcut ? "**

[arată diversele preocupări, piedici, dificultăți , cu care a fost confruntat guvernul;
de ce nu s-a putut atinge de creanțe, tocmai cînd solicita **împrumutul stabilizării** ;
cum a venit cu instituția **Creditului Agricol Ipotecar** (M.Popovici) , la împrumutul

consolidării ;cum a înființat **Banca Agriculturii Românești** ;]

Ele există.De ce nu funcționează ?!

[urmează o polemică cu FI.Zaharia (manoilescian) privind rolul ce l-ar avea **Banca Agriculturii Românești în conversiunea datoriilor agricole**]

Paternitatea ideii este a PNȚ; PNȚ a făcut **primii pași** pe calea rezolvării ; PNȚ și-a adus o **contribuție substanțială la proiectul-Argetoianu.**

[**enumeră principalele amendamente aduse de PNȚ la lege**] (p. 2018)

[.....]

DRloanițescu / mart.'32

▣ **Categoriile de agricultori debitori**

Proiectul Argetoianu clasifică **2 mari categorii** : țărani pînă la 10 ha -

proprietatea mică

și țărani cu peste 10 ha - **proprietatea mijlocie și mare.**

PNȚ este pentru a se face distincțiunea acestor două categorii, după cum suntem și **pentru discriminare** ,

spre deosebire de **D.Dimitriu -Șoimu**, care a făcut un apel către guvern **să renunțe la discriminare.**

Dimitriu -Șoimu (PND): "Eu mă gîndesc la **agricultură**, d-ta la **agricultori !"**

DRloanițescu : " DI Șoimu a ignorat **factorul social**,care este **mai important decît cel economic.**[...]

Noi **nu avem cu ce să înlocuim pe țăranul mic proprietar**,

dacă el ar ajunge să fie **expulzat de pe lotul lui** ; pe lotaș trebuie **să-l lăsăm acolo, sănătos și liber**

pe bucata lui de pămînt , **cu orice jertfe** [...]

La **proprietarul mare** , **elementul social** dispare. El poate fi înlocuit cu orice alt

mare proprietar.Aici, **da - economia națională cere ca să încurajăm agricultorii.**

[...] dar ... nu este **imoral să vezi ??un "agricultor"** care **și-a zălogit toată moșia**

lui ca **să cheltuiască pe sejururi prin străinătate** , alunecînd pe panta vițiilor și **apoi să ceară conversiunea ?!** [...] sau **??un "agricultor"** fără viții, după ce și-a cumpărat un imobil la București, să vină **să ceară conversiunea**, deși **nici un ban** din suma împrumutată **n-a mers în agricultură ?!** [...] iată de ce , dle Șoimu,[...]

discuția se pune și din punct de vedere moral.[...] puneți un zăgaz

să încurajați agricultura, nu pe agricultori, încurajați într-adevăr **pe acela care**

s-a ruinat din cauza agriculturii , **??dar nu încurajați** pe acela care a împrumutat bani , i-a risipit în desfrîu sau i-a dat **altă utilizare decît agricultura "** (**aplauze**)

[**dă o serie de detalii tehnice financiar-bancare care vor îngreuna aplicarea legii** , **dacă nu se aplică discriminarea dintre proprietăți**]

Așa cum este **actualul proiect**,

proprietarul mic este dezavantajat. [**argumentează**](p. 2018-2019)

[.....]

loanițescu / martie '32

▣ **Conversiunea.**

" [...] **am dat aprobarea noastră** celor două categorii , astfel cum sunt prevăzute în acest proiect:

conversiunea de drept , pentru proprietarii cu pămînt **pînă la 10 ha**,

și **conversiunea prin asanare** , concordat sau amînarea executărilor silite ,

pentru **proprietatea mijlocie și mare.**[...]

Am mai cerut să se facă efectivă discriminarea, fiindcă numai așa se va putea da **un fond moral operei"**

[.....]

DRloanițescu /mart.'32

▣ **Creditorii**

Aplicarea legii propuse, **va paraliza complet creditul** , îl va distruge, cu repercusiuni și asupra Băncii Naționale.

Creditorii sunt de mai multe feluri :

a) **Creditorii particulari** (??nu toți "cămătari") ;

b) **Băncile mici** (??de care unii au o adevărată fobie !) , cu capital local, inclusiv al sătenilor (Ex.**Banca de Credit Ilfovean**, pe care **o conduce el** ;

băncile populare din Ardeal) , vor fi ruinate de pe urma conversiunii , cu toate acestea el susține conversiunea de drept ;

Guvernul , distrugând creditul acestora mărunț , **face o operă antinațională**.

"Oricât ar căuta guvernul să sugrume în fașă **băncile mici**, **ele tot se vor naște**, pentru că sunt **legate de persoana unui om**,care știe să pună în valoare disponibilitățile locale . Banca mică -este **o chestiune de încredere** , **o prelungire a personalității** , și pe urmă o chestie de capital.[...]"

c) **Băncile mari** (??pentru care există înclinarea de a se face sacrificii cât de mari !)

Conversiunea nu distruge băncile mari, care , cu rezervele lor, pot amortiza pierderile și vor fi totdeauna salvate ...

"Dacă este vorba să faceți o confiscare, începeți de la băncile mari , iar nu de la cele mici .Văd că sistemul este tocmai invers.

La băncile mari merg miliarde, când sun amenințate, pe câtă vreme **băncilor mici le confiscați tot capitalul și le trimiteți la lichidare completă**.

"De aceea eu cer , și aici mă separ de partidul meu ,

să veniți cu **un sistem de finanțare** care **să repartizeze sacrificiile solidar** ,

între toți cetățenii țării.Socotesc eu că trebuie **să aruncațiaceastă jerfă asupra tuturor intereseșilor** ,

asupra națiunii întregi.Nu trebuie să ne ascundem după deget [...] că ,

deși **băncii prezidată de mine**, **îi confiscați întreg capitalul**, și **va merge la ruină**,

totuși **am cerut** că, în ce privește săteanul pînă la 10 ha, **să mergeți cît mai departe cu conversiunea**,

fără altă preocupare decît **a salva pe micul plugar**."

Și la expropriere, statul a făcut o jertfă.

Și la încurajarea industriei, statul a făcut o jertfă;

Asanarea micului plugar este o operă de stat, nu numai o operă economică.

DRIoanișesu / mart.'32

▀ **Efectele conversiunii"Argetoianu"**

Analizînd proiectul , prevede:

Neîncredere din partea plugarului mic;

Rezervă și nesiguranță din partea proprietarului mare ;

Blestemele pe care le va avea din partea tuturor minorilor, femeilor înzestrate;

Haosul provocat de distrugerea creditului ;

El este cu conștiința împăcată că, ca parlamentar, a contribuit la două mari reforme: **exproprierea și conversiunea**.

A făcut-o cu convingerea că **servind plugarii, servește țara** .(aplauze la PNT)

DRIoanișescu / conversiune// mart.'32

11.) **G.Ștefănescu-Goiceanu (PT-Lupu) , la conversiune , 5 , 6 martie '32**

(DAD, MO 54, șed. din 5 mart.'32, p. 2041- 2082)

[LD:Xerox integral.Cel mai lung discurs.P.d.v. **radical-țărănist** ; deputatul , evident, pune mult suflet

și zel pentru problemă.A fost foarte activ ,participînd , în țară, la toate întrunirile

unde s-a dezbătut chestiunea.Stăpînește - economic, juridic, social - toate argumentele

pentru susținerea tezelor țărăniste. Face un **rechizitoriu vehement la adresa PNL**,

partid considerat (prin ideologie,doctrină, program, politici , guvernări antiagrariene)

vinovat și **responsabil pentru starea rea a agriculturii și a plugarilor**.

Susține legea -Argetoianu (pentru principiul revoluționar) , îl **măgulește pe lorga**

pentru a-i câștiga bunăvoința, face **lungi digresiuni laterale**, este pasional, pătimaș, dar ... eclectic și mai mult afeciv..]

[.....]

Goiceanu / mart.'32, **retro'** 1833-1918

▣ Miturile istorice "țărănești"

[LD :incursiune istorică selectată speculativ, pentru a argumenta tezele țărăniste]

Reformele de la 1864, votul universal, exproprierea însăși, n-au venit de la clasa careera interesată :

la **1830**, a fost opera unui filantrop, generalul **Kiseleff** ; la **1864** a fost un **act de generozitate a unui domn** de inimă blîndă **și a unui boier** moldovean ,

Kogălniceanu, tot boier, cum era **Cuza**.

[**protestează față de blasfemiile citate în parlament de un conservator,**

la adresa lui Cuza ; citează masiv elogiile lui Iorga, despre Cuza ;]

"Aceasta este **figura măreață** care trebuie să rămînă ca **icoană** , cel puțin a noastră ,care suntem **urmașii desrobiților de pămînt** din această țară. (**aplauze unanime**)

Tezele politice puteți să le făuriți oricum, figurile mărețe însă, ale neamului,

și în special **figurile care pentru clasa aceasta de desmoșteniți ,**

care au rămas figuri de mit popular și de mit religios ... "

dlor, nu cred că este nici naiv, nu este cred nici imprudent,

să vă mărturisesc o scenă , care pentru mine , copil, a fost definitivă

în ce privește această figură măreață a Domnitorului Cuza :

a găsit **în pomelnicul familiei** , numele de **Alexandru**.

Cînd l-a întrebat pe tatăl lui bătrîn cine este, i- a spus :

<Acesta este Alexandru, este desrobitorul nostru,

Vodă Cuza, Pârcăbul de Galați . >

"**Kogălniceanu** nu a fost un simplu sfetnic intrigant , care să-l fi dus pe drumuri rătăcite,

așa cum s-a insinuat în acest parlament.Rămăs singur alături de domnitor,

a dat cea mai monumentală reformă pe care a putut

să o dea sufletul larg cuprinzător al acestor doi oameni. " (P. 2043) [.....]

Goiceanu / mart.'32

▣ Legea apărării vetrei țărănești

În sesiunea din iul.'31, el a venit cu un **proiect de lege** (inițiativă parlamentară)

pentru **"apărarea bunurilor țărănești"** , a proprietarilor pînă la 10 ha,

contra execuțiilor silite.Ideea a avut-o, **concomitent, defunctul Hamangiu,**

cu un proiect a **" bunului de familie"** .

Este o instituție care există în toate țările civilizate, și în Buggaria.

El a citit proiectul lui Hamangiu .**Cîtă înțelegere era în acel suflet** , pe care noi nu l-am cunoscut deajuns !

Este convins că în acel proiect de lege , exista **ceva și din sufletul profesorului Iorga .**

[citește din "Era reformelor" și discursul lui Iorga din 1907,

care făcea elogiul patriotismului țărănesc, al țăranilor proprietari de pămînt,

cu care începuse <epoca de vitejie> la noi, iar cu pieirea proprietății mici

a țăranilor , "<începe și rușinea și umilița noastră >]

"De la această concepțiune și cu aceste convingeri trebuie **să păstrăm** ceea ce am cîștigat cu atîta trudă,

și cu atîta jertfă - prin exproprierea proprietății mari - bunul de familie **această proprietate a țăranului** ,

care este temelie și existența națiunii ,

această proprietate a țăranului **cu care a început epoca de vitejie a neamului românesc**.[...]

D-le prim-ministru, v-aș ruga ca acest **amendament** , **pe care l-am propus**, pentru acest bun de familie,

- **bunul rural sau căminul rural** - asupra căruia îmi ridic orice fel de pretențiuni de paternitate, numai pentru a-i da viață,

să-l primiți și să rămână ca o operă a dvs. personală , în care s-ar rezuma trecutul d-voastră de muncă , de gândire și de jertfă pentru țărănime." (aplauze)
(p. 2077) [.....] (p. 2077-2078)
Iorga / martie '32

▣ **"Eu sunt eu, dar nu sunt eu... "**

Iorga : "Îți aduci aminte , în iunie s-a pus chestiunea urmărilor.Nu știu cine m-a întrebat și am spus atunci ,

și părerea aceasta o păstrez și acum , că **trebuie să se oprească orice încercare de a expropria casa țaranului** pentru a duce o existență omenească.

Numai că aceasta **este părerea mea ca gânditor.**

În ce privește opera de realizare , **condițiunile le vezi și d-ta."**

Goiceanu : "D-le prim-ministru , **eu înțeleg că împrejurările politice nu vădau d-voastră toată latitudinea și toată posibilitatea de a face tot binele pe care îl doriți ...**

Iorga : "Eu v-am mai spus la toți un lucru: că eu sunt eu , dar nu sunt eu , și nu știu dacă o veni vremea ca să fiu eu .

Dar atunci o să vadă toată țara ce sunt eu ! " (aplauze la majorități)

(p. 2077-2078)

[.....]

Goiceanu /martie '32

▣ **Criza monetară: artificialitatea etalonului leu-aur.**

[LD: Este teoria pe care Lupu o susține cu patos de prin 1929.

Economiștii nu-i împărtășesc teoria. Eu nu mă pricep.Cu atât mai mult cu cât astăzi ... acest etalon nu mai funcționează.]

[.....]

Trebuie să se găsească un echilibru între două cantități, între muncă și producțiune.

Tiberiu Hodor :Cum explicați teaurizarea ?

Goiceanu : **Teaurizarea** este concepția cea mai strîmtă posibilă.Se explică prin lipsa de încredere ,

dar înseamnă **??o stagnare, o astupare, o împiedicare**

a activității economice.**??Este un fenomen morbid, ca și cheagul în circulația sîngelui.[.....]** [Citează dintr-o lucrare a lui **Corteanu ... pasajele pe care el**

le consideră cinice, scandaloase] :

<Noi am rezistat din cauza compoziției noastre sociale , pentru că **țaranul** care producea și vindea , **nu scotea valoarea muncii sale > ;**

<Tot ce avem noi astăzi , tot ce se mișcă , instituțiile financiare, Banca Națională, bugetul statului , banul din buzunarul dvs. **totul derivă de acolo .**

Nu ar fi piatră pe piatră , în organizația noastră economică și financiară , **dacă** de trei ani **țararii aceștia , cari produc, fără să socotească valoarea muncii lor,** n-ar fi vîndut pe prețuri din ce în ce mai mici, și **ar fi pretins, ca în America, să li se garanteze un minim de viață ca preț al rentabilizării muncii lor.**

Prin urmare , spun că **tot ce există ca civilizație , în organizația superioară de stat, totul stă pe deprecierea muncii țaranului.>**

Andrei Corteanu : "Exact"

Goiceanu : **??Ce exactitate oribilă și monstruoasă , d-le Corteanu !**

O socoteală făcută de specialiști, în calcule și formule matematice, arată că pentru anii cei mai buni , **un țaran care are 5 ha, are o rentabilitate de 3-4 lei pe zi.**

Corteanu :Da.

Goiceanu:???Cum așa d-le Corteanu ? **Cum este posibil să menții o situație de stabilizare socială,**

pe munca unui om , a unei clase, sau să-l privezi de tot ce înseamnă dreptate umană și socială ?

Pentru un proces de stabilizare , un proces artificial, care nu ți-a dat nici un fel de rezultat ?

D-ta zici: **trebuie să subziste această situație** , chiar dacă țaranul și muncitorul va fi nevoit să mănânce pământ , ca animalul."

Corteanu : " Dacă am face devalorizarea, **țaranul ar pierde și cei 3 lei și nu ar rămîne cu nimic.**"

Goiceanu : [...]Dar ce sensibilitate umană trebuie să aibă cineva ca, pentru **o ficțiune**, care este stabilizarea, **o himeră...**

[**citează din diverși economiști străini care combat paritatea în aur**]

Peste toate teoriile d-tale, care pot fi dicutabile, eu știu un lucru , în care cred mai mult decît în teorie, alături de un mare gînditor al secolului trecut, **Goethe**, care spunea : < Toată teoria este sură; verde este numai arborele sănătos al vieții. > [...]Teoria în economie nu duce totdeauna la rezultatele calculate. [...]

ceea ce **este cert**, este că **nu putem să ne lăsăm stăpîniți de această mizerie cruntă**, numai pentru a urmări **o himeră**, ca această himeră **a stabilizării și a etalonului aur**,care a fost **un ideal fals**, chiar pentru națiile bogate."

Noi credem că numai în momentul **cînd veți avea curajul să porniți, nu la o reformă parcimonioasă . sgîrcită, timidă, redusă**, cum este problema conversiunii , **ci la această mare reformă** de descătușare a claselor economice , numai atunci țara va respira în toată liniștea de care are nevoie și la care are dreptul . " (**apaluze la PNȚ**)

Goiceanu // conversiune // mart.'32

12.) Nicolae Cornățeanu (Liga Agrară) , "Agrarism și Industrialism" , 28 febr.'32

(Rev."Parlamentul românesc" , 28 febr.'32 , p. 7)

[LD: scrisese și un art. " **Țărănism și agrarism**" , pe care nu-l am xeroxat . În noul articol reia doar ideea că .....

"**Țărănismul** , ca doctrină în România, **poate fi scos de pe ordinea de zi**.[...] **țărănimea a ciștigat lupta politică , prin votul universal și reforma agrară** [...]"

O nouă doctrină se impune: **agrarismul** ,care constă din solidaritatea și organizarea profesională a agricultorilor mari și mici . (**Vezi pe larg la fișier Agrarism**)
Cornățeanu / febr.'32

13.) Tudor Teodorescu -Branîște , "PT de sub șefia dr.Lupu" , iun.'32

(Rev."Parlamentul românesc", an III, 21-22, iun.'32, p. 3)

Este legitimă și justificată existența PT. Desprins din PNȚ în 1927, el **nu poate fi tratat ca o "dizidență" sau ca o "grupare personală "** ci ca **un partid hotărît "să mențină o ideologie și o tendință programatică pur țărănistă "** , în condițiile cînd, prin fuziunea PT cu PNR , ramura țărănistă a evoluat pe un plan burghez. **Partidul Țărănesc** , care se întemeia pe **masa țărănească** săracă din Basarabia și Vechiul Regat , **s-a legat nefiresc cu Partidul național** , întemeiat și **exponent al burgheziei ardelen.** **Hibridul politic** și-a dovedit **contradicția** în trecuta guvernare național-țărănistă : **Ideologia țărănistă a lui I.Mihalache, ??a îngenuncheat față de crezul liberalo- burghez al lui Maniu.**

Așa se explică aparentul paradox al **atitudinii față de conversiune :**

susținută de ramura țărănistă , **în Regat**, și **combătută** de ramura națională, **în Ardeal !**

PT este lipsit de mijloace (nu are oficios) , dar , folosind doar tribuna Parlamentului, **a reușit să-și contureze ființa** în așa măsură, încît să fie consultat drept un factor important în mișcarea politică.

T.Teodorescu-Branîște/ iun.'32

14.) M.Ralea , "Poporanism și țărănism" , iun.'32

(Rev."Parlamentul românesc" , an III, nr.21-22, iun.'32, p.2-3)

▣ Țăran - Țărănism

Ca realitate obiectivă, acest fenomen l-a desăvârșit **exproprierea** (revendicare poporanistă), care a creat **o clasă de țărani liberi**.

Prima **definiție sociologică a țăranului** a fost dată de studiile lui **C.Stere** în "Viața Românească" : caracterul său **autonom**, atât **față de capitalism** , cât **și de socialism**.

"Țăranul nu e proletar , fiindcă e proprietar , dar nu e nici capitalist fiindcă **își lucrează singur pământul** , nu folosește salariați și **nu exploatează** pe nimeni."

Dacă **ideea țărănistă** era fondată de Stere, ea mai avea nevoie de **"acțiune practic și militant politică"** , de un **partid țărănesc**.

Astfel, **după război, "țărănismul " a ieșit din lumea ideilor , în lumea faptelor**, deoarece un mecanism economic (țăranii liberi) , își creează imediat și expresia politică (partidul țărănesc).

Acest **"țărănism activ "** a ieșit ca un "meteor" , prin **acțiunea lui Ion Mihalache** , **independent de poporanism** (înainte de război, acțiune în Muscel și Argeș) , iar la teoria sa , o contribuție importantă a adus-o **Virgil Madgearu- teoreticianul noului partid**.

Definiția sociologică poporanistă, a fost adâncită și actualizată noilor condiții.

Ralea / '32

▣ Poporanism - Socialism - Țărănism

Între ele există câteva diferențe revelatoare :

/ "Cu claritate maximă, **ideea țărănistă** a fost pusă de către **curentul poporanist** fundat la Iași de către **C.Stere**.

Curentul poporanist din Partidul liberal , a început să fie formulat în articolele **"Social democratism sau poporanism ? "** , apărute în **"Viața Românească "** , organul noii școli politice , iscălite de **Stere**. În aceste articole , **se delimita** câmpul de acțiune al **socialismului român** și se arăta, pentru acele vremuri, **neputința lui de funcționare**. Tot acolo s-a dat , poate, cea dintâi definiție sociologică a țăranului [...]"

Seria de articole , prin critica ascutită și masivă făcută socialismului, rămîne din cele mai frumoase pagini ale literaturii sociologice române.

" Ideea țărănistă era fundată."

" Poporanismul era doctrina filantropică a unor intelectuali din clasa superioară care numai dintr-o **îndatorire caritabilă și din considerații sociologice** militau pentru a face oarecum **un dar țărănimii , prin reforme sociale** .

Poporanistii erau **boieri generoși** , nu erau ieșiți din rîndul țărănimii ."

Poporanismul **a activat** în cadrul unui **partid burghez, ca o aripă "stînga"** .

Poporanismul are , deci, **rol de "precursor"** , de **pregătire teoretică și sentimentală** .

/ **Țărănismul este revendicarea clasei țărănești** , făcută de exponenții săi direcți.

Țărănismul tinde la **organizarea economică și practică imediată a clasei țărănești** .

Cînd a apărut țărănismul, **poporanismul și-a încetat misiunea;**

fondatorul poporanismului politic , **C Stere, a devenit țărănist** ,

lucrînd la **crearea partidului, a doctrinei și tacticii de luptă** .

Ideea țărănistă avea origini doctrinale variate :

/ **O realitate obiectivă** dată de **existența și dezvoltarea clasei țărănești** , care a permis teoretizarea unei **experiențe de ordin empiric** ;

/ **Vechiul socialism românesc** , care în lipsa unui proletariat industrial l-au determinat pe un Nădejde sau Morțun să se adreseze clasei țărănești (ei au fost aleși în Parlament chiar de Colegiul III , colegiul țăranilor)

/ **Curentul poporanist** , la Iași, fondat de C.Stere ,

care va determina și delimitarea de socialism ;

/ **" Haretismul "**- cu al său "credit țărănesc" și organizarea învățătorimii rurale ;

/ Ion Mihalache - creatorul unui Partid Țărănist.
M.Ralea / iun.'32

Căderea guv.lorga.

Guvern de alegeri Vaida

15.) Programe de partid și propagandă electorală , iul.- aug.'32

Vezi la fișierele de partid :

PNȚ	PȚ-Lupu	PȚD-Stere
PNL-1 -Duca	PNL-2-Gh.Brătianu ,	
PP-Averescu	PNA-Goga	
PND-lorga	P.Conserv.-Filipescu	
Un. Agr.-Argetoianu	Liga Agrară-Garoflid	
LANC -Cuza	Grup "Corneliu Codreanu"	
PSD	PSI	PCR

Guvern Al.Vaida Voevod. Legislatura II .Sesiunea extraordinară. **10 aug.-0oct.'32**

16.) Adresa de Răspuns la Mesaj, raportor V.Rădulescu , Cameră, 16 aug.'32

(DAD, MO 10, șed. din 16 aug.'32, p. 211)

[**LD : atenție ! Numește România "stat agricol " , iar pe țărani " muncitori de pământ "]**
Sire ,

"Împrejurările actuale ne arată încă o dată că **România este și rămâne o țară agricolă.**
toate celelalte ramuri de activitate trăgându-și **izvorul lor de existență din agricultură** ,
va trebui , în interesul economiei generale și a prosperității noastre naționale,
să adaptăm opera noastră legislativă nevoilor reale ale agriculturii.

" În criza economică generală , se deslușește **glasul muncitorilor de pământ**
care formează **imensa majoritate a acestei țări.**

Ei au fost **crud loviți** prin noile împrejurări economice,
situația lor amenințând întregul edificiu economic al statului român ,
va forma **obiectul unei atențiuni speciale a Camerei "**

Răspunsul la Mesaj / 16 aug.'32

17.) Al. Lapedatu (PNL) . discurs la mesaj, 8 aug.'32

Polemic : **N.Costăchescu** (PNȚ)

(D.S. , MO 7, șed. din 8 aug.'32, p. 138- 149)

-Costăchescu : Fac apel la obiectivitatea dvs de istoric .

Lămuriți-ne **cum se explică că în acest Regat , condus de PNL peste 60 de ani,**

" am avut o țărănie care a sărăcit și a înfometat , pe pământul acesta binecuvântat ca o

mană cerească ? "

(aplauze la PNL)

-dr.C.Angelescu : Haret n-a făcut nimic pentru țărani ?

-N.Costăchescu :V-ați oprit la dezvoltarea de față și n-ați aprofundat adânc viața acestei țări , să ne spuneți de ce am avut răscoalele din 1888 , 1905, 1907 ?

De ce s-a răsculat țărănimea ? Eu admit multe păcate la țărani, dar că s-au răsculat de bine, nu admit "

(aplauze la PNL)

-Al.Lapedatu : Voi dezvolta și aceste probleme în cuvântarea mea , la respingerea aprecierii că PNL a patronat un regim de neoiobăgie. [...]

vin acum și la problema "neoiobăgiei " cultivată de PNL ...

-Virgil Madgearu : Foarte adevărat .

-Al.Lapedatu : Trebuie să vă amintesc că **Partidul Liberal** sau " **Partida Liberală** " ,

" s-a fondat anume pentru emanciparea clasei țărănești , de sub robia economică , socială,

politică și culturală în care **era ținută de secole**. Se știe că între **Partidul Liberal și Partidul Conservator** ,

cele mai vii dispute s-au dat pe problema agrar-țărănească .

Aduceți-vă aminte de **ultima cuvântare alui Kogălniceanu** , la **Academia Română** ,

- cuvântare clasică în literatura și istoria politică a României.

Nu puteți contesta , de la 1864 până la 1919 ,

că Partidul Liberal este înfăptuitorul marilor reforme ."

DI. Costăchescu m-a întrebat de răscoale .Dar vă aducaminte că , cu mult înainte ,

Spiru Haret dăduse semnalul de alarmă , pentru a preveni nenorocirea.

Omul despre care M.Manoilescu spunea ieri că **a făcut pentru țărani mai mult decât orice partid și orice ideologie** .

Programul lui Spiru Haret cuprindea emanciparea economică, socială și culturală a țăranilor.

Citiți broșura lui "**Chestiunea țărănească** "

-N.Costăchescu : Eu l-am cunoscut pe Spiru Haret și știu viața pe care a avut-o în **Partidul Liberal...**

-Al.Lapedatu : L-am cunoscut și noi.**El era un om devotat PNL** , unde a găsit sprijin și căldură

(aplauze la PNL) [vorbește pe larg de broșura lui Spiru Haret]

La noi problema țărănească nu datează din 1864. Este o problemă mai veche, de aproape 200 de ani ,

de la 1739 , de pe vremea lui **Constantin Mavrocordat** , cel dintâi reformator în materie .

Ea a preocupat oamenii politici care **au înțeles**

că de ea depind temelia statului modern român, liberal, democrat, național.

În dezvoltarea acestei probleme , **au fost lacune , au fost puncte întunecate , dar au fost și acțiuni pozitive**.

Ea nu este nici azi închisă , până se va ajunge la emanciparea integrală a țăranilor .

Problema dăinuiește, și avem datoria să ne ocupăm de ea și să o soluționăm , continuând opera lui Spiru Haret

(școli, cultură, cooperăție) Lui Haret l s-au adus unele acuzații . Juniomiștii îl învinovăteau că a detașat pe învățători de la rosturile lor firești dar Haret a perseverat .Dar politica lui Harte n-a fost continuată de tate guvernele ...

Statul Român , la începuturile sale,, a fost condusă de clasa boierilor privilegiați și latifundiar .

Aceasta până la crearea burgheziei române , create prin străduințele PNL , ale lui I.Brătianu (bătrânul)

Dacă nu era politica PNL, solitudinea lui față de țărani, dl.Vaida când " a descălecat " în Vechiul Regat ...

n-ar fi avut plăcerea să dea de Mișu Cantacuzimno în rândurile Partidului Țărănesc, pentru că el ar fi fost... în rândul oligarhiei latifundiare .

-**N.Cănănau** (PNT, ex Pconserv .) : Dar îmi dai voie : exproprierea și votul universal s-a făcut cu concursul nostru , al foștilor conservatori ...

-**Lapedatu** : Da , recunosc , și cu concursul lor...

Dacă n-ar fi fost această politică a PNL , față de țărani, n-am fi ajuns la victoria de la Trianon...
Lapedatu / 8 aug.'32

18.) **I.Niculcea** , (**G de F, Suceava**) **discurs la Mesaj, 18 aug.'32**

(DAD, MO 12, șed.din 18 aug.'32, p 265- 269)

[LD : **ședința este condusă de Șt.Cicio Pop** .

La validări, **Niculcea fusese contestat** pentru că **fusese condamnat** , dar nu știu pentru ce.

În discurs, se consideră "**independent** " , sub **semnul electoral al Gărzii** .

Unii îi spun "colonel " .Este f-posibil , însă, ca **Niculcea să fie** , pur-și-simplu ,

un caz de "**naționalism-poporănesc - milităros** " și **Garda să-l fi captat pentru aceasta.**

Xerox integral.În calculator, reprodus integral și , problematizat, la fișierele respective.

Discurs neconformist, intră direct în.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▣ **Crainicul țărănimii** .

[LD: să fie aici dezvoltată **ideea lui Codreanu** ... privind **rolul cîntecului** în mișcarea legionară ?
!

Greu de afirmat.Altfel... nu prea știu cum să-l "analizez" .Este interesantă **idealizarea romantică** a trecutului și **însinuarea xenofobiei**, la fiecare gînd , la fiecare afirmație.

Parantezele și semnele îmi aparțin.]

" Onorată Cameră, **țărănul român** , cînd este necăjit peste măsură, ca să-și mai uite necazul ,
începe să cînte.La baza inspirației lui se găsește **suferința și jalea poporului** nostru, iar
bărbăția lui ,

puterea lui de înfăptuire și dîrzenia lui, își au originea în **vitejia părinților noștri**.

" **Țărănul român** , de pe timpul **voievozilor noștri pămînteni** , **înstărit și plin de belșug**, [?]

țărănul român de pe atunci, care era **falnic** ca un stejar de Orhei, **astăzi se usucă**.

Se usucă pentru că este supt. Din mîndria răzeșului de odinioară , n-a mai rămas decît **omenia**
și aceea este **întinată astăzi de păcatele altor neamuri**.

Din **țărănul de odinioară** , în casa căruia curgea laptele și mierea , din acel stejar falnic și
umbros ,

**n-a mai rămas decît un mugur, mugur latent al neamului,care s-a închircit pe trunchiul
social** ,

cotropit de crengile sălbatece și lacome ale altor neamuri ,

care s-au altoit **samavolnic pe trunchiul social**

și **nu așteaptă decît să vie toporul care să dea jos aceste crengi sălbatece și lacome** ,

și **să dea trunchiului** posibilitatea unei **dezvoltări normale**."

"**Sunt crainicul acestui țărăn necăjit** și vin aici , în mijlocul dvs,

căci mulți din dvs **ați uitat că ați plecat de acolo**,

să vă spun tot **focul care arde** în sufletul lui și să vă arăt , dacă este posibil să primiți,

și **leacurile** care s-ar putea potrivi, ca **să-l scăpăm de focul care-l arde**.

(**Exclamațiuni la PNT**) **Nu rîde , d-le, mai bine plîngi !**"

Niculcea / 15 aug.'32

▣ " **Independent** "

[LD: nu știu cît de "independent " este, sau dacă... nu a fost tactica G de F de a-și asigura ,
astfel,

cele două fronturi de ascensiune.Cert este că folosește **același limbaj, metaforic și
amenințător**.]

" Dlor , **putința de a veni aici** , în mijlocul dvs, mi-a fost dată **întâi de popor** , acela care m-a
trimis ;

în al doilea rînd, mi-a fost dată **de spiritul occidental al d-lui prim-ministru Vaida** , care a

ordonat alegeri libere ;
și în al treilea rând , mi-a fost dată această puțință **de Garda de Fier, care mi-a împrumutat
semnul ei**

fără precupețire și pentru care îi aduc mulțumirile mele." (**Exclamațiuni la PNȚ**)

Sunt deci **trimisul poporului, independent de organizațiile politice**

și tot **ce voi spune** aici , va fi numai **în spiritul poporului**, și numai **în interesul lui** .

Voi căuta deci să exprim **dorințele lui naturale**, dreptul lui la o viață mai omenească,
folosind o formulă mai deterministă și mai adevărată cu **naturalele lui cereri**. [.....]

Niculcea / 15 aug.'32

▫ **"Grădinarul " cu "toporul"**

" **Apariția noastră** aici este deci **un simptom social** , este **prevestirea** că
grădinarul se apropie cu toporul în mână.

Când **ascuțișul toporului va intra adânc în crengile sălbatece și lacome** ,

Când **putregaiul nostru social se va dărîma** , troznind sub loviturile multiple ale poporului,
atunci seva, hrănind abundent copacul, **nobilul mugur va izbucni** din viața lui latentă
și **copacul neamului se va reface** ca prin minune.

Așteptăm deci ca **toporul să lovească cât mai grabnic și cu putere "**

-**Voce** : care topor ?

-**Niculcea** : **O să-l vezi, o să-l simți !**

-**Altă voce** : Este o amenințare, dle președinte

-**Niculcea** : La întrebare, și răspuns. [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▫ **Programul, doctrina :**

/ **Țăranul / Pământul strămoșesc / Sîngele românesc / Neamul /**

/ **lanțuri, gloanțe, ștreang ,strivire -străinilor și înstrăinaților /**

[**LD: chiar dacă nu legionar ... este un produs al propagandei legionare ?
și, din acest p.d.v, interesant de analizat .**]

" **Ce vrem noi ?**

Vrem **dreptate țaranului și răsplata muncii lui ; luminarea neamului ;**

înălțarea satului , belșug mare cîmpului , **traii tihnit românului,**

lanțuri speculanților, gloanțe ucigașului și ștreang trădătorului.

Stăpînirea gliei strămoșilor după legea sîngelui,

a muncii românului și sudorii frunții lui . Aceasta vrem noi.

" **Principiile noastre sunt copia legilor naturale** , conforme cu **legile firii** și au la bază
legea unică și atotputernică : legea energiei cosmice.

Deci, **muncă, ca stîlp al vieții și corolarul ei , răsplata integrală a muncii .**

Vom fi fără milă față de cei cari vor călca aceste principii ,

și vom lovi cu tăria pe care ne-o dă puterea convingerii și a propriei noastre vieți.

" **Titlul nostru de luptă este pământul strămoșesc.**

Nu vom depăși hotarele lui, **îl vom apăra cu prețul vieții noastre**, după pilda strămoșilor,

și vom fi fără milă față de cei cari nu l-au apărat ci numai îl speculează și îl sug "

" **Armata noastră este gloata nevoiașă și împilată** , este **țăranul român necăjit și**

supt de străini și înstrăinați , este masa noastră , masa poporului nostru , istovită .

Și totuși **puterea ei este uriașă** , căci are ca **suport moral setea de dreptate nerăsplătită.**

"**Conducătorii noștri vor fi aleși**

dintre **aceia în ale căror vine curge sângele curat al neamului,**

dintre **aceia care au în spatele lor cel puțin cinci , șase generații de români neaoși,**

și care au dat probe de jertfe și sacrificii pentru dezrobirea neamului .

Corciturilor care ne-au adus aici [??] , și care au pretenția încă de a ne conduce,
le spunem că **să se retragă , căci îi vom strivi .(exclamări la majoritari)**

n-au dreptul la conducerea acestui neam, fiindcă n-au sîngele curat al neamului .

Să înțeleagă și **să se retragă odată , fiindcă legea sîngelui nu iartă. "**

-**Augustin Popa (PNȚ)** : " Ai putea să spui

care este metoda pentru constatarea purității sîngelui ? "

[nu răspunde la întrebare] [.....]

Niculcea / 18 aug.'32

▫ Legile " energiei cosmice "

▫Legile vieții , legile naturale.

[LD : revine, reia și dezvoltă doctrina enunțată .

Atenție la **idealul egalitarist** ,de factură social- utopică, care dă **tenta socialistă, radicală** .

Mă gîndeam și la anumite influențe filozofice , dar nu știu dacă nu este forțat ...

Recunosc că nu pricep nimic și că mi se par... **elucubrații** .

Încep să-i înțeleg pe deputații care rîdeau ! Totuși, cum a ajuns în parlament !?]

- " Planul nostru de luptă ...

-**Voci** : Al cui ?

-**Niculcea** : " Al poporului pe care dvs. nu vreți să-l ascultați.

"Planul nostru de luptă este să facem să dispară întreaga deosebire a neamului, deosebirea socială , economică și culturală

și păstrarea lui , potrivit legilor firii , **legea energiei cosmice**, cu fiicele sale :

legea vieții, legea progresului, legea energeto-socială .

" Ca fir conducător, planul nostru de luptă are la bază

legea muncii , legea sîngelui și legea pămîntului strămoșesc .

Ca ideal apropiat , planul nostru are **idealul de perfecționare al muncii** , [LD : **adică șantierul legionare ?**]

iar ca **ideal îndepărtat** : **perpetuarea neamului** , numai prin **înobilarea lui**,

adică **perfecționarea lui continuă și indefinită** , perfecționare care nu se poate face

decît avînd la bază legi noi, dictate de **energeto-sociologie** ." [?]

" **Legea vieții** are la bază **perpetuarea selecționată a neamului , munca și traiul bun**.

Legea vieții formează programul nostru ; **munca, traiul bun și perpetuarea** selecționată a neamului ,

formează **baza convingerilor noastre**. Traiul bun este nedespărțit de muncă [...] Cine încearcă să le despartă

este un nebun căci nu pricepe rostul firii.[...] Muncă multă și trai puțin duce , prin istovire și inaniție, la degenerarea individului , duce la lenevire și podagră [...] Muncești mult, ai mult, muncești puțin , ai puțin, nu muncești deloc...

-**Voci** : " Nu ai nimic ! " (**ilaritate**)

-**Niculcea** : .. mori de foame , căci pentru leneși nu se găsește loc sub soare , aceasta este cerința legii vieții.

"Poporul vă cere **refacerea tuturor legilor scrise**, în sensul acestei **doctrine energeto-productiviste** .

Până atunci, **vă cere ștergerea** din legile noastre a tuturor **resturilor de privilegii feudale** ,

între care una nouă, scrisă acum , **legea advocaților**. [?] [...] **dreptatea țaranului îngheață la ușa avocatului**.

[.....] **Obligativitatea muncii** este , deci, un alt **postulat al doctrinei noastre** .

Poporul vă cere o lege a muncii obligatorii.[...] cei ce iau fără muncă drepturile cuvenite altora , este un fur și ,

din acest p.d.v., **specula este un furt deghizat** . [...] **Specula** sub orice formă, [...] **este nenaturală și trebuie combătută**.**Specula e fiica lenei** , este negațiunea muncii , este negațiunea vieții.

Popoarele cari sunt bîntuite de speculă , merg la pieire. [.....]

/O **lege nouă** se ridică astăzi, o **lege tânără**, care trăește în sufletul poporului nostru [...]

și care are un început de manifestare în **legea contra cametei** și în **legea conversiunii datoriilor agricole** .

Aceste legi naturale trebuie dezvoltate.

Legea cametei păcătuiește , **este o lege cămătărească**, este un jaf pe spinarea țaranului,

Legea conversiunii nu este făcută pentru țărani ci **pentru bănci , bancheri și cămătari**,

pentru a le asigura prada de pînă acum, este **o lege fariseică**, ca și autorul ei moral, d.Argetoianu care este omul băncilor, bancherilor...

(**face el propuneri de procente, cote etc etc**)

PNT, care se pretinde partid al țărănilor, **intenționează o lege ... mai strîmtă !**

(**apăruse proiectul, în acea zi, în presă**) **Chiar dacă unii au în suflet dreptatea pentru țărani,** nu vor face nimic pentru că sunt cu "belciugul de nas" .

/ **Scăderea impozitelor** , cf puterilor de plată și rentabilității pămîntului.

Niculcea / 18 aug..'32

▣ **Soluții economice**

[**LD : socotelile și explicațiile lui sunt foarte simpliste și întortocheate.**

Dar sunt socoteli ! În alte documente ale Gărzii de fier... asemenea explicații și soluții economice nu se găsesc.Sau nu am găsit eu Referiri despre demagogia gărzii, asta da .

De aceea , exploatez acest "ecou" .....

Mă rezum să notez soluțiile avansate:]

/ **Bugetul ? : În 1926, era de 57 miliarde, din care regiile autonome se cifrau la cca 27 miliarde,**

încît **bugetul real** al țării rămânea de **30 miliarde.**

Vasăzică , **bugetul normal** al țării era **acoperit de renta pămîntului.**

În 1932 ? Se cultivă 13.486 de mii de ha, prețul vînzării pămîntului este de 6.000 / ha, deci valoarea pămîntului cultivabil este de 81 miliarde.

Calculînd 6% renta pămîntului, **renta pămîntului este de 5 miliarde.**

"Ei bine , d-lor, la această cifră de 5 miliarde trebuie să se reducă bugetul țării .

/ **Dările ? : Toate dările să fie reduse cu 75 % .**

Cum se va aduna bugetul ? așa cum am spus, 5 miliarde.

/ **Datoriile externe întrec 6 miliarde ? : "Apoi datoriile externe o să trebuie să le punem cruce 4.5 ani**

Nu putem să le mai plătim. [...] rămîne de ales , din două lucruri ,una :

ori **distrugem țara și plătim cuponul,**

ori **nu plătim cuponul și ne scăpăm țara. "**

/ **Sporirea puterii de producție a omului social mijlociu,**

cu maximum de perfecționare și minim de bani ,

formând colective de muncă pe acțiuni [!?]

În colectivele de **muncă industrială** să ia parte , pe lîngă **stat** ,

și muncitorii agricoli, și producătorii de materie primă, și consumatorii.

Prin participarea consumatorilor, prețurile se vor nivela automat ;

Prin participarea agricultorului, s-ar spori puterea de producție ;

Specula va fi astfel, limitată.

/ **"Pentru aceasta, actuala industrie, începând cu agricultura [LD :Sic !] ,**

să fie transformată în colective pe acțiuni de muncă și de consumație, cât mai grabnic ...

-Voci : " D-le, asta este bolșevism curat ! "

-Niculcea : "Nu e comunism , d-lor, din moment ce sunt acțiuni de muncă ."

/ **Asistența socială ? : Mizeria nu ar fi decît consecința lenei individului ;**

statul trebuie să facă în așa fel , încît **individul să nu fie neîntrebuințat;**

pomana , caritatea , filantropia, scoboară demnitatea omenească ;

/ **Proprietatea ? : dreptul la viață al individului este mai tare decît dreptul la proprietate .**

Dreptul de viață este **un drept natural.**

Bogăția este un mijloc, nu un scop.

Niculcea / 18 aug.'32

▣ **Final de discurs**

" Acestea le vrea poporul.În acest fel dorește poporul ca să legiferați. Acestea sunt doleanțele lui.

Dacă dvs priviți aceste doleanțe cu ușurință, vă privește.Aceasta formează garanția seriozității

dvs.

Noi însă ne-am făcut această datorie , să anunțăm dorințele poporului , aci în Cameră.

Dacă le veți admite, bine, de nu, atunci va fi rău pentru dvs și nu va trece mult timp pînă când veți vedea consecințele nefaste.

Noi ne-am făcut datoria să vă arătăm ce vrea poporul."

I.Niculcea / 18 aug.'32

19.) Demostene Botez * (PNȚ) , discurs la mesaj, 19 aug.'32

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, p. 284-289)

Dem.Botez / aug.'32

▣ Autoprezentare

[LD : avea , probabil 32 - 33 ani .Din familie de preoți ; avocat , poet , călător prin străinătate ... un trecut pe care , în anii comunismului, îl va mistifica -repudia - ascunde - falsifica.....

Este un discurs patetic, romantic, literar, sincer ; discursul unui neofit , lansat în viața politică, care se străduie să-și motiveze și să-și onoreze alegerea în Parlament, prin PNȚ .

Are note de obiectivitate , dar devine subiectiv cînd este vorba de legitimarea partidului.

Vezi "Memoriile" în care nu am găsit nimic !] [.....]

Botez / 19 aug.'32

▣ "Umiliința "țărănească ?

[LD : nu știu ce să mai cred de tînărul Demostene Botez ! Vrea să epateze numai cu lucruri de fină psihologie socială...

se vede că este poet...că vrea să fie original... dar este doar livresc, sentimental...]

" "Mi-am clădit argumentarea și pe o greșală , poate nu afit a PNL, cît a unei clase întregi, d-le Negură,

care de zeci de ani de zile , din moment ce a putut să creeze totul în această țară., a căutat să creeze o atmosferă de beneficii personale sau, restrînse , colectiv, uitînd să creeze în această țară ceea ce era lucrul cel mai important :

un cetățean cu demnitate. Vreau aici, cu naivitatea și cu idealismul meu, să fac procesul , în scurte cuvinte,

acelora care au lăsat țărănimea într-o stare psihologică de demoralizare totală."

Într-un tren Pullmann românesc, în vagonul restaurant , un străin ar putea sta de vorbă cu un român

despre cele mai înalte probleme, fără ca românul să fie mai prejos...

Dar **dacă străinul s-ar da jos din tren într-un sat... țărani ar sări să-i sărute mîna...**

-Nichifor Robu : Asta nu în toată România ...

-Botez : Eu vorbesc de Moldova...

-A.C. Cuza : Eu n-am văzut nici un străin căruia să l se sărute mîinile.În cercurile politice da, dar în țărănime, nu.Politicianii partidelor sărută mîinile jidanilor , țărani însă , nu."

-Botez : dacă dvs credeți că printr-o întrerupere și pentru o afirmație foarte "respectabilă " puteți să înlăturați o stare reală, de fapt... Trebuie să o recunoaștem de aici , d-le Cuza , ca să o îndreptăm...

-G.A.Cuza : "D-le Botez, în Bucovina, cel puțin, în județul Câmpulung, cînd venea împăratul Austriei,

primarul Câmpulungului strîngea mîna împăratului , iar la noi, în părțile de sus ale Bucovinei ,

țăranul are destulă cinste sufletească și destulă stimă de sine însuși, pentru ca să nu sărute

mîna

băstinașului, cu afit mai puțin a străinului " (aplauze) D-ta faci politică electorală , pentru prima dată,

și nu poți ști aceste lucruri , ca noi, care ne-am coborît de mult în mijlocul satelor."

-Botez : " Eu am pornit de la sat * ; eu nu m-am coborît la sat (Aplauze la PNȚ) Cu toată

truda admirabilă

a colegului George Cuza, **eu îmi mențin această afirmație . "**

-Iamandi : "Numai să nu o generalizați "

-Botez : " **Mențin afirmațiunea** că , acolo unde țărani au fost asupriți de o anumită clasă, **există această psihologie** a omului care se întinde **să sărute mîna**. Vreți să vă confirm eu, cu onestitatea mea

de totdeauna , că **s-au repezit la mine cu acest gest** , ca față de un Patriarh ? "

-Hudiță : **Te știa că ești la guvern** , d-le Botez (**ilaritate**)

-Botez : "Mie îmi pare bine că această mentalitate nu este generalizată , fiindcă altfel, ar fi foarte trist

pentru starea morală a acestei țări , fiindcă , cu **psihologia de sclav** , **nu se poate crea nimic** în această țară.

Fără demnitate individuală , toată **viața socială este lipsită de demnitate** " (**apaluze la PNȚ**)

-Roșețeanu : " **Sub votul cenzitar era această mentalitate** , dar ea s-a modificat acum. "

-Botez : " Atunci cînd **am suportat în limba noastră proverbul < Capul plecat , sabia nu - l taie! >**

Botez / 19 aug.' 32

▣ Ideologia țărănistă

[LD : este interesant cum Demostene Botez caută **rădăcini ideologice la Magna Charta, la revoluția engleză,**

pentru a ocoli, pentru a se distanța de **ideologia liberală** , care are în **revoluța franceză, în lozinca ei " Libertate, egalitate, fraternitate "** ...

Totul este speculație livrescă, **pentru a "retușa"** , în fond, **stîngismele radicale ce au dominat PȚ** ,

pînă la fuziune și guvernare. O face destul de stîngaci și neconvingător.]

" Acestor situațiuni politice opun cu cinste și cu aceeași obiectivitate , **o ideologie a partidului** din care fac parte ,

o ideologie care se raportează și care este în legătură cu **ridicarea acestei demnități țărănești,**

o ideologie către care **merge evoluția socială. "**

"De la **1215**, de cînd **Magna Carta** s-a luat din mîna unui om , crezut cu puteri divine,

de atunci și pînă astăzi ,toată evoluția socială este pentru **difuzarea beneficiilor din efortul colectiv.**

Spre această difuzare a acestor beneficii, **merge evoluția socială și politică a omenirii. [!!!]**

Către această difuzare , este îndreptată ceea ce conține **o formulă care a fost lansată** , în legătură cu ideologia acestui partid, și care este **cuprinsă în cuvintele < stat țărănesc >."**

Această formulă de "stat țărănesc " , **ca orice formulă**, are inconvenientul de a fi **laconică și incompletă**, și din cauza acestui laconism , această formulă **a fost interpretată tendențios**, într-un sens pe care nu-l are "

-Iamandi : " **Și lansată mai ales tendențios, de partidul dvs."**

-Botez : " **Stat țărănesc nu înseamnă desființarea industriei** noastre naționale , **nu înseamnă nici desființarea progresului de la orașe** , stat țărănesc **nu înseamnă o formă politică ...**

-Iamandi : O diversiune demagogică...

-Botez : ... ci **înseamnă o ideologie** pe care putem s-o credem ;

stat țărănesc **înseamnă o preocupare** cuvenită **păturii țărănești** , preocupare pentru **ridicarea economiei țărănești** ,

în sensul de activitate de avut al păturii țărănești . Atunci cînd din legislaturi de ani și ani,

preocuparea pentru economia țărănească este lăsat în părăsire, **dați voie să pornească acest curent** , pentru o **mai multă preocupare de această țărănime . "**

-D. Luca : "Dar dvs **găsiți țăraniul împrorietărit**, atunci cînd afirmați acest program,

îl găsiți **cu băncile noastre populare** , **cu Casa Rurală** , **cu școli primare** , cu toate ."

-Botez : " Noi găsim acest țărăniul împrorietărit cu pămînt, **fără unelte** , **fără posibilitatea de desfacere a produselor**

și de valorificare a acestor produse, și găsim mai mulți funcționari de bănci populare, decît bănci populare . "

-Iamandi : " D-le Botez, singura contribuție a PNTJ pentru ridicarea păturei țărănești, au fost epistolele d-lui Mihalache.Este bine că, măcar acum, v-ați gîndit la ridicarea țărănimii

și vă urez să aduceți țărănimea , în viitor, într-o situație mai bună ."

-Botez : " Revendic pentru partidul în numele căruia vorbesc , această ideologie, în numele căreia voi lupta.

Revendic această ideologie , la care înțeleg să lupt cu toată onestitatea mea sufletească de totdeauna, pentru că am convingerea că suntem astăzi într-un moment , cînd trebuie să avem tensiunea de a voi să realizăm ceva în sensul acesta, cu acea tensiune pe care o are omul cînd face un gest pe care trebuie să-l facă , fiindcă altfel știe că moare "

(aplauze la PNTJ)

Botez / 19 aug.'32

▣ Profesiune de credință

"Revendic această ideologie , la care înțeleg să lupt cu toată onestitatea mea sufletească de totdeauna,

pentru că am convingerea că suntem astăzi într-un moment , cînd trebuie să avem tensiunea de a voi să realizăm ceva în sensul acesta,cu acea tensiune pe care o are omul cînd face un gest pe care trebuie să-l facă , fiindcă altfel știe că moare "

(aplauze la PNTJ)

Fiindcă parte din d-voastră mi-ați acordat epitetul quasi compromițător de literat , dați-mi voie să termin acest discurs apolitic, cu legenda lui Suchiamuni , care mai tîrziu a devenit Buda, adică înțeleptul.

El a ieșit într-o zi din palatul regal și a întîlnit un om care cerșea și a întîlnit un om bolnav.

El credea că nimeni nu moare de foame și nimeni nu este bolnav.

În ziua de 17 iulie anul acesta [ziua alegerilor] nu eu, toți , d-voastre cu toții, acei care au conlucrat pentru a veni

- dvs și noi - toți aici, am ieșit din îngrămădirea orașelor în care ne-am izolat și am văzut că sunt milioane de oameni care au nevoie de a fi ajutați și am văzut că sunt mai mulți decît s-ar cuveni, oameni care sunt bolnavi și pentru a căror îngrijire trebuie să nu cruțăm nici un sacrificiu. Sachi amuni cînd s-a întors înapoi, a meditat ;

noi trebuie să acționăm sau cel puțin să medităm " (aplauze)

Demostene Botez / 19 aug.'32

* Notă din " Memorii "

"În ce mă privește, nu am arbore genealogic.[...] Nu știu decît din datele unui act de căsătorie din 1880

cine mi-au fost bunicii după tată și după mamă , din care s-au ridicat părinții și frații mei dispăruți. După căsătorie, s-au stabilit în satul Hulub, sat mic, sărac, așezat nenorocit, pe coaste și rîpi, cu oameni și case puține(sat nou,cu împrumutarea din 1864,din moșia unei mînăstiri grecești.)

Tatăl, Anghel (n. la 1858) ,preot, a fost fiul lui Vasile Botez și al Mariei (ambii de profesie liberă, domiciliați în comuna Bucium , din preajma Iașului .) A făcut studiile la seminarul din Bucium .

"El avea o credință, eu , nu "... "nu-mi plăcea să merg la biserică " ...

(spune el în Memorii, și-l bănuiesc de autocenzură blasfemiantă, la multe episoade ...)

Mama , Ecaterina (n.1861) fiica cea mai mare a preotului Dumitru Chirica , din Gorbănești (Botoșani) .El Demostene,născut la 1900 (avea 7 ani la 1907, cînd PCR încă nu se născuse !) (de la Moș Costică,fratele mamei,stabilit la Iași,s-a familiarizat cu socialismul, cu Karl Marx !!)

, apoi student. În vara lui 1916, își dădea doctoratul în drept, dar a fost mobilizat la Tutucaia... și viața și cariera lui a luat alt drum. După război, viața lui consta din : 10 luni muncă intensă (avocatură) ;

1 lună de scris literatură ; 1 lună călătorieîn străinătate (Germania, Franța, Cehia)

A fost **prieten cu Ionel Pillat** , a cărui bibliotecă din București o vizita adesea (amîndoi îl admirau pe Francis Jammes)
Conștiincios , cinstit și muncitor, a ajuns **vicepreședinte a Uniunii Avocaților din România** (dar din cei 33 ani de avocatură , are puține amintiri ...)
(În volum, nici o vorbă despre trecerea lui prin PNȚ , despre țărănism !)
(**Demostene Botez**, "Memorii " , vol.II, Ed.Minerva, 1973)

20.) **Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32**

(DAD, MO 15, șed.din 22 august, pag. 324- 344)

Intervenții în discurs : **Armand Călinescu, M.Ghelmegeanu, Ed.Mirto, Virg.Madgearu, IGDuca, R.Franasovici** ș.a.

[LD - Vaida , Maniu ,Mihalache , absenți ; de la PNȚ, "de serviciu " : Mirto , Călinescu, Madgearu

...

Duca asistă și are scurte intervenții. Două puncte vulnerabile are PNL : "Carol " și "georgiștii "
După **CICBrătianu** (axat pe probleme economice) după **Demostene Botez** (cu apologia statului țărănesc) ,

după intervențiile lui **Vaida-Voevod** (în discursul lui Brătianu) , dar, mai ales , pentru "urechile" **MSRegelui** ,

Iamandi(parlamentar din 1922) rostește un discurs (cca 3 ore) fulminant, metodic, care-și propune, punctual :

să respingă acuzele la adresa PNL ; să critice doctrina ,programul, etica și guvernarea PNȚ ;
să adjucece pentru PNL, guvernarea !

// **Retro : PNȚ în opoziție , la guvern '28-'30 // Carol// Legislație //**

// **Stat țărănesc // Stat modern-burghez // Statul armoniei sociale //**

Vezi pe larg la și context la **fișier PNL - 1**

Iunian / 22 aug.'32 , retro '

▣ **PNL - PNȚ**

[.....]

P-Tărănist

" De la început, d-le ministru Mirto , **partidul d-voastră , nefuzionat**, se găsea într-o **fază de nebuloză** ,

cînd **pluteați între demagogia extremă și între divergențele diversilor d-voastre doctrinari**, cînd , n p.d.v.**ideologic**, nu știați încă bine dacă **reprezentați țărănimea sau țărănimea unită cu muncitorii** de la țîrguri ; cînd, din p.d.v **politic**, și din p.d.v al **organizării statului** , agitați **formula statului federativ**,

și preconizați un șir nesfîrșit de înnoiri , asupra valorii cărora nu prea existau dovezi.

Puteam fi atunci admiratorii variatelor d-voastră preocupări teoretice, a dialecticii d-voastre difuze, dar **nu puteam fi de acord** cu d- voastră, că prin **asemenea manifestațiuni contradictorii** , **erați pregătiți să corespundeți rolului anevoios de a guverna această țară.** " (**aplauze PNL**)

PNȚ- partid electoral , nu de guvernare

De la expresia electorală pe care, într-adevăr, o reprezenta PNȚ după fuziune, **pînă la partid de guvernămînt**,

era o distanță mare.În prima guvernare , **PNȚ a demonstrat că nu a parcurs acest drum**.

De aceea, **în 1931, s-a prăbușit în condiții lamentabile**.

A ajuns să fie **expresia incapacității politice și a dezordinii morale** .(**aplauze la PNL**)

[.....]

▣ **Declarația - program**

" Ați venit aici , în această Cameră, cu **o declarație-program**, **înjghebată în grabă** ,

al cărui **conținut foarte lung** este sortit **să întrețină confuzia** și să nu satisfacă pe nimeni.

Care sunt directivele ce stăpînesc această declarație-program ? **Ce aveți nou în ea, d-lor ?**

lamandi / 22 aug.'32

"Stat țărănesc" ?

Trebuie să recunoaștem că ați adus **o singură noutate de circumstanță**, pe care d.Vaida a căutat să o prezinte ca **un fel de linie mare** a întregii d-voastre acțiuni de guvernământ :

ați aruncat formula statului țărănesc, de care se ocupa, acum câteva zile, la această tribună, și d.Demostene Botez, adăugându-i **o contribuție mai mult poetică decît politică**, manifestîndu-și doar **regretul său romantic**, pentru ceea ce **nu s-a făcut țărănimii** pînă acum și exprimînd **un desiderat platonice** pentru ceea ce ar trebui să i se facă în viitor.[...]

lansarea ei nu este decît **o nouă încercare de diversiune demagogică**, menită, după credința d-voastră,

să vă atragă din nou **simpatiile și adeviziunea țărănimii**, pe care le-ați pierdut prin acțiunea d-voastră de guvernământ.

Din acest **oportunism** și din acest **motiv**, într-adevăr importante pentru partidul d-voastre, a ieșit **formula statului țărănesc**. Dar **ce înțelegeți d-voastră** prin acest termen ?

Voți să mergeți pînă la **exclusivismul unei organizări de stat în favoarea absolută a unei**

singure clase,

în speță clasa țărănească ?

Vaida spunea că PNL s-a ocupat numai de cei 20 % din populația țării, de orașeni,

și că a venit acum vremea ca **guvernul său să se ocupe de cei 80% din populație**, adică de **țăranime**.

[.....]

"Iată de ce **formula stat țărănesc**, aruncată de d-voastră, **nu poate fi susținută teoretic**, iar din p.d.v.practic, **este o primejdie**.

De altminteri [...] d-voastră - fără supărare - ați venit cu această formulă asupra căreia **nici d-voastre nu sunteți de acord**

- deoarece **între ardeleni și țărăniști există disensiuni profunde** în această chestie - numai **pentru a provoca o nouă diversiune demagogică** de pe urma căreia sperați **să culegeți unele foloase**.

Fiți siguri însă că, după experiența ce s-a făcut cu dvs, după ce vă cunoaște toată lumea, **nu veți recolta nici un beneficiu**."

(p. 333-335)

"Tărănismul" liberal

"Să-mi dați voie să **protestez împotriva acestei afirmații**, care constituie un **neadevăr istoric**,

împotriva căruia nu numai noi, care reprezentăm PNL, dar **întreaga conștiință a acestei țări se ridică**.

-Voci PNȚ : încercați o diversiune ...

-lamandi : În această chestiune noi **suntem în largul nostru**. Pentru țărănime **nu s-a făcut nimic** ?

Dar, cînd d-voastră ați apărut în viața publică, **în virtutea căror reforme ați apărut și ați ajuns să jucați un rol** ?

Dvs sunteți - cum spunea d.Duca în 1921 - **< feciorii de bani gata > ai reformelor** făcute de Partidul Liberal în beneficiul țărănimii. (**aplauze la PNL**)

Marile reforme democratice

[LD: **o dispută prelungită pe tot interbelicul**. În negarea meritelor PNL, este atîta înverșunare, atîta rea credință,

atîta răstălmăcire, încît aceste două mari reforme - care, pe lîngă unire, trebuiau să fie blazonul generației - au fost minimalizate și aruncate în deriziune. Episodul acesta este o "mostră" ...]

"Noi am realizat **votul universal** și am făcut **exproprierea**. (**proteste la PNȚ, aplauze la PNL**) **Cunosc explicația** care se dă îndeobște **realizării reformelor mari**. Se spune **că ele au fost produsul timpului**

și că partea de **contribuție a oamenilor este redusă la ceva neînsemnat**. Dar, d-lor, **toți**

oamenii cu puțină pregătire generală și cu oarecari cunoștințe în domeniul istoriei politice și sociale a lumii, **știu prea bine că reformele**, ori cât de mari și hotărâtoare , oricât de imperios ar fi impuse de necesitățile timpului, **nu se pot realiza decît** dacă la conducerea treburilor publice ale statelor respective se găsesc **oameni care să înțeleagă spiritul timpului.** (**aplauze prelungite la PNL**) [...] **noi am fost în acord cu spiritul timpului** și cu necesitățile sociale și politice ale statului acestuia [...] Noi pretindem că **am preîntîmpinat** prin preconizarea la timp a acestor reforme și prin realizarea lor, **convulsunile inevitabile care se puteau produce.**[...]
Nu ne-am ocupat noi de țărănime ? [...] făcînd exproprierea ? [...] acordîndu-i votul universal ?

Gîlceavă

-Voci PNT : V-ați ocupat de bănci !

-Iamandi : Să nu vorbiți de bănci , d-voastră, cari **în Ardeal sunteți profitorii lor** și care sunteți în permanență

interesate de ele ! (**aplauze la PNL, proteste la PNT**)

-Voci PNT: Vorbiți de urnele furate !

-Iamandi : nu vreau să polemizez cu **reprezentanții ai Ardealului** , în materie de **sinceritate democratică** și nici în privința **chipului "desinteresat"** în care frunțașii ardeleni au înțeles **să aplice reforma agrară .**

Dvs sunteți reacționari și asta o dovedește **atitudinea d-lui Aurel Vlad** și chiar a d-lui **Vaida** (**proteste la PNT, aplauze la PNL**) Nu vreau să vă aduc aminte că și **la Conversiunem, d-vs, ardelenii** , ați luat o **atitudine general ostilă acestei reforme ...** (**proteste la PNT, aplauze la PNL**)

-G.Ștefănescu-Goiceanu (PȚ-Lupu) : când s-a început votul nominal, **toți naționali au plecat din incintă, în afară de d.Voicu Nițescu** , care a votat pentru conversiune...

-Iamandi : Ni se spune că n-am făcut nimic pentru țărănime ...

-Voci PNT : Nimic !

Iamandi : **Istoria nu se va scrie după spusele d-voastră.**În această privință, **noi avem acte istorice** , care vor spulbera toate insinuările d-voastre ... (**aplauze prelungite la PNL**)

Gîlceavă : Haretismul

-Iamandi : "**Acțiunea lui Spiru Haret , în învățămînt și cooperatie** , continuată după aceea de **acțiunea noastră de la 1914** înainte, constituie **temeiuri** pe care s-a desfășurat întreaga noastră **operă în folosul țărănimii ."**(**aplauze prelungite la PNT ; contestări la PNT**)

-Teodor Iacobescu : "**Spiru Haret nu a fost liberal, a fost țărănist** " (**ilaritate la PNL**)

-Iamandi : "**Spiru Haret a fost un frunțaș strălucit al Partidului Național-Liberal** în tot timpul vieții sale și , prin **marea sa activitate în domeniul școlii și al ridicării țărănimii** la o situațiune demnă și compatibilă cu rostul său, a fost **unul din cei mai străluciți soldați de stat ai României.** (**aplauze prelungite la PNL**)

Știu că **aceste rememorări istorice sunt iritante** și sunt, mai ales, **supărătoare** , pentru aceia care nu pot invoca , în sprijinul activității partidului lor, nici un capitol din trecutul politic al acestei țări. Pentru că , orice ați spune d-voastră, or fi fost greșeli comise în **lungile epoci de guvernare ale PNL**, dar noi am fost aceia care **am stăpînit împrejurările** și cari **am asigurat cu vrednicie și cu patriotism** , în dezvoltarea statului acestuia , ca **să fie gata în momentul suprem.**

"(aplauze la PNL) (p. 334-335)

Iamandi / 22 aug.'32

▫ "**Statul modern**"

" D-voastre ați venit cu **formula statului țărănesc.**Ce înseamnă el ? Este posibil măcar în **teorie** , este posibil în **practică** ?

Nu , pentru că statul țărănesc despre care vorbiți este **o erezie teoretică** și este **o imposibilitate practică.**

Nu există **nici stat țărănesc, nici stat industrial**, după cum **nu există nici stat corporativ.**

Nu pot exista asemenea alcătuirii de stat , atîta timp cît **ne găsim sub regimul normal al unei constituții izvorîte din ideologia marelui revoluții de la 1789.**

" **Statul este un organism** , iar **clasele sociale sunt părțile componente** ale acestui organism

Aceste părți componente ale organismului de stat , sunt **într-o continuă prefacere** , populațiunea

parcurgînd cursul unei **integrări de jos în sus, determinînd înnoiri și sintetizări**, la un loc, **creiază acel tot armonios** care realizează și fixează normele manifestare ale ansamblului. Pentru noi, **statul nu poate aparține nici celei mai numeroase clase sociale**, după cum **nu poate aparține nici minorităților sociale**.

Statul **aparține totalității membrilor unei țări, tuturor claselor sociale**, pentru că la baza statului trebuie să stea în permanență, cel puțin în ordinea această burgheză pe care o avem noi,

sprijinită pe proprietatea privată și pe libertatea individuală, solidaritatea socială între clase, tendința de echilibru, pe care conducătorii trebuie s-o urmărească și s-o realizeze.

Hansen spune că **statul este un organism asemănător organismului din lumea biologică**, în care **părțile lui alcătuitoare sunt clasele**, după cum, dincolo, sunt membrele, și **între ele este o circulație continuă**.

"Clasele sociale nu sunt, așa dar, decît **părți componente ale națiunii** - iar **revendicările lor**, cele mai legitime, **nu pot fi rezolvate** decît ținînd socoteală de **interesele generale ale statului** . (**aplauze la PNL**) (p.335)

lamandi / 22 aug.'32

▫ Statul "armoniei sociale"

" Este neîndoios că , tocmai ținînd socoteală de aceste considerațiuni , **clasa țărănească trebuie să constituie rezervorul** din care să pornească **spre ascendență socială** , toată **vitalitatea** , toate **virtuțile** creatoare și toate **posibilitățile** de dăinuire ale neamului ." (**aplauze la PNL**)

Datoria guvernelor nu este de a da **o atenție mai mare într-o parte și una mai mică în altă parte** , ci trebuie să se orienteze în acțiunea sa conducătoare, ținînd cont de faptul că **un stat este o organizație a armoniei sociale** , cu îndeplinirea treptată a necesităților reale **a tuturor claselor și categoriilor într-un ritm de unitate și echilibru**.

Numai așa se poate realiza practic progresul și securitatea în viața de stat , **înlăturînd convulsii și conflictele** , care sunt inevitabile , sau **reducîndu-le la un minimum posibil**." lansarea ei nu este decît **o nouă încercare de diversiune demagogică** , menită , după credința d-voastră , **să vă atragă din nou simpatiile și adevăratele țărănimii** , pe care le-ați pierdut prin acțiunea d-voastră de guvernămînt.

Din acest **oportunism** și din acest **motiv**, într-adevăr importante pentru partidul d-voastre, a ieșit **formula statului țărănesc** .Dar **ce înțelegeți d-voastră** prin acest termen ?

Voiți să mergeți pînă la **exclusivismul unei organizări de stat în favoarea absolută a unei singure clase** , în speță clasa țărănească ?

Vaida spunea că PNL s-a ocupat numai de cei 20 % din populația țării , de orășeni, și că a venit acum vremea ca **guvernul său să se ocupe de cei 80% din populație**, adică de **țărănime**.

[.....]

" Iată de ce **formula stat țărănesc** , aruncată de d-voastră, **nu poate fi susținută teoretic** , iar din p.d.v.practic, **este o primejdie**.

De altminteri [...] d-voastră - fără supărare - ați venit cu această formulă asupra căreia **nici d-voastre nu sunteți de acord**

- deoarece **între ardeleni și țărăniști există disensiuni profunde** în această chestie - numai **pentru a provoca o nouă diversiune demagogică** de pe urma căreia sperați **să culegeți unele foloase**.

Fiți siguri însă că , după experiența ce s-a făcut cu dvs, după ce vă cunoaște toată lumea, **nu veți recolta nici un beneficiu**."(p. 333-335)

Victor lamandi / 22 aug.'32

21.) **I.Mirescu (PSD) , discurs la mesaj , 23 aug.'32**

(DAD, MO. 15. șed. Din 23 aug., pag. 375-378)

[**LD : un Mirescu care , an de an, prin exercițiul parlamentar , capătă un anume stil, independență**

în gândire, nuanță în critici și moderație în revendicări.F.interessant p.d.v. privind politica antiliberală a PNȚ .]
Mirescu / 23 aug.'32

▣ **Agricultura .**

Guvernul vorbește despre **organizarea economiei agricole**. El nu a înțeles cum intenționează să o facă PNȚ , dar poate să spună **cum ar face- o PSD**.

S-a spus că PSD este pentru confiscarea proprietății, etc etc.

" Noi, social-democrații , plecăm de la constatarea că **Țara Românească , este o țară de agricultori**.

Din cele 17.500.000 locuitori , , circa **14 milioane sunt țărani**.

Exportul de bază al României este și va rămâne încă multă vreme , tot cerealele ; prin urmare, toată atenția partidelor politice și a tuturor guvernelor trebuie să fie această direcție."Ce preconizează guvernul ?

Țăranul român nu poate face față concurenței grîului canadian și american , din cauza mijloacelor de lucru.

Un singur fermier american poate lucra .... 20 ha pe zi , în 8 ore ;

Un țăran român ...lucrează pentru aceeași suprafață , cu 5 oameni ... 2 săptămîni ;

De aceea , statul ar trebui să intervină , să încurajeze asociațiile de muncă țărănești , ca să-și ridice standardul tehnic...

-Al Breban (preot) : **D.Mihalache a și început această operă**.

-I.Mirescu : Noi am fi bucuroși să constatăm realizarea practică , cît mai repede.

-D.Moldovanu : Dle Mirescu, d-ta te-ai ales în două județe pur țărănești .

Prin urmare, **te-ai îndepărtat de doctrina Kautsky** ... Între ce susții d-ta și ceea ce susținem noi este ... o apropiere ,

Și asta mai ales în programul de industrializare a produselor agricole..[...]

d-ta te-ai îndepărtat, ai părăsit complet programul celor mai mari doctrinari ai d-voastre "[.....]

-I-Mirescu : se pune și problema finanțării .De unde banii ? **Există posibilități, trebuie doar curaj**.

"Se poate găsi **un miliard și jumătate în fiecare an**, pe care **i-am reduce de la bugetul militar** și care ar fi afectați pentru acest scop."**(aplauze la PSD) Nu există pericol bolșevic ,**

iar **dacă ar exista, nici cu o armată de trei ori mai mare, nu am rezista forțelor rusești ...**

[...] Acesta este curajul pe care noi vi-l cerem .**Reduceți un miliard și jumătate, sau chiar două miliarde**

și reorganizați economia agricolă.[.....]

I.Mirescu / 23 aug.'32

22.) **prof. N.Corodeanu (PNȚ)**, Senat, **discurs la mesaj, 23 aug.'32**

(D.S. , MO 9, șed. din 23 aug.'32, pag. 181- 188)

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **Burghezia românească.**

▣ **Prejudecăți și mentalități.**

[LD : ehehei ! ce conservator, **ce junimist se ascunde în acest venerabil "țărănist "** , ce-o mai bălmojește numai pentru **a da cu tifa liberalilor și burgheziei**.

Deși nu trebuie, mă enervează această **înverșunare politicianistă a țărăniștilor !**

Ce înversare de roluri, de timpuri, de răspunderi - numai pentru a nega PNL !]

[.....]

Burghezia a pretins că aduce **libertatea Occidentului** , că acesta este **marele merit al acestei burghezii** , dar ea **a adus-o pentru dînsa** , într-o vorbire întotdeauna grand eloquentă

[sic !] ;pornind întotdeauna de la principiile al căror cuprins niciodată nu se gîndea; această burghezie a uitat veşnic de cine este înconjurată .

Citiți **proclamațiunea constituțională de la Izlaz** din 1848 :

<Țara , de aici înainte , va fi guvernată de fiii săi> .

" Iar o parte din **fiii săi erau iobagi, bătuți în curtea boerească** și tratați în așa fel , încît nu aveau pîinea, posibilitatea ca să dăinuiască , ca capi de familie .De multe ori **bătuți de unii proprietari care istoricește erau impostori**. Nu știu dacă d. Lapedatu nu m-ar contrazice, dacă aş spune că **Kogălniceanu**

[LD : liberalul !] , cînd a făcut împrăștierea , nu a făcut decît **o restaurație a vechilor drepturi țărănești** .

Citiți **Legea de la 1864** :<Țăranii sunt și rămîn proprietari pe acest pămînt .>

Dar greșala lui Kogălniceanu a fost că **a mărginit** ceea ce istoricește era mai mult drept pentru țărănime .

-Al.Lapedatu : " **Meritul lui Kogălniceanu** este că a putut face **ceea ce a făcut** , față de legea reacționară a lui Barbu Catargiu, pentru că , **dacă nu era Kogălniceanu** , cu legea lui Catargiu, **robia țăranilor era pecetluită pentru multă vreme încă** (**întreruperi la pNT**) Eu vreau să stabilesc meritele lui, nu ceea ce nu a făcut, ceea ce a putut face.Și mare lucru a făcut Kogălniceanu."

-Corodeanu : [...] proprietarul înainte de 1864, de multe ori , istoricește, era un impostor și Kogălniceanu a avut curajul să suprimă o nedreptate socială și istorică .[...] **această burghezie** , care **după Constituția din 1866** , în care **nu se vorbește nimic de țărănime** , după 1866, **acești grandi elocvenți** , apărători ai libertăților , fac tocmelele agricole, pentru ca țăranul, cînd avea nevoie să-și lucreze terenul de împrăștiere ,să poată fi dus cu jandarmii , bătut, pentru ca să muncească pămîntul.

(aplauze la pNT) **☞ Aceasta a fost burghezia artificială.** "[...] [**LD : ș-a-m-d-, ș-a-md...**] [.....]

Corodeanu /23 aug.'32

▣ " **Rețeta** " lui Marx .

▣ Statul "**Țărănesc** " .

Corodeanu : ☞ [:::] o oligarhie care **ne-a adus** în mare parte **la situațiunea imposibilă de astăzi** : înșăși **industriile dvs. le-ați pus într-un punct mort** [:::] Este poate vorba numai de **crizele acelea** care au fost **proclamate în Manifestul de la 1847 al lui Marx și Engels** , care ziceau că din 10 în 10 ani , revin aceste crize [...] asistăm la **actul acela final**, care **după rețeta lui Marx** înseamnă **sfirșitul capitalismului** , **trecerea lui într-o categorie istorică** ? Nu aceea a d-voastră, dle Manoilescu [...] asistăm la **o socializare cu un pas grăbit** , către un liman ubde efortul individual este mai mult încadrat în efortul colectiv

[...] n-am să urmăresc aici adevărul **rețetei profetice a lui Marx**, dar **adevărul acestui pas grăbit** către un liman este vizibil. [...] Zi-i, d-le Manoilescu, cum vrei ,[...] zi-i socialism de stat , zi-i socialism de catedră, [...] zi-i intervenționism ,zi-i economie , dirijat, economie organizată , **acesta este mersul** ,

acesta este **punctul pe care trebuie să se pună** în momentele acestea **politica țării** .

Nu este un punct de vedere economic, nu este o soluție a unei probleme economice, **este o poziție politică**.

Și acum, d-lor, desigur, că **rețeta lui Marx nu poate să fie aplicată statelor agrare.** [...]

Și **Marx a spus** într-o consultație cerută , că **țările răsăritene agrare nu urmează evoluțiunea arătată de el.**

[...] priviți harta noastră economică ! [...] veți vedea întins ogorul românesc , împărțit pe mică proprietate țărănească și atunci ideea de stat agrar , este așa de normală, cum în ordinea geografică este normal să zici că un stat este muntos și altul este maritim.[...] Nu este nici o descoperire "

-**NNBotez** : Este un paragraf al demagogiei...

-**Corodeanu** . " [...] Cum , **un om care spune** lucruri așa de simple , **că statul nostru este țărănesc** , d-ta îl numești **demagog** ? De ce ? Fiindcă este subversiv în mintea d-tale ? Pentru ca , **de la noțiunea aceasta de stat țărănesc** , ajungeți **să spuneți ca dl Manoiescu** : < vai , vrei să omori burghezia , ce criminal ești ! > [...]

Stat țărănesc e o expresie firească ca o prescurtare de cugetare : este tot

programul nostru pe care trăim de atîta timp.Ce ? Am descoperit formula acum ? [...]

Să înțelegeți prin **stat țărănesc** ideea că noi voim **să trecem sub plug sau sub tun populația orășenească ?**

Cum gîndiți dvs. , de îmi atribuiți mie acest lucru ?

-**Madgearu** : ☞ "**D-nealor fac demagogie** pe această temă , pentru că **cred că pot crea un conflict** , de fapt neexistent , **între noi și între orașe**. Dar am să am prilejul să vă demonstrez că **nu puteți să înțelegeți ce este statul țărănesc** , pentru că ☞ **nu știți** ce înțeles are **noțiunea de < tip ideal >** , în știința economică .

Am să vă explic , dle Botez , și aveți să vedeți că **statul agrar țărănesc nu este o formulă demagogică , ci o caracterizare realistă a societății românești** ."(p. 186-187)

N.Corodeanu / aug.'32

23.) **I.Hudiță (PȚ-Lupu) , discurs la mesaj , 24 , 26 aug.'32**

(DAD, MO 16 , 18, șed. din 24, 26 aug.'32, p.)

[LD : este și el unul din **istoricii de profesie** care s-a implicat în politică militantă.

Ar fi interesant dacă... ai emite vreo opinie despre **capacitățile politice ale istoricilor !**

Ca impresie generală , de sigur da ! (motivează , legitimează , decupează , compară , exemplifică , citează , încearcă un "sistem")

lată : **Iorga , George Brătianu , Al. Lapedatu , Iamandi , CCGiurescu , Hudiță , I.Z.Codreanu** , sunt istorici - parlamentari .I-a ajutat Istoria , sau sunt "dependenți " ?

De la caz la caz . Istoria este aservistă susținerii doctrinei în care sunt înregimentați.

În cazul lui Hudiță : "**Țărănismul lupist** "]

Hudiță / 24 aug.'32

▣ **Partidul țărănesc**

Va trata 3 probleme :

1 Care este **semnificația frământărilor de astăzi** ?

2 Ce rol are , în aceste întâmplări , **Partidul Țărănesc** de sub președinția d-lui **dr.Lupu** ?

3 Să explice **doctrina acestui partid** , în comparație cu celelalte partide din România.

Hudiță / 24 aug.'32

▣ **Doctrina țărănist-lupistă**

[LD aş putea să admit deplasarea PȚ de la "stînga radicală " spre "centru " ... și , astfel , o reconciliere cu PNȚ ?

Greu de spus ! Există o prea mare îmbulzeală spre acest "centru" ...

Aş putea , după autodenunțarea lui Hudiță , să plasez **PȚ în categoria partidelor "radicale "** dar... iar , **este greu de demonstrat** ... .. în România aceste granițe sunt greu de trasat !]

Partidul țărănist își face din **teoria " funcției sociale "** , **fundamentul doctrinei sale** , înțelegînd că **principiul libertății individuale** , atît în domeniul material , cît și în cel moral , nu poate fi **admis** decît în măsura în care **el nu jenează interesul colectivității** .

În **nov. 1931** , PȚ , sub președinția dr.Lupu , în **Congresul ținut la București** ,

și-a schimbat radical programul și l-a pus în conformitate cu **spiritul acestei teorii** .

[LD : ohoho ! **ce frază mai are și Hudiță !** Te rătăcești prin hudițele sale ! Atenție cite a îngrămădit !]

" Între **statul corporativ** , deoparte . și între **formula socialistă** , pe de altă parte ,

partidul nostru , atașat profund regimului parlamentar , socotesc că , radicalizînd statul în întregime , în toate direcțiile , noi suntem în stare să traversăm , cu regimul actual , această ultimă perioadă din liberarea omului , liberarea economică , fără să recurgem la formula socialistă , pentru motivul că noi punem la baza metodelor noastre tranziția lentă , cu respectarea libertăților individuale , care trebuie să recunoaștem că este cea mai importantă cucerire în lupta grea de liberare a individului , din Antichitate și pînă azi , și nu ne putem juca cu dînsa , oricît ne-ar prezenta nouă socialiștii , de agreabilă , perspectiva unei dictaturi a proletariatului , care , în fond , oricît de scurtă ar fi ea , nu e mai puțin adevărat că presupune suprimarea libertății individuale , pentru un timp cel puțin ."

-**Teodor Rosnovan** : Numai o singură întrebare Este o neînțelegere .Noi, Social-Democrații, nu suntem adepții dictaturii proletariatului.

-**Hudiță** : Îmi pare bine de această declarație a d-voastră

-**Rosnovan** : Diferența dintre noi și bolșevici vine tocmai din aceasta , că noi suntem contra dictaturii și pentru democrație . **Dacă** noi vom avea majoritatea , iar minoritatea se va opune hotărîrilor luate , **atunci vom întrebuița imediat dictatura , ceea ce e democrație** .

-**Hudiță** : Îmi permit să iau act cu plăcere de această declarație.

-**I.Inculeț** : Foarte frumoasă mărturisire.Ar fi interesant ca și conducerea partidului d-voastră să facă această declarație.

-**Hudiță** : Dle deputat Rosnovan , iau act de declarația pe care ați făcut-o că PSD din România este contra dictaturii proletariatului .Pe lîngă simpatiile pe care le am pentru această mișcare ,adaug astăzi un element nou. [...] dar tare mă îndoiesc **dacă** această declarație este în spiritul doctrinei dvs.aceasta vom vedea-o însă mai tîrziu , cu altă ocazie." (p. 394)

[LD : mi se pare că a văzut-o , după '48, cînd cred că a făcut pușcărie] [.....]

-**VTPrelipceanu** (LANC) : Față de îmbunătățirile pe care le aduceți d-voatre , pentru țărani , nu vi se pare că partidul dvs. ar trebui să se numească mai curînd radical-socialist , nu țărănist ?

Și nu vi se pare că denumirea de țărănesc are numai un caracter electoral ?

-**I.Hudiță** : "Nici un caracter electoral.Numai prin faptul că noi punem , în mod principal , în programul nostru

puncte de legătură cu ridicarea situațiunii materiale a țărănimii ,

noi ne justificăm cu prisosință această titlatură de partid țărănesc "(p. 400)

[.....]

Hudiță / 24 aug.'32

▣ Țărănism lupist

"Noi ne intitulăm Partid Țărănist .

Aceasta nu înseamnă că punem la baza doctrinei noastre lupta de clasă .

Nu , noi profesăm în această materie teoria că o societate este un organism viu ,

așa cum d-ta , dle prof. Cuza , expunea , foarte frumos ,

concepția lui **Scialoja** (preluate de la Hansen) , în ceea ce privește organizarea statului modern.

-**M.Ralea** : Observ că s-a transformat Camera într-o academie , unde au loc discuții între profesori !

-**Hudiță** : " Noi plecăm de la ideea că în Țara Românească , între clasele sociale , există un profund dezechilibru , în detrimentul clasei țărănești .

Și , deși noi suntem un partid al armoniei sociale , înțelegînd , încă o dată repet ,

că toate clasele sociale în România sunt deopotrivă de utile organismului social ,

noi înțelegem prin programul nostru să venim cu o serie de reforme în interesul țărănimii ,

pentru a o ridica atît din p.d.v. al stării ei materiale cît și intelectuale ,

pentru a restabili echilibrul care nu există astăzi între clasele din România.

" Printre mijloacele importante , PȚ vine cu următoarele soluții :

/ Lupta pentru a pune bazele unei mici proprietăți țărănești definitive ,

sub denumirea de "Cămin Țărănesc " ;

/ Protejarea muncii țaranului prin înființarea unui **Credit Agricol** ;
/ **Conversiunea datoriilor agricole**, prin **generalizarea la toate categoriile de debitori** ;
(**argumentează necesitatea generalizării**)

Formula simplă : să anulăm toate datoriile, fără nici o rezervă, cu cca 60-70 % ,
cu cât a crescut leul prin inflație ; suspendarea execuțiilor silite pentru un an ;
posibilitatea creditorului de a-și recupera banii în 2-3 ani, nu în 30 ! (p. 400)
[.....]

-I.Hudiță : " deși eu mă îndoiesc profund că acest lucru este în spiritul ortodox al marxismului dumnealor.

Nu rămîne , deci, decît **un singur principiu fundamental care ne desparte** , și anume :

noi, PȚ, dacă **nu considerăm proprietatea sacră și inviolabilă**,

așa cum a decretat-o revoluția engleză de la sfîrșitul sec.al 17-lea, și cea franceză de la sfîrșitul sec. al 18-lea ,

noi **privim proprietatea** [...] numai **sub unghiul teoriei funcțiunii sociale** , și nu al concepției individualiste ,

nu suntem însă de acord, nici **cu doctrina Partidului Socialist** , în ceea ce privește considerația că

ultima formă la care tinde să ajungă producția , în mod necesar, **este forma colectivistă. "**

-I.Mirescu : " Hotărît că da ! **Noi nu suntem țărăniști, suntem socialiști "**

-Hudiță : Evident acesta este p.d.v. al d-voastră .[...] **în domeniul politic și sociologic noi nu afirmăm nici un principiu dogmatic sau adevăruri de acestea dogmatice** în care noi - și eu personal -

nu credem deloc." Afirmția dvs. face parte din această categorie.[.....]

"Depinde de noi , **partidele burgheze , țărănești, dacă vom ști să înțelegem adevăratele interese ale țărănimii** ,

și vom reuși să le realizăm, **dacă social-democrația , sub forma unui socialism agrar , nu va reuși mîine, să se apropie de aceste mase țărănești** , neglijate de noi " (**apaluze la PȚ**)

Acest fenomen a început **deja în Franța să îngrijească** nu numai **partidele de dreapta**, dar și **pe cele de stînga**,

ca Partidul Republican- Socialist sau Radical -Socialist, și **elemnte de stînga** , ca Daladier , Herriot, care sunt **preocupate serios de acest fenomen** ,

apropierea socialismului francez de o mare parte din țărănimea , care nu a fost satisfăcută în întregime prin programele acestor partide de stînga. "Atît a avut de spus despre Partidul Socialist .

-I.Mirescu : "Cu vorbe nu o să țineți țărănimea legată de d-voastră." (p. 444)

[.....]

Hudiță / 26 aug.'32

▣ **PȚD-Stere**

" **Despre d.Stere am puține cuvinte de spus...**

-ACCuza : "Nici un cuvînt , căci nu există în Camera aceasta."

-I.Hudiță : " Partidul Țărănesc -Democrat prezidat de d.Stere, deși n-are reprezentanți în această Camera

- e reprezentat numai în Senat - nu e mai puțin adevărat că este un partid care are o doctrină - v-a dat-o dvs , național-țărăniștilor , ne-a dat-o și nouă, în parte - ;

pe noi nu ne despart decît chestiuni de nuanță ,

și ceea ce mai mult sunt chestiuni în legătură cu soluțiunile imediate ale crizei ;

cu liniile mari ale doctrinei PȚD , noi suntem de acord, și nu e mai puțin adevărat că , deși nu are reprezentanți aici , **PȚD al d.lui Stere** ,

are în spatele lui un mare număr de țărani basarabeni."

[.....]

-Hudiță : "Sunt fericit că găsesc și unele aplauze în rîndurile majorității (**Înteruperi LANC**)

Eu nu vreau să fac aici procesul acestei chestiuni, dar **declar categoric**, în toată conștiința, **că nu consider pe d.Stere trădător deloc, ci drept un mare nedreptățit. "**

-Bogos : " D.Stere a avut posibilitatea să guverneze doi ani de zile Basarabia

și a arătat cum știe să guverneze . **Locuitorii au rămas profund nemulțumiți "**

-Hudiță : " **L-ați eliminat din partid, întrucât reprezenta aripa stînga a dvs. "**

(**întreruperi la PNȚ**) (p. 444)

[.....]

Hudiță / 26 aug.'32

▣ **Partidul Național Țărănesc.**

" Despre PNȚ vă mărturisesc că la început **am avut mari ezitări** ,
dacă **să-l clasez în prima categorie de partide**["serioase "] întru cît în fața acestui partid
stau mai multe semne de întrebare , pe care le voi analiza imediat.

[...] este bine să vă prezint cîteva fapte în legătură cu origina constituirii acestui partid ,
fără să recurg la prea multe fapte.

"PNȚ este format din două ramuri principale :

ramura țărănistă din Vechiul Regat și ramura istoricului și **vechiului Partid Național** din
Tramnsilvania.

Pe lîngă aceste două ramuri , **profund deosebite ca ideologie și ca preocupări** , se mai găsesc
în PNȚ și **o serie de fracțiuni , de biserițe , de grupulețe** , cari , fiecare , își păstrează
preocupările , **de o ideologie fundamental deosebită :**

Există **un bloc basarabean** , chiar foarte **nemulțumit** în momentul de față , de direcțiunea PNȚ ;
mai există **un grup bucovinean** - și nu vreau să mai insist asupra **diverselor mici biserițe** ,
ațît din ramura țărănistă , din Vechiul Regat , cît și din ramura națională din Ardeal.

"Între toate aceste **fracțiuni și ramuri** , care constituiesc partidul dvs mare ,

nu s-a reușit pînă astăzi să se stabilească **sudura necesară unui partid omogen.** [.....]

[.....]

Ramura țărănistă a ieșit în România **dintr-o epocă de mari frămîntări cu caracter social** ,
coresponzătoare epocii de la 1919 , pînă la 1924-1925 , perioadă în care **generația de după**
război , după ce au văzut că **România și-a desăvîrșit unitatea ei politică** ,

a înțeles că are de acum înainte în calea ei **misiunea de a gospodări România** , de a o
consolida , consolidare care nu se poate face decît pe calea unor **mari reforme sociale**.

Din această preocupare **a ieșit Partidul Țărănesc** , partid în care ați fost cîțiva ani **împreună cu**
d. dr.Lupu.

[Fuziunea]

"Acest partid , ca ideologie , are în general ideologia noastră - minus o serie de puncte ,
pe care d-lor **le-au părăsit pentru a face posibilă fuziunea** pe baza **celebrei zece puncte** ,
condițiuni puse de Partidul Național din Ardeal - în general d-neilor sunt mult mai apropiați
de noi

decît Partidul Național din Ardeal , **care , deși are elemente strălucite** , elemente de valoare ,
de onestitatea d-lor **Cicio Pop, Vaida Voevod, Iuliu Maniu** , aceste mari personalități ale
Românilor din Ardeal

-cari și-au cîștigat în luptele pentru apărarea națională românească de acolo de merite istorice-
nu este mai puțin adevărat că **față de noi** [.....]

[2 doctrine]

Noi nu cunoaștem **o ideologie , o doctrină național-țărănistă** , cunoaștem în schimb **una**
țărănistă și **una națională**.

Argumentează cu **discursul lui Socor** - dir "Dimineții" - care își cerea mereu scuze , pentru
obiecțiunile făcute.

-ACCuza : V-ați aigurat sprijinul lui Socor la " Adevărul " !

-Hudiță : Nu mă interesează ! Di Socor a fost ales pe listele PNȚ și totuși **a avut obiecții** ,
reproșuri foarte întemeiate , actualului guvern **pentru Programul** cu care a venit .

[.....]

[Prima guvernare PNT]

" PNȚ , fără o doctrină unitară , și-a dat măsura capacității sale în prima guvernare .

El a lăsat **mari deziluzii** , nu la adversari , dar mai ales la acei membri cari făceau parte din
ramura țărănistă din Vechiul Regat , și la foarte **mulți intelectuali cari simpatizau** cu mișcarea
național-țărănistă . "

[Guvernarea a II -a]

Noi avem convingerea că **a fost adus prin surprindere, nepregătit** (aplauze la PT și PNL), **fără program.**

Este suficient să fie citit programul de guvernare , **care face dovada definitivă a dezorientării totale** care există în rândurile PNȚ (aplauze la PT și PNL) , ca un **partid cu mari personalități, cu oameni de seamă, dar lipsit de omogenitate.**[.....]

-Hudiță : vom fi **încântați** dacă programul nostru va putea fi realizat de d-voastră , cărora **vă dorim să deveniți un puternic partid.**

-Ralea : Nu tentează pe nimeni programul dvs.

Hudiță / 26 aug.'32

24.) **prof. I.Botez (PNL-1) discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32**

(D. S., M. O. 9, șed. din 24 aug.'32, p. 199- 204)

Botez /

▣ **Atmosferă parlamentar - senatorială**

[LD : din păcate nu am discursul lui Lapedatu .Vezi și procură-I !

I.Botez se autocaracterizează reprezentant al **burgheziei**, în dublă calitate : **industriaș și comerciant ;**

se declară și ... **ultimul "generos "** (a fost printre fonadatorii "Veții Românești ")

; a fost prof. lui M.Manoilescu ;]

[LD: elogiu pentru un istoric parlamentar ? ! Meditează !]

" [...] **d.Alexandru Lapedatu** , a expus aici , ca răspuns la campania care s-a dus împotriva acestui partid ,

cu temperament de istoric obiectiv , făcînd **bilanțul realizărilor istorice** ale acestui partid și a fost aplaudat chiar și de dvs.**Tonul blînd și obiectiv** , a făcut să fie recunoscute aceste fapte

, căci **acest partid are trei părți din viața lui trecute în istoria țării** și este, poate , **o mîndrie pentru toți** , nu numai pentru Partidul Liberal.

Eu am rămas **profund mulțumit de această obiectivitate a Senatului, pe care nu o găsim în Cameră.**

unde **temperamentele sunt mai aprinse**, și unde **sufletele încă nu s-au descărcat de lupta electorală,**

care totdeauna **înveninează neuman sufletele omenești.**

-Ștefan Graur : Dacă ați pune de acord atitudinea "Viitorului" cu frumosul discurs al d.lui Lapedatu !

-I.Botez : Vă rog să nu mă întrerupeți ! Dlor senatori , dar **ieri a bătut un vînt de la Cameră, și aici,**

și atunci, cînd oameni , care își recunoșteau meritele și chiar greșelile - și d.Lapedatu le-a admis chiar în inventarul istoric bogat al acestui PNL , căci nu se poate - și atunci **aici,**

de la această tribună , un coleg universitar a aruncat mînușa [Corodeanu], și a spus :

< Dar ce partid este acesta , care nu vine cu această ocaziune solemnă cu o ideologie ? >

[.....]

I.Botez / ' 24 aug.'32

▣ **PNL și Țărănimea.**

Partidul liberal a avut porozitatea partidelor organice , ca în Anglia.

Pe cînd în Germania erau 1 milion jumătate de socialiști, în Anglia nu era nici unul.

Este adevărat că erau trades-unions, dar acelea erau bresle.

De caeea se spunea că Gemania a devansat Anglia (țară eminentamente industrială)

De ce ? Pentrucă partidele vechi erau capabile să sufere infiltrațiunea ideilor noi , să apere ideea de stat,

și să se ocupe și de clasa muncitoare.

În Anglia, pînă la înființarea Labour-party , Partidul Conservator și Partidul Liberal au corespuns nevoilor și au apărat interesele lucrătorilor.

"Aceasta a fost și dezvoltarea **Partidului Liberal**, de la noi în țară, care **s-a dezvoltat față de o puternică clasă politică**

- clasa latifundiarilor - față de care **greu puteai să faci ceva pentru țărani** , pentru că nu se înțelegeau augurii.

Și, d-lor, **în acest partid** , despre care dvs spuneți că a fost creatorul unei burghezii artificiale -

a încolțit ideea că trebuie emancipată clasa țărănească și trebuie ca în locul

latifundului , **să vină mica proprietate** .

Cine-l contestă pe Haret ?

-N.Cristescu : Să ferească Dumnezeu de ideea aceasta a burghezii . (**înteruperi**)

-N.Corodeanu : Eu am vorbit de transformarea unei **burghezii artificiale** într-o **oligarhie de guvernare** hrănită din bugetul țării ...

-I.Botez : I-a auzit ; **ii va răspunde** și lui și tînărului coleg de la Cameră, **Demostene Botez** , care a avut un frumos debut parlamentar ...

I.Botez / 24 aug.'32, retro ' ...

▣ **"Generoșii "**

" Eu am o datorie , ca **ultimul dintre generoșii rămași aici**, să fac o mărturisire istorică.

A spus tînărul Demostene Botez că **generoșii** de altă dată **au adus ideile umanitare și ideile țărănești în Partidul Liberal**.

-Corodeanu : " Pentru Partidul Liberal și pentru ei ! " [**LD : otrăvit mai era omul acesta !**]

I.Botez : "Este adevărat că era **o pleiadă de tineri** care învățaseră la Paris, ajunsese la maturitate politică,

și voia să facă ceva în această țară.Erau **frații Radovici, frații Diamandi, Procopiu, Morțun , Stere** , și un grup de la **"Viața Românească "** -care însă activau mai mult pe **tărîmul cultural** , o revistă la care **și eu am cinstea să fiu între întemeietorii ei**.

Știu cum s-a petrecut.Veniseră acei tineri de la Paris, cu generozitate multă în suflet.

Și fără generozitate, nimic nu se poate face în politică.Nu cunoșteau bine țara.

Veniseră să reverse generozitatea lor asupra clasei muncitoare de la fabrici, care aproape nu existau.

Aveau nevoie să fie utili țării.

"Și atunci **ce au găsit aici** ? Au găsit aici **o țărănime numeroasă, 80 %** , care era vizitată de ei, **iar satele** noastre , pentru un om occidentalizat, păreau aproape **muzee arheologice**.

Un popor care, mai ales în Moldova, **nu ajunsese încă la întrebuințarea săpunului și a zahărului**, care întrebuința, ca haine, **pielea animalului** , fără să o treacă prin industrie, care **în casă nu folosea ca podea lemnul, ci lutul**, iar ca acoperiș, stuful.

O mizerie și o nedreptate față de umanitate !

" Și atunci , **acești tineri au înțeles că rolul lor este să lupte pentru ridicarea și emanciparea acestei clase**.

Au înțeles acest lucru și **au vrut** să se pună la dispoziția țării, **să formeze un instrument politic** în stare să desăvîrșească gîndul lor. Și atunci **s-au apropiat de Partidul Liberal**, care avea în **programul lui acest punct** :

ridicarea clasei țărănești, pentru că **nici punctul burghez , dezvoltarea industriei**, nu se putea realiza **fără a avea un debușeu intern**, adică fără a face din **țăranul român un consumator al industriei**.

" **Și partidul acela al generoșilor, foștii socialiști, au găsit un suflet cald în Partidul Liberal**.

A fost îmbrățișat cu toată sinceritatea și s-au amestecat , bătrînii cu tinerii , sufletul lor s-a contopit care **astăzi au murit cu toții** , din care **am rămas încă eu, cel mai tînăr...**

I.Botez / 23 aug.'32

▣ **Constantin Stere**

...**și a rămas și Stere**, care este senator, coleg cu noi...

-M.Manolescu : De care este bine să nu vorbim !

-I.Botez : ... și care , din motive deosebite de cele economice, **a părăsit Partidul Liberal** , dar a **putut să trăiască în Partidul Liberal** , pentru că **a putut să se împace cu ideologia**

acestui partid Liberal,

iar **cînd a părăsit Partidul Liberal**, din motive de alt ordin, pe cari istoria le va judeca,

a intrat la d-voastre și a contribuit și la **formarea ideologiei d-voastre** , uitînd totul."
[I.Botez](#) / 24 aug.'32

▣ **Armonia socială**

▣ **Ura de clasă.**

" Și de ce nu s-a mai împăcat cu ideologia d-voastre acum ? Nu era chestiunea de a ne împărți după **pretecția**

sau **persecuția claselor sociale**.Nu era aceeași ideologie ?

Este datoria de a face din acest popor român , un popor tare, un popor cult,
și **aceasta nu se poate face decît**

prin solidarizare de clase, și nu prin ura și sfidarea dintre clase ."

-[prof.N.Corodeanu](#) : "N-a zis nimeni ură de clasă!"

-[prof.I.Botez](#):"Aceasta este ideologia programului ,aceasta este ideologia țărănistă.(p. 199-200)

[I.Botez](#) / 24 aug.'32

25.) [prof.C.Rădulescu -Motru](#) (PNT, Raportor) , **discurs -concluzie**, Senat, **24 aug.'32**

(D.S. , MO 9, șed. din 24 aug.'32, pag. 204- 210)

[**LD : deși apele par mai "liniștite " la Senat - cu o atentă urmărire și a discuțiilor din Cameră - liniștea este aparentă,deoarece **PNT se comportă provocator,agresiv**, (după părerea mea) , și, în continuare , cu **atac centrat pe PNL !**]**

[.....]

[Rădulescu -Motru](#) / 24 aug.'32

▣ **Uniunea Generală a Industriașilor Români**

-[Rădulescu-Motru](#) : "Da, veți vedea. **Celelalte partide** , nu au făcut , de asemenea, nici o obiecție serioasă ,

așa că, din acest p.d.v, nu am avea aproape nimic de zis, din contră , ar trebui să ne felicităm că **reprezentanții intereselor comerțului și industriei** ,

care **comerț și industrie , pentru noi, înseamnă foarte mult**, căci noi, care venim în numele unei ideologii de partid țărănesc, avem în primul rînd datoria ca, față de comerț și industrie să procedăm cu mult tact , să arătăm pe cît se poate, că interesele, atît ale comerțului cît și ale industriei , nu sunt întru nimic primejduite de ideologia partidului nostru ;ei bine, din acest p.d.v., am avut plăcerea să constat că reprezentanții comerțului și industriei s-au arătat înțelegători, că au fost **conduși de un patriotism luminat** în această chestiune, și **n-au nici o rezervă față de noi**.

Și în special semnalez **declarațiunea pe care dl inginer Mircea** , ca reprezentant al Uniunii industriașilor,a făcut o declarațiune în care se **cuprinde o frază** pe care trebuie s-o memorăm, fiindcă este cea mai importantă în momentul de față : < **Preocuparea de căpetenie** -a zis dînsul - a momentelor actuale **trebuie să fie ridicarea agriculturii** .

Industriașii sunt gata să facă sacrificii pentru asigurarea acestei prosperități .>

lată ce este a vorbi condus de un patriotism luminat, din partea unui reprezentant al industriașilor români .

Și dl Mircea a și declarat că votează Adresa de Răspuns la Mesaj"(pag.. 205)

[.....]

[C.Rădulescu -Motru](#) / 24 aug.'32

▣ " **Dirijism,etatism** "

[LD : argumentație șubredă , reziduri de junism, melanj de intervenționism -etatis, suport pentru doctrina lui Madgearu]

" **Ideologia aceasta** [liberală] a primit **un plumb în aripi** , cu războiul mondial.[...] s-a constatat că este ceva imperfect, în anticipațiunea viitorului. **Spiritul de industrializare** ținea seama numai de producțiune , și nu ținea seama de distribuțiunea produselor.[...] A produce, fără să te gîndești unde merge producțiunea ta, cum se valorifică producțiunea ta, înseamnă să ajungi foarte ușor la anarhia producțiunii. Și după război, imediat, iată că constați peste tot în Europa , **un spirit antiliberal**. **Liberalismul** acesta care ducea la individualism, **este peste tot criticat**. În loc de **spiritul burghez**, de economia în spirit liberal, **se vorbește de economia dirijată** , de contingentare, de **raționalizarea producțiunii**, și, înșfîrșit, cuvîntul care s-a răspîndit , **de etatism**, în contra concepției de stat simplu polițai. **Acest spirit nou, nu l-ați putut apropia de dvs "**

-**prof. Lapedatu** : "Aici **vă înșelați.Marele merit al PNL** , dacă a trăit 70 de ani, este că a știut totdeauna **să se adapteze** necesităților de evoluție ale societății românești ale Statului Român."

-**prof. Corodeanu** : " Nu ați dat curs acestei adaptări "
" **Generoșii**"

[LD: Meschinării, negări !]

-**prof. Rădulescu -Motru** : "Ne-a vorbit adineaori d-l Iancu Botez de încercările care s-au făcut de PL de a se regenera prin **altoiul generoșilor**.

-**Șt.Graur** : Dlui a făcut parte din tineretul generos .

-**Motru** : Și unde au ajuns aceștia ? **I-a înghițit** pe toți acești altoi , **vechea rădăcină a liberalismului...și de la acea pleiadă nu avem nici o contribuție**.

S-a dus , s-a pierdut tot acel avînt generos.

-**Madgearu** : "O dată cu ei , **s-a volatilizat și toată doctrina PNL** . Trebuie să recunoașteți , dle Botez,

că **în PNL este o repulsie fizică împotriva doctrinei și a doctrinarilor ."** [.....]

-**I.Botez** : " Noi, generoșii , cînd am intrat în PNL , am găsit acolo și **exproprierea și votul universal**, și ne-am contopit , și **toți au murit ca cei mai leali liberali "**

-**Madgearu** : "Nu sunteți sincer, acum "

-**I.Botez** : Erau cu Stere, cu Vasilică Morțun, cu Radovici ... [.....](p. 205)

[.....]

Rădulescu-Motru / aug.'32

▣ " Haretismul "

[LD : junimistul -"țărănist" Motru se încurcă în argumente , perseverează doar în antiliberalism]
... **interesele d-voastre nu se acordă cu ideologia nouă**, și , dacă mai este nevoie, iau pe reprezentantul dvs. cel mai de elită din trecut , pe care eu îl figurez prin **Spiru Haret** . **Spiru Haret** s-a ocupat de **chestiunea țărănească** și, în intențiunea lui Spiru Haret , neîndoios , era **ridicarea populațiunii de la sate**.

Cînd însă a fost vorba **să formuleze ca ideologie** această ridicare a populațiunii de la sate , **nu s-a ridicat mai presus de idealul burghez, idealul liberal**, pe care-l reprezentați dvs.

Idealul lui Spiru Haret a fost :**bănci** cît mai multe cu **capital ieftin**, și, prin capital ieftin, **să poată cumpăra țaranul pămînt "**

-**Lapedatu** : " D-le coleg , acestea sunt **reminiscente critice** în contra lui Haret , de pe vremea cînd dvs erați la **junimiști**."

-**Motru** : " Ba nu ! "

-**Lapedatu** : " Ba da ! "

-**Motru** : "Faceți o mare greșeală ; eu întotdeauna am urmărit cu multă simpatie tot ceea ce a făcut Spiru Haret ."

-**I.Botez** : "Junimiștii îl acuzau că este **revoluționar "**

-**Motru** : "Nu zic că pe atunci , cînd făcea el acest lucru, înțelegeam **și eu** acest **defect al lui Spiru Haret** .

Nu zic aceasta.; căci l-aș fi spus-o , dar **și eu** , înainte de război, nu înțelegeam în ce constă

neajunsul școlii liberale

Numai după război, s-a văzut că școala liberală nu poate să fie conducătoare în politica unei țări "

Ei bine, din această cauză, **Spiru Haret a îndemnat la activitatea extrașcolară , a făcut din învățător, bancher.** Dacă Spiru Haret și-ar fi dat seama, nu-i fac prin aceasta o vină...

-Lapedatu : " Spiru Haret nu a făcut din învățător un bancher , căci **dacă nu era politica lui Spiru Haret , d-l Ion Mihalache , vicepreședinte al PNȚ , nu făcea ascensiunea aceasta în viața noastră politică.**

Prin politica școlară și culturală a lui Spiru Haret , s-au ridicat atîția învățători , în fruntea cărora stă Ion Mihalache.Vă rog dar nu afirmați că era un fel de băcan, care în activitatea sa nu avea altceva în vedere decît cămătăria ... (**întrepereri**) **Citiți cuvîntarea d-lui Ion Mihalache ,**

la moartea lui Haret, și atunci o să-l pricepeți pe Haret și o să-l apreciați

Încă o dată, .nu vorbiți așa de Haret , că idealul lui era cămătăria."

-Motru : "Nu era cămătar, din contra "

-Lapedatu : "Ba așa ați spus : să facă din învățător , un bancher "

-Motru : " Din contra, învățătorul să conducă banca, și idealul era să producă țăranul "

-NNBotez : " **Scopul era să-l scoată din sărăcia sa economică ,** ca un stimulent la munca intelectuală "

-Lapedatu : "**Învățătorul era un apostol "** (p. 207)[.....]

-Lapedatu : "Am buna cuviință de a asculta și nu cred că se poate plînge cineva în acest Senat, unde sunt pentru a patra

sau a cincea oară, că m-am abătut de a această linie.Nu am obiceiul de a întrerupe.Am ascultat cu toată paciența.

Dar **cînd aud** de la această tribună pe **dl raportor al majorității** , la discuția de la Adresa de Răspuns

la **Mesajul Tronului,** că **face din politica lui Spiru Haret o politică de cămătărie,** că **acesta a fost idealul lui Spiru Haret,** pot tăcea ? Pot asculta fără să protestez ?

-Motru : "Nu ați înțeles. Sunt dator din nou să revin , fiindcă am crezut că fac numai o aluziune..."

-Lapedatu : "De memoria lui Haret nu se poate vorbi așa !"

-Motru : " **Haret are destule merite,** însă **idealul lui n-a întrecut idealul burghez.**Aceasta am vrut să spun.

S-a subsistuit cu desăvîrșire idealului d-voastră , de liberal, în economia politică, idealul școlii liberalismului

Dacă d-voastră ziceți că această ideologie este de cămătar, și Haret rămîne un cămătar, dar, atunci, **sunteți cu toții , tot partidul, de cămătari "**

[.....]

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ **Statul Țărănesc.**

[**Pornește de la aceeași premisă falsă : că PNȚ este primul partid care se preocupă de țărani ! În rest, mai mult ce nu este "statul țărănesc" , decît ce este !]**

"Noi, în Țara Românească, nu urmărim și nu ne plasăm nici la extrema dreaptă și nici la extrema stîngă.

Noi căutăm , în **formula** care s-a întrebuițat aici, de **< Stat Țărănesc >** , nimic altceva decît **o dirijare a economiei statului nostru , în așa fel ca să ridicăm clasa țărănească.**

" **Noi n-avem pretențiunea** ca să facem așa , ca **să ne dăm un ideal în stat,** din care să decurgă pe urmă ,

în mod logic, **toate funcțiunile statului :**

noi, pur și simplu, **numai constatăm** că **cei ce au guvernat pînă astăzi, n-au îndeplinit toate funcțiunile,** pe care statul avea datoria să le îndeplinească ; **nu s-a ocupat decît de**

producțiunea industrială și comercială.

" Noi voim să facem ca și **acele funcțiuni ale statului**

, funcțiunea culturală , funcțiunea de educațiune, funcțiunea de gospodărire țărănească ,

să vie în ajutor, pentru ca **clasa** cea mai numeroasă să poată **să-și aibă rolul ei în stat-** și

principalul rol -

(pe care îl expune și reprezentantul industriașilor din Țara Românească [**senatorul Mircea**]

este ca să facă din ei , pentru interesele lor, **să facă din țărani clienți și consumatori** ,

pentru producțiunea industrială. Dacă vom putea face din **țărani un client bogat**, din momentul acesta avem o soluțiune la criza industrială , care bîntuie peste tot.)

"Prin urmare, d-lor, **prin stat țărănesc** , noi **nu punem o utopie** înaintea ochilor.

Pur și simplu **formulăm numai** că între **funcțiunile statului** , acelea care caută **să protejeze**

clasa țărănească ,

trebuie să aibă **un primat în viața noastră publică**.

Cu atît ne mulțumim noi **astăzi** . Acesta este rolul nostru **în momentul de față**.

"**Ce va fi în viitor** : noi nu suntem utopiști să clădim pentru ceea ce va fi de aici încolo, cîteva secole.

D-voastră, **liberalii** , **nu ați reușit să guvernați decît 50 de ani** în Țara Românească.

Noi nu putem să facem decît tot așa , **să credem că formula noastră va fi valabilă**

100 de ani.

D-voastră sunteți morți acum.

Vom fi și noi morți, după o sută de ani, și vor veni alții "(p. 208)

C.Rădulescu -Motru / aug.'32

26.) **Adam Popa (PNȚ)** , **discurs la mesaj, 27 aug.'32**

(DAD, MO 18 , șed. din 27 aug.'32 , pag. 472-475)

[LD : **prezintă succint evoluția "problemei agrare" de la 1864 la zi** ;

politica agrar-țărănească a PNL ; politica bancară ;]

Adam Popa /

▣ **Moda "țărănistă "**

Este o modă pe care PNL vrea să și-o însușească . În presă, parlament, în cluburi politice , PNL își arată "dragostea pentru țărănime" !

ÎN Senat , prof. Lapedatu a căutat să demonstreze că PNL , în trecut , n-a avut altă grijă decît... țărănimea ;

că , în cei 60 de ani, n-a putut să facă totul , din cauza celorlalte partide .

Declarațiile d-lui Lapedatu sunt contrazise de istoria luptelor politice .

De aceea el va arăta ce a însemnat , pentru PNL , țărănimea

/ PNL nu are dreptul să aducă învinuiri PNȚ ;

/ PNL nu poate contesta PNȚ-ului interesul pentru țărani ;

/ PNL nu-și poate atribui merite în ridicarea economică a țaranului ;

/ PNL nu a avut față de țărănime nici măcar sollicitudine electorală ;

/ PNL , prin politica economică - protecționist -bancară , a dus țărănimea în situația de astăzi : sărăcită .

" ...**protecționism bancar** dictat dictat de interese de partid , **o politică tarifară de spoliere a țărănimii**

și **o brutalizare permanentă** a acelorași țărani când urmau să-și spună cuvântul "

Adam Popa /

▣ **Reformele democratice .**

Și la Camera (Brătianu) și la Senat (Lapedatu) , și în presa de partid, se afirmă continuu că cele 2 reforme democratice se datoresc exclusiv PNL .

Este adevărat că **Reforma electorală - votul universal - s-a votat sub gov.PNL.**

Dar, după 1918, s-ar fi putut altfel ? ! Acest drept se cuvenea nației întregi .

Dar , după aceea, PNL a știrbit cât și cum a putut acest drept de vot universal .

Reforma agrară, acest act de mare dreptate socială, a fost creată de acel " curent de opinie " , și tot datorită jefelor războiului.

-ACCuza : Autorul reformelor național-liberale sunt eu .

-N.Simionescu (PNL-1) În 1913, Ion Brătianu a anunțat reforma agrară ...

-ACCuza : PNL a propus 1 mil de ha și Colegiul unic, iar noi [Cuza -Iorga ?] am propus împroprietărirea după modelul 1864, și votul universal .

Revendic pentru mine de a fi autorul reformelor național-liberale.

-C.Toma (PNL-2) : Reformele au fost anunțate de I.Brătianu prin Scrisoarea din 1913.

În Constituantă, dvs [PND ?] și Argetoianu v-ați opus votului universal.

-Șt.Cicio Pop : Să lăsăm chestia asta încurcată ... (**ilaritate**)

-Aug.Popa : Important e ce s-a ales din această reformă. Au intrat în reformă cei cărora li se refuzase , în 1906 ,

să cumpere pământ ; iar între 1920-1928, PNL nu s-a gândit cu nimic la acești țărani , ca să-și poată lucra pământul.

-C.Xeni (PNL-1) Dar PNȚ ce a făcut de la 1928 încoace ?

Augustin Popa / 27 aug.'32

27.) **Iuliu Maniu - C.Xeni** , polemică : **activitatea cooperatistă , 25 august**

(DAD, MO 18, 25 aug.'32, p. 475-457)

[**LD : intervenție în discursul lui ... X Aceste săgeți s-au petrecut de nenumărate ori !**]

-Iul.Maniu : Controlați toată **activitatea cooperatistă a dlui Mihalache !**

-C.Toma (PNL-2) : **Pentru politicianizarea țărănimii !**

-Iul.Maniu : **PNL nu a dat dovadă de dragoste pentru țărani !**

A folosit chestiunea **numai pentru a-și putea perpetua puterea politică ,**
nefericind și țărăimea, și burghezia ! (**aplauze la pNT**)

-C.Xeni - vrea să răspundă ...

-Iul.Maniu : Nu vă supărați dle Xeni !

-C.Xeni : **Temperamentul obiectiv și occidental al dlui Maniu a avut de data aceasta o ieșire cam pasionată.**

Chestiunea agrară în politica PNL , nu vrem să o rezolvăm printr-un discurs-întrerupere .

Este prea serioasă. **Cei ce vor urma la cuvânt din partea PNL vor da riposta cuvenită d-lui Maniu .**

Sunt surprins că d.Maniu tăgăduște PNL-ului dragostea pentru țărănimie și reformele ce le-a înfăptuit ! (**aplauze la pNL-1**)

28.) **Adonis Popov (PT-Lupu, fost liberal ; deputat de Cluj) , discurs la mesaj, 30 aug.'32**

(DAD, MO 19, șed. din 30 aug.'32 , p.496)

[**LD : discurs nexeroxat, fișe .**

" Tărănism "autentic " , opus " mentalității orășenești "

Sugestive portrete psiho-morale pentru : **țăran, orășan, politician** (de toate nuanțele) ;

Starea de frondă a țărănimii : țărănismul cuzist și legionar .]

Neîncredere în promisiunile PNȚ din 1928, 1932 ("Nu cred nimic din ceea ce spuneți ")

Consideră România în **stare "prerevoluționară "** , evaziv avertizează asupra **pericolului boșevic]**

Adonis Popov /

▫ Două " lumi " : **satul - orașul**

"Noi, venind aici în Cameră , în **hainele noastre** mai mult sau mai puțin elegante,

în splendoarea acestui **Palat**, pe străzile acestei strălucite **Capitale**, purtați în **automobile** cu 6 cilindri ,

trecând în revistă trotuarele zâmbitoare ale **Căii Victoriei** , distrându-ne la diferite **spectacole** , **uităm că suntem reprezentanții unor obidiți muncitori** , cari , în arșița soarelui , lucrează astăzi mai de parte și **sustin statul acesta al nostru** , pe care noi, cert, ne trudim să-l punem pe baze mai solide , ne trudim să punem **în formulele și programele noastre** , dar , care , nu mai puțin, **este împărțit în două "**

Prietenul meu **Demostene Botez a spus un mare adevăr** : suntem două lumi : **lumea satului și lumea orașului .** "Satele nu mai au nici o încredere în orașe "

Orășenii merg să vadă satele numai în timpul alegerilor când țipă -azvârlă hârtie din automobile ,

azvârl bani sau dau băutură și trec ca o cometă în fumul mașinilor cari rod șoselele , stâlcind găștele și sperind copiii " (**aplauze la PȚ**)

"După această trombă de electorii , nimeni nu mai vede satele.

Rămân iarăși în mizeria lor , rămân iarăși să cerșească , să-și facă din troanțele de acasă o păpușă de petică

căreia să-i dea foc de dimineața ca să aibă până seara la ce să-și aprindă o țigară .

Rămân iarăși , bucuroase , când un domn de la oraș mai trece prin sate , ca să aibă ocazia să-i mai ceară un sutar-două "

"Din partea orășenilor nu este nici un pic de inimă , de comunitate ;

ci, numai **sporadic**, din timp în timp, **la alegeri**, când se dă o **luptă de înșelăciune** , ca între **pisică și șoarece "**

"Noi îi înșelăm pe țărani, ei ne înșală pe noi "

-**N.Mischie** (preot, basarabean, PNT , pro-sterist) : " Mai mult noi pe el "

-**CTGhimbășeanu -Bubi** (PȚ-lupist) : Recunoști ?

-**N.Mischie** : Ba bine că nu !

-**Adonis Popov** : **"Ei rămân mai departe cu aceleași dureri , cu aceeași neîncredere.**

Ei așteaptă de la noi miracolul , așteaptă să ne aplecăm inima asupra lor .Și noi nu o facem.

Nu o facem pentru că **nu suntem deprinși** , pentru că noi înșine **nu credem în efectele gestului și în posibilitatea noastră** de a sta față în față cu dânșii într-o zi , **de a rezista tuturor întrebărilor**

pe care ni le pun și de **a da un răspuns cinstit îngrijorărilor lor. "**

Adonis Popov /

▣ **Partidele și țărani**

[**LD : exemplifică demagogiile politicianiste cu care țăranul a fost incitat din 1919 încoace de ... PNL, de PNT, de PNA, de LANC, de G de F ...**]

[**LD : Adjudecă pentru PȚ meritul de a reprezenta etc etc...**]

Concluzia politică : "Această neîncredere profundă , după câte cunosc și eu, cel puțin din județul meu [Cluj]

este explicația că marile partide locale din Ardeal, cum este , în primul rând PNT , **au văzut pierzându-și zi de zi pozițiunea în Ardeal "** Vorbe, vorbe și promisiuni !

"Cei ce o dată au fost idealul lor [1928] , astăzi se găsesc **refuzați de satele** cari nici nu i-au mai primit în aceste alegeri "

Alte partide , care au avut față de țărani altă conduită, frățească , clădită în tranșee ,unde țăran și orășean au stat cot la cot, acele partide **au intrat în sufletul țărănimii ardeleno** "

[-----]

"Poate că ar fi bine ca, **în fața fiecărui d ministru, în fața fiecărui pupitru de deputat** , să fie în permanență , în locul călimării , **câte un spic de grâu**,

pentruca [...] **să nu uităm [...] că suntem mandatarii țărănilor "** . [-----]

Adonis Popov /

▣ **Starea de spirit țărănească**

[**LD : un pitoresc portret psiho-moral al țăranului**]

"Prăpastia care este între noi și sate , **nu se poate acoperi** nici cu **manifeste electorale**, nici cu **aplauze și huiduie** în această Casă a Țării [**aluzie la comportamentul majorității**]

ci numai cu muncă rodnică închinată țărănimii .

Prăpastia aceasta , dacă nu o vom acoperi , ne va duce la ceea ce **țărănimea a început să formuleze** :

< nu mai credem în nimic > , < ne vom face singuri dreptate ! > .

Țăranul este chinuit de două probleme : **problema economică și neîncrederea în orășeni**

Lipsa de "opinie publică " ? ; aparența de "lașitate " ? ; ignoranța în problemele " înalte " ?

"Să nu fie o legănare pentru guvernele noastre de surtucari "

Țăranii stau și privesc la " domnii " care huzuresc în acest Palat

Ei așteaptă răspuns la îngrijorările lor într-o relativă liniște .

Să nu ne adormim și noi ! **Nu este o liniște "rodnică "** , ci **ascunde o sumedenie de "primejdii "**

În iarna aceasta lungă- când vitele nu aveau ce mânca; când țăranul cerșea după nutreț și pită - au venit la mine acasă **țăranii și mi-au spus planul lor de "revoluție" :**

< Așteptăm să izbucnească în altă parte revoluția , pentru ca noi să fim chemați la arme ; iar atunci când vom avea armele în mână, vom ști noi să facem ceea ce am făcut în 1918 .> [-----]

"Când de sus și până jos țărănimea nu vede în **surtucărime** , nici o soluție economică precisă, când vede o **diversitate de păreri așa de profundă** , în sânul chiar al partidului care-l conduc, când vede o **luptă de întreucidare între surtucari** [...] când **țăranii se distrează pe seama domnilor** care vin să se dea în spectacol în fața lor , [...] când vede că **nicăieri dreptatea nu se dă** decât numai **dacă ai un domn în spatele** căruia să te furișezio , acolo unde **dreptatea se dă numai pentru domni** [...]

Adonis Popov /

▣ **PNȚ și țăranii**

"Majoritarii " PNȚ să nu uite că în Ardeal este o "încăpățânare demnă " , o tradiție "de frondă " .

Ea a fost cultivată și de PNȚ , până în 1928 , până la cucerirea guvernării !

Dvs i-ați antrenat atunci într-un " act metodic " de antrenare a maselor

" la **nerespectarea față de autorități** " și la "**luptă civilă de cucerire a puterii prin violență "**

Dvs i-ați antrenat atunci "**dar nu le-ați dat în schimb nimic, decât înșelăciune "**

"Măine, când nu veți aduce nimic din partea acestei guvernări,

decât tot disensiuni între păturile conducătoare și surtucărești ,

și tot preocupări cu totul străine de necazurile celor de la sate ,

să nu vă fie de mirare dacă această tradiție și acest antrenament va izbucni

conform tradiției și antrenamentului ce li s-a dat , și nici unul din noi să nu se mire că nu vom mai intra pe la sate .

Este o dorință a țărănimii ca surtucarii să fie eliminați din reprezentarea lor "

Adonis Popov /

▣ **Legionarii și cuziștii**

▣ **Reacții iresponsabile**

[LD : abordează, în sfârșit, problema acelu **râs protestesc parlamentar** , atunci când

... **legionarii, cuziștii** - chiar dacă demagogic, patetic și vulgar -

aduceau în parlament reale probleme social-economice]

În **Banat și la Cluj** s-au format curente și **organizații "pur țărănești "** , cu **excluderea totală a "surtucarilor "** :

Este grav că partidele politice asmut poporul, unii contra altora ; că ne insultăm unii pe alții de trădare ;

Măine vom fi dați afară de prin sate și ... vom avea în Parlament numai oameni nepregătiți

....

-Ilie Lazăr : Adevărat ! Vorbe de apostol ! (**mare ilaritate la PNȚ**)

-Adonis Popov : ... care vor nimici singura autoritate care mai este în stat ,

aceea care mai poate să mai dea o muncă rodnică în organizația noastră constituțională :
Parlamentul !

"**Un început îl avem și astăzi** , chiar cu cei de-ai noștri , întrucât pe bănci de ale noastre ,
oameni agitați, neastâmpărați, oameni care încă își poartă tinerețea lor din adolescența de liceu ,

pretind să hotărască ei asupra soartei acestui neam."

"**Câți oameni încă, care nu s-au desprins de goanga tinereții și de apucăturile lor din copilărie ,**

se lăfăesc astăzi în băncile acestea somptuoase **și își uită îndatoririle și seriozitatea mandatului**

,
pe care l-au luat în aceste alegeri."

" Un alt exemplu îl avem azi în acele **tipuri cari poartă cu dâșii aerul acela amar și viforos al țărânimii obijduite** și stoarsă de toată vloga și de toată nădejdea ei . "

"Nu cu aplauze , nu cu insulte și nici cu strigăte , ale unui grup împotriva celui alt ,
vom face pe aceia să tacă. Să știți, **când vor tăcea aici**
, vor răsună mai puternic în județele lor "

"Ați acoperit de răsete , d-lor majoritari , **cuvintele** pline de durere
ale onorabilului domn deputat **Robu** și ale onorabilului colonel **Niculcea** .

" **Ați crezut** că întorcându-i în deriziune și **făcând glume la fiecare cuvânt al dumnealor ,**
ați câștigat o bătălie.

" **Nu**, căci **onorabilii domni deputați și-au spus până la sfârșit cuvântarea lor**,
așa cum au știut , așa cum au crezut , **cu tot focul ce ardea în ei**.

"Au trecut prin fața noastră : **toporul, spânzurătoarea, revoluția**.

" Și oricât dvs ați fost mulțumiți că **le-ați întors în ridicol discursurile** , cuvântările acestea ,
când se vor duce înapoi oratorii în județele lor , **veți vedea ce însemnătate au avut**
și ce roade vor da : căci ați râs de suferința țărânimii . "

Adonis Popov /

▣ **Spectrul revoluției !**

[**LD : face o extrapolare cu ... decăderea imperiului Roman ... și barbarii au putut cuceri Imperiul !**

Își exprimă frica (presimțirea) că nu "stat țărănesc " , ci alt soi de stat ...

va fi creat de **"pleava orașelor "** , **care va deveni stăpâna acestei țărârimi înșelate !**

Nu este numit explicit , dar face aluzie la mișcarea comunistă, bolșevică .]

-Ilie Lazăr : "Fii mai milostiv " ! (**ilaritate la pNȚ**)

-Adonis Popov : " Statul nostru de astăzi, ros de **cele două crize** : de **criza de încredere** și de **criza economică** ,

a intrat în **faza prerevoluționară** și nu mai rămîne decît un singur lucru :

ca **această fază să fie împinsă de noi**, atît de departe,

încît **orice putere de coercițiune și de stăpînire asupra masselor să fie fărîmițată ,**

prin **lipsa totală de încredere** a poporului și prin **lipsa de autoritate a clasei conducătoare .**

" **Păcatul cel mare** va fi însă că, în loc ca această țărânimie a **< statului țărănesc >**,

să fie aceea care va conduce mîine destinele țării , această țărânimie nu va face decît să-și
schimbe stăpînul,

pentru că **nu țărânimia , neorganizată și nepregătită** , ca să reziste evenimentelor
extraordunare ,

va fi aceea care va stăpîni ; **ci vor stăpîni orașenii , pleava orașelor**,

cari au însă meritul de a fi organizați , de a fi devotați cauzei lor ,

și de a-și sacrifica chiar și viața pentru tovarășii care luptă la un loc . "

"Prin urmare d-lor : nu **<stat țărănesc >** , nici **<stat capitalist >** , ci **< stat cinstit >**,

stat cu inimă și cu grijă de popor - **aceasta o cere țărânimia din județul meu**.

În fața profunde neîncrederi pe care **alegătorii mei o au față de acest guvern**,

eu nu pot decît să fiu adevărata expresie a lor și să declar : **nu cred nimic din tot ce promiteți**

"(aplauze la PȚ)

Adonis Popov / 30 aug.'32

29.) **C.Z.Codreanu(G de F) , discurs la Mesaj, 30 aug.'32**

(DAD, MO 19, șed din 30 aug.'32 , p. 515-516)

[LD : atenție ! lipsă xerox.Reconstituire din fișe.]

/ Critica **ideologiei rev.burgheze franceze** , din care a izvorât **democratismul**;

/ Critica **parlamentarismul** , în general, inclusiv cel reeșit sub **gouv.de alegeri Vaida** ;

/ Prezintă **starea gravă economică** , cu accent pus pe disperarea **masselor sărăcite** ;

/ Accente virulente la adresa **ideologiilor, politicienilor, din sistemul democratic** ;

CZCodreanu

▣ **Convesiunea**

" **Conversiunea. Sunt contra restrângerii ei**. În primul rnd pentru că **este injustă** și în la doilea rând , pentru că **ne este impusă de bancherii străini , în interesul lor**. **Cer**, cum am cerut și anul trecut, **extinderea ei și asupra celorlalte categorii sociale** , cu singura restricție : să se facă **distincție între debitorul cinstit** , încovoiat de greutățile economice și de pofta cămătarilor nemiloși și **debitorul detracat** , care a cheltuit banii pe automobile și lux , orgii etc. și care n-are ce căuta în Conversiune.

De asemenea, **să se facă deosebire** , între **creditorul cinstit** și între **cămătar** , între **capitalul productiv** și **capitalul de pradă . "**

"Marea și mijlocia proprietate este nedrept să fie scoase [din Conversiune] ,

de oarece **nu i se poate contesta utilitatea** din p.d.v. economic,

nici riscurile cari au fost cu atât mai mari , cu cât întinderea pământului lucrat a fost mai mare

și nici nu se poate admite **ipoteza nedreaptă și ofensatoare** ,

că **toți mijlocii și marii proprietari ar fi niște debitori detracți** ,

cari **și-ar fi cheltuit banii în afară de agricultură** "[.....]

CZCodreanu / 30 aug.'32

▣ **Programul G de F**

▣ **Stat etnic național**

[**Consider acest discurs ca pe adevăratul program al G de F**]

"De aceea, **noi așteptăm un alt regim, un alt sistem**, care va veni, după ce pe **acesta îl va prăbuși** greutatea și mulțimea **păcatelor lui "**

Parlamentul trebuie să corespundă **următoarelor cerințe** , în ordinea urgenței :

"1.Să se desființeze aceste discuții sterile și scump plătite ale **parlamentarismului democratic** , din care **n-a ieșit nici o dată lumină**, și din care, mai ales, **nu poate ieși hotărârea eroică de a face față primejdiei**, în ceasurile grele de acum."

2. Să se înlocuiască prin comandă , care să adune **într-un singur mănunchi** toate energiile disperate

ale neamului, încleștate astăzi în lupta fratricidă , **să le disciplineze** , **să le refacă moralul pierdut**,

să le insuflă credința în destinul neamului nostru Românesc, și **să le conducă pe căile acestui destin."**

3. Să declare război mizeriei și sărăciei generale , îndemnând la **muncă și cumpătare** pe cei buni,

trimitînd cu forța la muncă toate elementele parazitare , care joacă în stat rolul **trîntorului în stup**,

pe toți **leneșii**, care păzesc mesele cafeneliilor, de dimineața pînă seara, pe toți **plictisiții** care se plimbă pe străzi ,

pe toți **agenții electorali de meserie**, cunoscuți sub numele de **diurniști** , pe la primării , prefecturi, ministere,

în fine , **pe toți ideologii democrați** , doritori de a ține **discursuri ieftine "**

4. Să desființeze tot ce este parazitism , pe trupul istovit al țării , **să răscolească** , **să organizeze** și **să stimuleze** toate energiile creatoare ale neamului , căci **România este în pericol.** "

5. Să stîrpească necinstea și, **confiscînd averile celor vinovați** , să aducă înapoi , pînă la ultima centimă, în visteria statului, banii furați. "

6. Să treacă în fruntea mării gloate sărace , și la bine și la rău, **să mănînce aceeaș masă săracă** , pe care o mănîncă muncitorul sărac ; căci, în aceste timpuri grele, mizeria morală , inegalitatea de tratament, răneste mai mult decît mizeria materială . **Unii trăesc în lux**, cu șampanie și icre negre, și **alții n-au nici măcar mămăligă** sub regimul democrației celei iubitoare de popor "

7. Să facă dreptate Românului în propria sa țară. Să-i vindece rănile adînci. **Să repare nedreptățile seculare**, pe care el le-a suferit în timpul lungilor stăpîniri străine .

8 .Să apere România în contra pericolului pe care îl prezintă **invazia mereu crescîndă a jidanilor "**

9.Să puie punct existenței falimentare a statului democratic, întemeiat pe ideologia perimată a revoluției franceze .
Să producă **acel act epocal , de curaj reformato**r, care **să arunce complet și definitiv peste bord, sistemul de falsă abstracțiune al filozofiei politice a acestei revoluții "**

O mare epocă istorică apune și , în locul ei, este ceasul **să punem temeliile unei epoci noi**
O epocă de **întoarcere la realitățile naționale**, dînd națiunii înțelesul real , **de societate naturală** , a unor **indivizi de aceeaș rasă** , iar **nu sensul naționalității juridice a cetățeanului** , care permite **transformarea automată în Români [!?!]** a maselor de străini **năvăliți la noi** , spre a ne cuceri și oprima.

10.Să se înalțe din temelii statul nou etnic național , întemeiat pe **primatul culturii naționale** , pe **primatul familiei** și pe **primatul corporațiilor muncitoare .** "(p. 515-516)
CZCodreanu / 30 aug.'32

30.) **Lotar Rădăceanu (PSD)** , discurs la mesaj, **31 aug.'32**

(DAD, MO 20, șed .din 31 aug.'32, pag. 536 - 538)

[LD : **ședința este condusă de Dinu Simian** , vicepreșed. Camerei . **Rădăceanu face o expunere sintetică**

a doctrinei socialiste, lansînd formula **"stat muncitoresc-țărănesc "** , pe care o contrapune **" statului țărănesc "** , formulă lansată de PNȚ .

Este lăsat să-și expună argumentele , fără întreruperi, fără polemici , fără contraargumente, deși **atacă formula țărănistă**, afirmîndu-și **crezul în revoluție, distrugerea capitalismului, viitorul socialist.**

Tratamentul diferă de cel aplicat liberalilor , de către PNȚ.

Să fie asta expresia siguranței cu care era clamat **"nepericolul " socialist în România ?**

Sau expresia **începuturilor "marxiste " ale țărăniștilor ?**

Exceptînd respingerea colhozurilor, **nu se deosebește prin nimic ,ca doctrină, de comuniști .**

LD : meditează privind acest " țărănism -socialist " : era o expresie electorală , avînd în vedere pondrea țărănilor la vot ?

era **oferta unei "tutele"** pe care toate partidele au aplicat-o acestei clase , incapabilă de organizare partidistă ?

să fie **răscoala - unica formă de luptă politică a țaranului român ?]**

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ Guvernul Vaida

▣ Statul "țăranesc"

" **Dacă mai iau cuvântul** la discuția Mesajului, în numele Partidului Social -Democrat ,o fac fiindcă

în discuția care a urmat aici , ca **și în discuția care a avut loc la Senat**, asupra declarației ministeriale ,

s-a pus o problemă pe care noi o considerăm **foarte importantă** și față de care noi vrem **să ne prezentăm atitudinea**.

" **Declarația ministerială** , citită de d.prim-ministru Vaida -Voevod, **punea și ea această problemă** ,

însă numai enunțînd cuprinsul ei, **fără a o formula în mod precis**. [.....]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ Țările agrare .

" ...**dacă această criză** este izvorîtă din sistemul capitalist , **aceasta nu înseamnă că ea este restrînsă numai asupra Apusului capitalist** , unde capitalismul , sub forma sa industrială , a reușit să domine întreaga viața economică ,

unde el a reușit să transforme majoritatea populație , în salariați."

" **Faptul că țările înapoiate** din p.d.v.capitalist și industrial , **sunt țări preponderent agrare**,

încă **nu face din ele țări capitaliste sau semicapitaliste**.

Capitalismul și agricultura nu sunt noțiuni care se exclud.

Dimpotrivă, **capitalismul a pus stăpînire și pe agricultură și silește agricultura** ,

întocmai cum silește și producția industrială, **ca să lucreze în beneficiul lui**.

[.....]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ Țăranul

" **Care este soarta țărănimii** , a principalului suport al agriculturii , a singurului suport al agriculturii ,

dacă ar fi după dreptate ? Desigur că **ea trăește liberă pe glia ei ;**

nu există **nici o relațiune formală de dependență față de patron**, față de un capitalist.

Dar chiar d-voastră ar trebui să vă amintiți de **programul Partidului Țăranesc de la Iași**, care făcea **unele incursiuni în domeniul analizelor marxiste** , și care vorbea de dominațiunea mijloacelor

așa zise de circulațiune , de către capitalism , dominațiunea care caracterizează și determină

exploatarea țărănimii

muncitoare de către capitalism.S-a uitat acest lucru de către Partidul Național-Țăranesc ?

Nu știu dacă a fost cîndva în conștiința lui această formulare ,

din care **ar fi trebuit să rezulte caracterul de clasă al partidului**,

și care **ar fi trebuit să-l îndrume către o politică de clasă** a celor ce muncesc, împotriva celor care exploatează ,

dar în această formulare era cuprins **acest mare adevăr** , că **produsul muncii țărănești ,este apropiat**,

pe de o parte , de către capitalul care organizează **comerțul intermediar** între producători și consumatori,

pe de altă parte , la **capitalul uzuar [cămătăria]** , a cărui exploatarea a fost atît de crîncenă , încît pînă și **un guvern atît de reacționar** , atît de puțin dispus ca să cedeze intereselor populare

,
ca guvernul tehnicienilor [Iorga -Argetoianu] , a fost silit să vină cu **legea conversiunii** , lege pe care noi nu putem să o vedem altfel decît ca o **lege cu caracter social** , menită să vină în ajutorul

unor pături producătoare care au fost **exploatate** în munca lor de către **capitalul cămătăresc**."

(p. 536)

(**aplauze la PSD**) [.....]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ Stat țărănesc ?!

[LD : marxist în toată regula, Rădăceanu se ferește, totuși, să-și eticheteze doctrina ca marxistă.]

" Totuși, d-voastră **ați venit cu o soluțiune** ce vă pare salvatoare , cu o soluțiune care trebuie să aducă societății prefacerea esențială, pe care toată lumea o așteaptă și a cărei necesitate o simt toți, **ați venit cu formula statului țărănesc.**

Stat țărănesc ? Formula este frumoasă , sună frumos într-o țară de țărani ,
însă mi se pare că **este cam lipsită de conținut istoric și sociologic.** Cum poate să existe un stat țărănesc ?

Un stat țărănesc , prin predominarea clasei țărănești în politica țării , nu ar putea să existe atîta vreme cît există dominația clasei burgheze.

" **Capitalismul** , însă , cu toate că , în cele din urmă, a dus la criza economică, la dezastrul de astăzi,

a adus și un progres în istoria omenirii . El reprezintă **industria modernă** și aceea **intensificare**

a vieții economice , care caracterizează societățile de astăzi.

De sigur, el reprezintă totodată , și exploatarea aceasta neomenoasă și , în cele din urmă, pericolul dezastrului care ne amenință. "

"Dar dvs , **cînd vorbiți de stat țărănesc**, îmi închipui că **nu vă puteți îndrepta împotriva acestui factor de civilizațiune, care este industria**, care este **viața economică modernă, ci puteți să vă îndreptați numai împotriva modului de producție capitalist** , împotriva faptului că acest factor economic formidabil , care este industria ,cu tot angrenajul care îi este legat, **nu este în slujba colectivității , ci în slujba unei infime minorități** care știe să adune bogății , care știe să-și asigure **o plus valută** din munca tuturor - și a muncitorilor și țăranilor.

Așa **ca o luptă contra capitalismului , nu ca o luptă contra industriei** - se mai poate înțelege luptă țărănească

într-un stat țărănesc. Eu mă întreb însă : **aceasta este intențiunea d-voastră ?**

" Iarăși sunt silit să amintesc discuțiunea , care a avut loc astăzi la **legea pentru scăderea taxei** de import la grîu,

d-voastră , **ca partid care vă numiți țărănesc , urcați prețul produselor ,** veniți și faceți înlesniri pentru clasa țărănească ; este foarte frumos.

Dar **cîtă vreme dăinuște sistemul capitalist** ,toate îmbunătățirile , toate reformele și toate măsurile pe cari le-ați lua, **nu pot veni în folosul țăranilor** , fiindcă **puterea economică este în mîna burgheziei** , în mîna capitalismului , și face imposibil ca eventuale măsuri , să fie într-adevăr în folosul țăranilor "

" ...dacă s-ar urca prețul grîului și mai mult, ar fi foarte greu de prevăzut **cît va încasa**

producătorul și cît va curge ,

sub diverse forme, **în buzunarul capitalismului, ca intermediar , morar, brutar, cămătar** ș.a.m.d." (p. 537)

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ PSD : Stat muncitoresc- țărănesc.

▣ Societatea socialistă.

[LD : este regimul pe care Rădăceanu l-a dorit și slujit după 1944 , și este f. greu de făcut vreo deosebire doctrinară față de PCR . Se leagă complet]

" În acest caz, însă, **nu putem să ajungem la un stat țărănesc, ci numai la un stat muncitoresc-țărănesc**

fiindcă **dominațiunea de de exploatare a capitalismului** nu poate fi combătută decît, în primul rînd,

de **clasa muncitorească orășenească**, ale cărei trupe de **avangardă** sunt organizate în **Partidul Social Democrat** .

El este principalul , cel mai vajnic luptător contra capitalismului ; **el este factorul** chemat de

Însăși dezvoltarea istorică

să ducă această luptă de prefacere a capitalismului în societate socialistă.

Și dacă este vorba ca și **clasa țărănească** să fie emencipată de exploatarea capitalismului, atunci **lupta ei de emancipare nu poate să fie dusă alături de burghezia care o exploatează,**

nu poate fi dusă sub forma armoniei de clasă, pe care d.voastră o preconizați,

ci poate fi dusă numai **în forma luptei de clasă revoluționare ,**

alături de muncitorimea organizată , împotriva capitalismului " (**aplauze la PSD**)

"Iată cum vedem noi această problemă și o vedem nu numai în ce privește latura aceasta agrară a politicii de stat, dar și în ce privește întreaga politică socială ; toate manifestările de viață ale societății și ale statului

trebuie să tindă **spre acest țel pe care îl indică însăși istoria** , dar pe care îl indică , mai mult decât orice,

suferințele și mizeria omenirii de astăzi.

" Va trebui să se facă **o politică de socializare în industrie** , o politică de **socializare în comerțul produselor agricole,**

o politică de **cooperatie în producția agrară,**

fiindcă **colectivizarea forțată după modelul bolșevic** , ar trebui să se lovească nu numai de **împotrivirea populației țărănești**, dar și de **imposibilitatea lor de a aduce la un rezultat practic.**

"Trebuie dusă **o altă politică , mîntuitoare, revoluționară , nu politică de cîrpeală a sistemului burghez,**

ci o politică deschizînd **drum liber evoluției** și asigurînd posibilitatea unei **tregeri cît mai pașnice , cît mai democratice**, și cît mai sigure, în același timp, **spre formele de viață ale societății socialiste** , singura care poate să asigure omenirii astăzi , acea pîine de toate zilele , pe care capitalismul de mult nu o poate asigura unei imense părți din omenire. " (p. 537)

[.....]

Rădăceanu / 31 aug-'32

▣ **Partidul Național Țărănesc**

" D-lor deputați , **d-voastră din PNȚ de sigur că aveți intenții bune** - și le-ar avea oricare partid și oricare guvern ,

în fața acestei suferințe generale , în fața acestei stagnări groaznice, a oricărei vieți economice - **și nu vi le tăgăduiesc.**

Dar, deși , d-voastră , **reprezentați un flanc stîng al partidelor burgheze din România ,**

suferiți totuși de **același defect , de care suferă toate partidele burgheze ,**

anume sunteți **reprezentanți ai interesului capitalist** , reprezentanți **ai sistemului capitalist** actualmente în vigoare.

Aceasta **vă împiedică de a vedea drumul** spre care tinde omenirea, drum în care trebuie văzută salvarea ei

și **vă împiedică de a da soluțiuni** cari ar putea să deschidă acest drum, ca să facă **dintr-o parolă o realitate .**

dintr-o dorință , o evoluție reală a acestei societăți.

" D-voastră **vorbiți de stat țărănesc,**

dar **lăsați neatins monopolul burghez** asupra mijloacelor de producție și asupra mijloacelor de circulație.

Vorbiți de stat țărănesc, și lăsați țărănimea sub exploatarea capitalistă.

Nu poate să existe un stat țărănesc cu burghezi ;

poate să existe numai **un stat burghezo-capitalist** , clădit pe spinrea muncitorilor și pe spinarea țărănilor."(p. 537)

Lot.Rădăceanu / aug.'32

(DAD, MO 19, 30 aug.'32, pp 485- 490)

▣ Stat țărănesc ?

Se discută formula "stat țărănesc " . "În momentul de față, când solidaritatea și interdependența diferitelor categorii sociale se impune mai mult ca oricând, credem că nu se poate da , în nici un caz, un înțeles de clasă acestei formule .

Nu se poate vorbi , de pildă, de un stat țărănesc opus statului burghez "

Acest "stat țărănesc " nu poate fi decât în legătură cu "reduceri la material și personal" , cu simplificarea aparatului administrativ , pentru a-l pune de acord cu necesitățile acestui stat alcătuit din "contribuabili țărani "

"Stat țărănesc " cu 11 subsecretari de stat ; cu 2 rânduri de secretari generali ;

cu atâția șefi și directori de cabinet ? !

CCGiurescu / 30 aug.'32

32.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : este în PNL de 30 de ani, deci din... 1902 .Este ieșan.

[LD : **absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.**

Dimpotrivă .Prin discursul foarte documentat-inspirat fără nici o îndoială și de George Brătianu - **o mai bună punere la punct a PNȚ** , fără menajamente .

C.Toma- georgist/ 31 aug.'32

▣ Stat Țărănesc

[LD : Toma pune punctul pe i : și această formulă a fost lansată de PNȚ tot din tendința de a nega meritele PNL,

de a-și adjudeca pentru PNȚ "exclusivitatea " preocupărilor pentru țărănime.

Interesant este faptul că , la acest capitol, **georgiștii** au apărut trecutul PNL cu aceeași cerbicie ca și **duciștii** ...

ceea ce demonstrează **trunchiul** de care **nu voiau** , nici unii nici alții, **să se rupă.**]

[Atenție LD la "corifeii " de moment ai doctrinei țărănismului : Demostene Botez, Virgil Madgearu, Ernest Ene,

Luliu Maniu .Mihalache era în vacanță !

" Prăbușirea catastrofală a popularității Partidului Național-Țărănesc , decepția masselor țărănești

, provocată de guvernarea PNȚ, a condus în mod automat la **găsirea unei formule de salvare :**

formula stat țărănesc . " Formula a fost adusă în Parlament de **Demostene Botez** ....

-Voce PNȚ : foarte **simpatice** ! ...

-Toma : Eu nu vreau să fac o intrigă între dvs. Dar dacă v-aș citi câteva **articole de acum un an** scrise

de d. Demostene Botez , nu știu dacă i-ați mai spune că este simpatic.

Îmi va rămâne **numai mie simpatic, nu și dvs.**

-Demostene Botez : Constat că **mă revendicați amândoi (Ilaritate)**

-Toma : Constat că **am și eu dreptul să te revendic** ...

Deci **formula " stat țărănesc"** a fost adusă în Cameră de d.Botez , iar la Senat

de d.ministru al Industriei și comerțului , **Virgil Madgearu** ...

Botez a contrapus-o **ideologiei "capitalisto-burgeze "** a PNL ;

Madgearu a contrapus-o **ideologiei statului corporativ** , **Manoilescu** ;

"Am înțeles atunci.PNȚ se află la răspîntie și-și taie un drum nou.

Și-atunci , am continuat cercetările pentru a vedea **ce urmărește această ideologie.**

N-am putut obține nici o precizie . **Am constatat** însă că **este o formulă** ,

că ideologia lipsește și că s-a născut întâi formula și acum se caută ideologia.

Întorcîndu-mă la prezentatorii formulei, am aflat : d.**Dem.Botez** zice :

stat țărănesc, înseamnă mai multă **solicitudine față de țărănime**, iar **d.Madgearu** a adăugat **specificului țărănesc**, care trebuie să fie la baza oricărei reforme. Am cercetat și mai departe și am mai aflat niște articole scrise de d. **dr.Ernest Ene**, care ne spune că :

< Statul țărănesc este organizația care trebuie dată unui stat de țărani >

O singură notă divergentă : d. **DRloanițescu**, ministru al Sănătății, care **regreta dispariția boierilor și a averilor lor**, pentru că nu are cine lăsa danii ...

-DRloanițescu : Atîta ai înțeleg d-ta , din apelul meu la spiritul de jertfă ?

" Cum va fi organizat acest stat ? Pe bază de **luptă de clasă , de stăpînire de clasă ?**

Nu ne spuneți nimic. Plutim în necunoscut.

Am mers și mai departe cu cercetările, și **am găsit**, în urmă, în **două declarațiuni**

-una a dlui **luliu Maniu** , alta al d-lui **Madgearu- un început de explicație.**

luliu Maniu acuza PNL de **lipsă de solitudine față de țărănime** ,

adăugînd că această solitudine n- a început decît în **1928**;

Madgearu , că acel "specific țărănesc" , a fost realizat **doar** în anumite reforme ,

în **legislația de după 1928**(p. 552)

C.Toma-georgist / 31 aug.'32

▣ **Țărănismul PNL**

▣ **Legislația agrară**

S-a dezinteresat PNL de treburile țărănimii ?!

▣ **1864.** Sub raportul proprietății și al relațiilor dintre proprietari și săteni , în reforma agrară din 1864,

un rol aparte a revenit liberalului Mihalache Kogălniceanu....

-VGBeldie : Nu a fost liberal ! Nu a fost înscris în PNL ...

-N.Constantinescu Bordeni : Aveți dreptate :era țărănist ! (**ilaritate**)

-C.Toma : te dezmente istoria politică.

-Dem.Botez : Kogălniceanu ar fi fost **georgist** sau **ducist** ? (**ilaritate**)

-CCGiurescu : Kogălniceanu era **adeptul lui Ion Brătianu** (**aplauze la PNL-g**)

Toma-georgist /

▣ **1879** .Politica de **colonizare** ,menită să întregească reforma, **împroprietărirea însurăștelor ...**

▣ **1881-1886.** Împroprietărirea prin împărțirea domeniului statului ...

▣ **1908.Lega tocmeșilor agricole**(**protestări la PNT !**) ...O cunoașteți ?

- preotul Man : **Dar anul 1907 ? de ce ai trecut așa de ușor peste el ?**

- Toma : ... legea tocmeșilor agricole a fost considerată "socialistă " de către P.Conservator.

/ În cartea sa "**Take Ionescu** " (p. 203) , d.**C.Xeni** spune : **< Take Ionescu ar fi dorit o conlucrare**

a celor două partide politice , spre a da un cît mai larg prestigiu noilor reforme . [...]

Intransigența lui PPCarp și a marilor proprietari din jurul său, **zădărnicește această dorință.**

Gvernul liberal își realizează programul de legi agrare , în contra opoziției conservatoare

[...]

Parlamentul liberal vota **legea tocmeșilor agricole** ,

cuprinzînd **principiul socialist** al minimului de salariu și al maximului de arendă. >

/ În cartea sa "Politica agrară " (p. 101) d.**G.Ionescu-Sisești** scrie : **< Această lege este prima încercare serioasă**

de a se lua cu hotărîre partea celui mai slab [țăranul] în competiția dintre cei doi factori.

Statul aruncă în **platanul celui mai ușor [țăranul] , greutatea autorității lui,**

fără a pierde din vedere că **cea mai sănătoasă politică agrară** este tot cea care **ar mări**

greutatea săteanului ,

care l-ar duce **la independența reală.** În cadrul acestei preocupări de crearea unei **țărănimii independente** ,

intră și dispoziția din legea privitoare la **crearea de izlazuri comunale.** >

" Reformele agrare din 1908 , s-au realizat de PNL, în contra P.Conservator.

Legea tocmeșilor agricole cuprindea **patru mari principii , considerate socialiste:**

prețul minimal al muncii , maximum cuantumului de muncă într-o zi, maximum prețului de amendă și prețul pentru pășuni .

Era o reformă făcută în spirit democratic...

-preot Breban : Ați uitat anul 1907 !

-Toma : PNL , tot în 1908, a făcut **Legea creerii izlazurilor comunale , Legea Casei Rurale...**

-D.Ionescu : a fost făcută **pentru proprietari, nu pentru țărani...**

-Toma : A fost făcută pentru cumpărarea moșilor și **vînzarea la săteni, în loturi de 5 ha .**

C.Toma - georgist /

▣ 1919 : Exproprierea

"Cunosc referenul adversarilor : **spiritul vremii și conștiința cetățenească** , acestor împrejurări se datorește exproprierea. Aceeași explicație a dat-o și d. Iuliu Maniu [...] Fără îndoială, au avut importanța lor.**Întrebarea este, însă, cine a înțeles spiritul vremii și cine a îndrumat conștiința cetățenească** , pentru **ca această reformă să se realizeze .** (**aplauze la PNL**)

La această întrebare nu- i decît **un singur răspuns : Partidul Național Liberal.**

În Vechiul Regat, reforma agrară nu s-a făcut prin revoluție, pentru a ne pune în fața faptului împlinit,

și **nici** ca o necesitate a **naționalizării pămîntului , ca în provinciile unite.**

Reforma agrară, ca și cea electorală, s-a făcut prin înțelegerea spiritului vremii , de către PNL,

și prin **îndrumarea conștiinței publice,** tot de către **PNL "** (**aplauze la PNL**)

Dovada : **Scrisoarea lui Ion Brătianu din 9 sept.1913** , în care erau înscrise **cele 2 reforme ;**

Dovada : **Revenirea la guvernare (ian.'14)** , condiționată de realizarea **celor 2 reforme ;**

Dovada : **Alegerile din ian'14** , făcute sub **deviza modificării Constituției ;**

Dovada : **Dizolvarea Adunărilor și , în mai ' 14, alegerea Constituintei** , pentru revizuirea Constituției...

Pentru a face posibile cele 2 reforme ;

" Prin urmare, **reforma agrară și reforma electorală din 1919 , sunt realizare de PNL ,**

și nu **pot fi scoase din patrimoniul politic al acestui partid "**(**aplauze prelungite la PNL**)

"De aceea , dați-mi voie să închei acest capitol , spunîndu-vă că **este nedrept a afirma , cum a făcut d.Maniu, că PNL a avut onoarea numai să prezideze aceste reforme. "** (p. 553)

C.Toma- georgist / 31 aug'32

▣ Politici agrarieni- țărănești la PNL

Eficientizarea producției

PNL a avut o constantă preocupare : **înbunătățirea producției agrare , ameliorări funciare, învățămînt agricol,**

codul silvic (exploatarea lui rațională, proprietatea colectivă a moșnenilor, dreptul de trecere etc) ,

Creditul rural (1873) ...

-Demostene Botez : Pentru marii proprietari

Finanțarea producției

-Toma : A creat asociațiile agricole, băncile populare, cooperativele sătești, obștiile de arendare

(pentru a distruge trustul arendășesc și a da țăranilor posibilitatea arendării) ;

Obștiile de cumpărare de pămînt , întreaga mișcare cooperatistă , inițiate , sprijinite și îndrumate ,

de la 1901 și pînă acum (**aplauze la PNL**)

Culturalizarea rurală

Dar opera de răspîndire a culturii la sat ? PNL reprezenta idealul ca **în fiecare sat să fie o școală.**

El înființa școli , mai ales normale, iar P.Conservator ... le desființa(p. 553)

S-au uitat toate acestea ? ! [.....]

C.Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ Politica de național-țărănire a PNL

[LD semnificativ ! : Nu se mai aude nici o voce autorizată a PNTJ .Singurele replici , deseori menite să stîrneasă rîsul, sunt a celor doi preoți activi, Man și Breban, sau a unor iluștri necunoscuți.. Poate este o simplă întîmplare .]

" **Că PNL n-a făcut totul** pentru democratizarea vieții sociale și economice, **sunt de acord.**

Mai este mult de făcut. Dar mă întreb un lucru, d-lor :

dacă vă luați dreptul de a reproșa PNL că n-a făcut totul pentru aceasta,

ce ați făcut d-voastră , care v-ați întemeiat partidul **pe clasa țărănească** și guvernarea d-voastră

s-a întemeiat **pe votul universal** , **nu pe colegiile censitare** cu care am luptat noi ? (

întrepereri la PNTJ)

-**preot Man** : Am făcut Arcul de triumf "(**ilaritate la PNTJ**)

-**Toma** : Vă spun eu ce ați făcut. **Vorbea d.Madgearu de acel " specific țărănesc" al legii administrative.**

" Care dispoziție din această lege reprezintă **specificul țărănesc**, domnii mei ?

Descentralizarea n-ați realizat-o; [...] Ați făcut un singur lucru : **ați înmulțit numărul unităților administrative** ,

pentru ca **să puteți plasa comitetele electorale sătești în consiliile și funcțiunile sătești respective...**

-**DRloanițescu** : N-ar fi mai bine să arătați ce ați făcut dvs. de cînd v-ați despărțit de liberali ?

-**Toma** : Să mă întrebi după ce voi fi la guvern, nu acum.

Mai spunea d.Madgearu de "**specific țărănesc**" , în modernizarea **spiritului fiscal** .

De unde rezultă specificul țărănesc în spiritul fiscal ?

Din chipul în care execută agentul pe țaran ? [...] agenți fiscali care dezbracă femeile de haine pentru a încasa dările ?

țărani arestați pentru împotrivire ?

Ați făcut reforma cooperăției, pentru ce ? **Ați considerat cooperăția ca o citadelă liberală** , și atunci **ați modificat legea , pentru a național-țărăniza această instituție...**

[.....]

Care este "specificul țărănesc" la **pensionarea forțată a funcționarilor** , decît interesul ca **birocrația țării să intre pe mîna PNTJ ?**

Crearea Caselor Autonome , ce scop a urmărit decît **desființarea unor citadele liberale** , pentru **reînființarea și înmulțirea citadelor PNTJ ?**

" **Politica PNTJ a fost o politică de distrugere a citadelor național-liberale**

și de înlocuire a lor cu citadele ale național-țărăniștilor .[...]

specificul țărănesc , statul țărănesc pe care d-voastră îl creați ca o ideologie ,

nu este un stat țărănesc ci un stat țărănist , împotriva căruia noi ne ridicăm (**aplauze la PNL**)

Și adaog : **oricare guvern va veni după d-voastră va avea o datorie capitală**

să deparaziteze funcțiunile și instituțiile de politicianizarea d-voastră "

(**aplauze PNL**) (p. 553-554)

C.Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ **PNL-georgist**

[.....]

" Închei **consecvent credințelor** ce urmărim și vă spun : **Ne deosebim principial de d-voastră [PNTJ]**

Suntem adversarii hotărîți ai concepțiilor , care împart națiunea în clase,

pentru a avantaja pe una, în dauna celorlalte.

Noi luptăm pentru armonizarea claselor sociale și pentru solidaritatea lor .

De aceea, **ne vom opune cu hotărîre la orice legiferare, care va călca aceste principii."**

(p. 554)

C.Toma / aug.'32

33.) **V.Rădulescu (PNT , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Camera , 1 sept.'32**

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : **Inculeț, Mihalache, IZCodreanu , IGDuca, Gh.Brătianu** ș.a.

[LD : Este **o competiție extraordinară** , la toate partidele , pentru **a-și adjudeca grija față de țărani**.

Bătălia cea mai mare se duce pe **paternitatea marilor reforme democratice : exproprierea și votul universal**.

Multă demagogie, multă înverșunare, negare reciprocă ...

Prea puțină preocupare pentru prezentul imediat . Vezi integral la **fișier Parlament** .

LD : această **polemică** s-a desfășurat pe parcursul **întregului interbelic**.

Ea nu s-a stins decît ... o dată cu lichidarea acestei clase politice de către comuniști, după 1944, iar istoriografia comunistă s-a "hrănit " copios din aceste reciproce acuze, negări, injurii, calomniile...

pentru a le nega vreun merit față de țărănime.Este foarte greu - și nu știu cui ar mai ajuta - să încerc să restabilesc eu adevărul .Răul a fost făcut și trebuie explicat nuanțat.

[LD : Chiar așa ! Oare au renunțat vreodată țărăniștii la aceste negațiuni ?

vezi dacă găsești ceva în memorialistica gulagului comunist. Dar în epocă.... aceste negări reciproce

au provocat o mare derută în ochii tineretului , privind partidele politice]]

[LD : Negarea rolului PNL ,pentru reforme, pentru război, pentru Unire... a fost **leit -motivul atacurilor PNT**.

Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNT , pe atunci **simpli ofițeri**

în armatele adverse-**Maniu** , în armata austro-ungară; **Mihalache**, în armata Vechiului Regat- .

Pe acest substrat , s-a adăugat **nevoia articulării ideologiei țărăniște** (la Mihalache)

și a **dezideratelor regionalist -ardelenești** (la Maniu) ...

astfel explicându-se înverșunarea cu care nu au renunțat niciodată la atacurile lor]

Vezi integral la **fișier Parlament** .

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Statul țărănesc**

[LD : fiecare național-țărănist avea propria definiție și propriile argumente pentru "statul țărănesc" . Nici el nu explică prea concret formula. Mai concret și mai radical capitalist era **programul G de F**

Sau... mai concret , dar mai radical era **programul PSD** !Și atunci ?!

Va trebui să extragi , totuși, câteva elemente de doctrină .**V.Rădulescu este un "țărănist" neaoș**

Eu nu cred că am auzit vreun național-ardelean să explice formula...] ,

-V.Rădulescu : " [...] vin și la chestiunea care privește **formula noastră : Statul țărănesc** " **Gazetele** care sunt contra noastră **s-au speriat de această formulă** .

Pe două coloane, "**Universul**" și "**Viitorul**" au făcut apropierea dintre **doctrina noastră** și a lui **Stamboliski** ,

spunînd că noi nu vrem altceva decît **tirania satelor**, că vrem **ca analafabeții satelor** să conducă țara aceasta.

"Ce eroare ! Nu este adevărat și noi avem curajul mărturisirilor sincere.

Când s-a organizat acest **Partid Țărănesc în Vechiul Regat** ,

noi **am avut ca scop ridicarea clasei țărănești**

și am avut această sinceritate de a mărturisi ,

și avem și astăzi sinceritatea **de a face din nou această mărturisire**.

"Aceasta era **o mare chestiune de echitate socială** , pentru că era cunoscut de toată lumea adevărul că **nu exista o clasă socială rămasă mai înapoia istoriei**,

decît clasa rurală a Țării Românești

și **nu era în nici o țară o diferență mai mare între o clasă și alta** , ca în România.

Era vorba de **o dreptate istorică** [...] noi aveam ferma credință că **această clasă țărănească a dus și în trecut și va duce și în viitor , toată greutatea statului românesc.**

Când a venit catastrofa prăbușire a prețurilor , când clasa țărănească s-a resimțit, când producția agricolă nu a mai avut preț, **întreaga țară a fost în agonie.**

Am avut dreptate atunci să luptăm pentru clasa țărănească sau nu ?

Acesta este adevărul și trebuie mărturisit cu toată sinceritatea.

Am luptat pentru că luptam pentru economia generală a țării

și **ne menținem și astăzi** în această **formulă de stat țărănesc** .

Nu este vorba aici de **dictatura unei clase** ; este vorba de **diferența** care ar putea să fie

între structura prea complicată și greoaie a mecanismului statului

față de viața simplă a țaranului .[!?!]

Nu cumva **complicația aceasta a ministerelor , cu mii de funcționari ,**

nu cadrează cu obiectul principal al economiei generale , **cu viața țaranului nostru ?**

Și, în orice caz, drept este că **în timp ce se accentuează acest lux și a ceastă rafinare a vieții de la oraș,**

sătenii să nu mai aibă spitale, iar femeile să nască fără vreo asistență medicală ?

Se poate continua mai departe această stare de lucruri ? I

lata ce înțelegem noi prin **formula aceasta a statului țărănesc.** " (p. 596)

V.Rădulescu /

▫ **Precursori sau luptători "țăranști "**

-**G.Ștefănescu -Goiceanu** : cel care , cred , că a tras **prima dâră**

a concepției țărăniste în materie politică , în Țara Românească, **a fost d.prof.Nicolae Iorga "**

[.....]

-**V.Rădulescu** : Recunoaște că **dr.Lupu** a făcut "**ceva**" pentru țărănism .

Dar singurul om care **a dus cu mândrie steagul** a fost **Ion Mihalache**(**aplauze la PNT**)

[.....]

[**polemică Ernest Ene- I.Mirescu** privind dreptul la "**prioritate** "]

Programul PNT este f. aproape de programul minimal al PSD., dar nu-i împărtășește soluțiile.

[.....]

-**V Rădulescu** : indiferența PNL pentru țărani ; reformele date sub presiune ;

Mihalache -țărănistul model .

V.Rădulescu / 1 sept.'32

34.) **Al.Vaida -Voevod** (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) ,

discurs -conclusiv, **Cameră**, 2 sept.'32

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p. 607- 616)

[LD : titlurile problematizate, sublinierile și parantezele drepte îmi aparțin.

Vaida , apare mai ales în postura de "**homo regius**" , sau de **exponent al Ardealului.**

Nu vorbește nimic concret despre **intențiile guvernării față de țărani-** legislative, economice , sociale etc -

Nu vorbește deloc de țărani, de țărănism ,nici ca istorie , nici ca doctrină, nici ca planuri viitoare .

Și totuși, în final, își încheie discursul cu o frază șocantă . Discursul integral- **vezi fișier PNT**]

Vaida / 2 sept.'32

▫ **Angajare guvernamentală**

De aceea , d-lor, din partea mea **detest metodele** pe care le-a aplicat aici ,

în primul rînd **d.Argetoianu** ,și în al doilea rînd **d.Duca**.

" **Dovada** nu se face prin cuvinte ci prin **fapte**. **Vrem** ca țara aceasta să fie **închegată ca unitate națională** ,

la baza căreia rod atîtea intrigi politicianiste ? **Vrem să nu fie slăbită ci întărită ?**

Atunci, trebuie să susținem cu toții paladiul care asigură unitatea încheată a națiunii ,
să susținem strălucirea Coroanei , să susținem **ideea de regalitate și de Rege "**
(aplauze , ovații, îndelung prelungite la PNT) [.....]
vom sta la acest post de jertfă, în conștiința că ne facem datoria față de patrie și Tron , **și vom avea** ,
nu sentimente de insinuare pentru scopuri egoiste , ci de **recunoștință față de factorul constituțional** ,
care a înlesnit ca **această țară să intre în normal** ,
să aibă **un regim cu adevărat democratic, constituțional și parlamentar.**
Cred că **țara întregă și opinia publică** , afară de cele 13 procente ale dvs , **este solidară** ,
în credința , că **țara aceasta** , pe viitor , **să fie condusă de voința țaranului**
și de voința Majestății Sale Regelui. "(p. 616)
-Al.Ionescu : Ce facem cu orașele ?
-Al.Vaida : "Cu orașele ? Care orașe ? Acelea sunt cele 13 procente ale dvs ! "
-Al Ionescu : Dar dvs sunteți țărani ?!
-Al.Vaida : [se face că nu aude !] De aceea, **Partidul nostru** ,
condus de **înțelepciunea dlui Iuliu Maniu ...**
-Voci PNT : Trăiacă Iuliu Maniu !
[LD Cătă josnicie de caracter ! Critică inscripția de pe casa Brătienilor, spune că ar fi trebuit să cuprindă :
< .... **cu ajutorul sângelui vărsat de țărănimea română** , în frunte cu **Regele Ferdinand** ,
întemeietorul adevărat al României Mari .>
Vaida / 2 sept.'32

35.) **dr.N.Lupu** , "chestiune personală " , **discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32**

(DAD, MO 23, șed din 6 sept.'32 , p. 673-680)

[LD : explică de ce , pentru prima oară de la război, a lipsit de la dezbaterile la Mesaj .

A venit special ca să-și clarifice opinia sa privind Monarhia, Dinastia, Restaurația, Carol II .
Tot soiul de paranteze, de culise, de ranchiune, de sfărâri , de demagogie...]

Lupu / 6 sept.'32

▣ **De-ale dr.Lupu .**

" Noi trebuie să ne cruțăm forțele politice ale țării , căci ele nu sunt așa de multe ca să abuzăm de ele.

Dvs, deputații majoritari și guvernul, [...] v-ați odihnit un an ; **noi nu ne-am odihnit și am muncit încontinuu.**

Din alegerile generale , făcute sub guvernul Iorga -Argetoianu, am intrat în Parlament ;

din acel Parlament, am intrat în alegeri generale cu dvs. și am fost chemați în alt Parlament. [...]

Eu , după ce **am făcut 12 mii de km** , cu automobilul - 6 mii cu trenul , 6 mii cu automobilul -

după ce **am ținut 1.000 de discursuri** , vă spun cinstit că nu puteam să vin aici

să mai fac față datoriei mele de deputat , fără un repaus necesar."

[.....]

Lupu / 6 sept.'32

▣ **Răfuieli țărăniste**

▣ **Biografii țărăniste**

Raportorul **Vasile Rădulescu**, "cu **o lipsă de fineță** pe care eu nu i-o bănuiam și cu **nițică perfidie** ,

pe care , iarăși , nu i-o bănuiam , n-ar fi pus în joc **persoana mea** . D-sa, ca să dea o mai mare aserțiunilor sale,

s-a instalat ca **unul din intimii mei** , din timpul existenței mele în Partidul Țărănesc, înainte de

fuziune.

Intim cu mine , d-le Rădulescu, nu ați fost .

M-ați invitat la **castelul dvs de la Târna** . **Mi-a părut rău** , pînă acum nu am fost, pentru că am auzit că acest castel este foarte frumos, are o poziție pitorească ; astăzi **îmi pare bine** că nu am fost , pentru că dacă veneam la castelul d-tale ,înțelegi ce argument puteai aduce d-ta în privința intimității d-tale cu mine ...

[.....]

-Lupu : " Dle președinte și dlor deputați , în clipa cînd tot d.**Mirto** și alți prieteni mi-au propus să alegem la președinția partidului pe **Ion Mihalache am spus aceste vorbe** :

- d-lor , eu le spun acestea că o mărturisesc , ca de la frate la frate, nu ca de la partid la partid - **< eu recunosc că Mihalache e un simbol de partid și e bine să-l alegem.**

Dar sunt clipe înalte, cînd în anumite împrejurări el va avea de luat deciziuni cari izvorăsc din propriul lui suflet ,

cînd nu poate avea imediatul sfat și imediata influență a celor din jurul lui . >

" Eu , d-lor , am tot respectul - mai mult respect am eu pentru ființa lui Ion Mihalache , decît are el și d-voastră pentru mine -

am tot respectul pentru Ion Mihalache. Din timpul despărțirii mele de la dvs., de la 1927, nu veți găsi în gazeta mea și sub pana mea un singur articol în care cineva de la dvs să fie tratat de nebun, așa cum s-a scris despre mine în " Țărănismul " dvs , în această perioadă electorală și nu veți găsi niciodată pentru că eu am respectul omului și țin , într-o anumită măsură, să mi se dea și mie acel respect.

[.....]

Lupu / 6 sept.'32

▣ **Țărănism**

Spui că nici nu există deosebire de program între mine și partidul d-tale .

"Aceasta arată că d-ta , dle Rădulescu, ai dormit timp de patru ani , de cînd ne-am separat.

Toate discursurile mele la **Adresă, la buget, la legile dvs**, arată în permanență

deosebirea fundamentală de idei între mine și d-voastră ;

mai mult, din nenorocire, s-au realizat ;

iar **acel factor democratic -țărănesc curat** ,care trebuia să fie pentru a umple un gol în viața politică, **a dispărut."**

Nu vreau să fiu perfid, dle **Ioanițescu**, dar nu mi-ai spus d-ta singur, că am făcut rău că am plecat

, căci **altă nuanță democratică ar avea** astăzi **Partidul** d-tale dacă nu plecăm ? " (**aplauze la PȚ și PNL**)

[.....]

Lupu / 6 sept.'32

▣ **Chestia " Carol "**

" Acum te somez să citești în fața Parlamentului textul acelei faimoase demisiuni , de care ziceai să ne ferească Dumnezeu.

"Eu îmi aduc aminte că nici **nu am dat o asemenea demisiune** din Partidul Țărănesc, pentru că pur și simplu ,

am desfăcut fuziunea și m-am considerat -pe drept sau pe nedrept, mă privește - **singurul Partid Țărănesc.**

[.....]

V.Rădulescu - dr.Lupu / 6 sept.'32

▣ **Biografia țărăniste**

-V.Rădulescu : el a recunoscut că **PȚ are un program** ; că el este "**radical** " , care nu se știe dacă "mîine poimîine" nu va fi pus în aplicare. Se miră unde a găsit Lupu , la el , perfidie !

☞ De ce , însă, îl tratează astfel ? "Dar dle dr Lupu, pentru Dumnezeu, într-adevăr, ai fost invitatul meu

și ai răspuns la această invitație [...] și în casa mea și a dvs ... [...] și atunci de ce vă feriți de acest lucru
[...] de ce faceți afirmațiuni care credeți că mă pot înjosi pe mine, spunînd că am fost învățător ?
[...]
am fost elevul unei școli normale de învățători - băiat sărac - și am fost înfiul la clasificare [...] regret că nu am fost învățător, la țară [...] pentru că profesorii mei m-au sfătuit să merg mai departe :
m-au oprit în București , la o școală de aplicație, unde, pe cînd dădeam lecții, am făcut liceul , am făcut studii de drept și am ajuns magistrat.(aplauze la PNT) [...]
pe mine m-a onorat scaunul de magistrat [...] am onorat acest scaun de magistrat . [...] astăzi, sunt avocat , toți știu cum exercit profesiunea și nu-mi este rușine să arăt din ce trăesc...
(aplauze la PNT)
-Lupu : Cred că este aici o perfidie, care a fost încurajată de unii.
Nici mie nu mi-i rușine să arăt din ce trăesc : trăesc din diurna mea de deputat.
☞ Dacă aveți o acuzațiune precisă și știți că eu trăesc din malversațiuni și furturi , atunci vă provoc să nu plecați de la această tribună și s-o spuneți.
Să se înceteze cu această infamie aruncată asupra mea de zece ani ,de aici (arată spre PNL) și în contra căreia ați protestat dvs , iar acum aruncată de dvs (arată spre PNT) , în tăcerea lor .
Eu trăesc acum în sărăcia mea, într-o simplă cameră de hotel, cu diurna mea de deputat, care nu-mi ajunge. Ce vreți mai mult ? (aplauze la PT) [...] Tot așa eram și atunci cînd m-ai invitat la dta.
Tot așa trăiam și atunci, acesta eram, cu cameră de hotel neplătită (ilaritate) De ce nu ți-a fost rușine de mine ?
[.....]

Pompiliu Ioanițescu -dr Lupu / 6 sept.'32 , retro ' 19, ' 27

▣ Biografia țărăniste .

1919

-**P.Ioanițescu** : a fost unul din prietenii personali ai dr Lupu, înainte de război, cînd nu era șef de partid, cînd se găsea într-o misiune în Anglia.

El, **Ioanițescu**, a fost ales deputat , în 1919, în primele alegeri de vot universal, în Parlamentul de la Ateneu, pe o listă independentă , la Buzău.

Dr. Lupu , se alesese, tot pe o listă independentă, cu semnul "clopotul " , la Ilfov.

Ioanițescu avea idei înaintate cu privire la **chestiunile agrare și chestiunile muncitorești**.

Lupu , la fel , avea **program agrar și miuncitoresc** și se numea **socialist sui-generis**.

Cînd dr Lupu, a devenit ministru de Interne , în gov.Vaiada , a prezentat idei f.înaintate.

Atunci P. Ioanițescu a ținut o interpelare de vreo 3 zile, privind mișcarea muncitorească .

Atunci **I.Răducanu și Lupu, l-au invitat să intre în PT.**

-**I.Răducanu** : Exact !

-**P.Ioanițescu** : **Astfel eu am avut doi nași. [...]** dar ...

"Eu care am fost ales la Buzău, cu ocazia primelor alegeri prin sufragiu universal, pe o listă independentă,

ca și dr.Lupu la Ilfov ☞ nu eram un proscris politic, ci eram un liber ales în Parlamentul țării
[.....]

1927

-**Lupu** : Dar de ce ai spus < Să ferească Dumnezeu ? > ...

-**P.Ioanițescu** : "[...] eu am fost amărit că dr Lupu se hotărîse să se rupă de noi.

Amintesc chiar că m-am dus la hotelul unde locuia dr.Lupu, și d-sa mi-a arătat acel text de completare

a unui proces verbal cînd l-am întrebat : < Întro mergeți d-le dr.Lupu , care vă este orientarea ? >

I s-a părut "ciudat" că Lupu se rupea de partid , că intrase într-o guvernare liberală ... care folosea starea de asediu și curțile marțiale(aplauze la pNT)
S-a simțit jignit că **Lupu**, (care l-a îndemnat să apere pe lucrătorii tîrîți prin beciurile Jilavei ; care îl împingea să lupte , la bară , contra stării de asediu ; de la care aștepta o politică muncitorească radicală) a intrat în acel guvern, în care nu a făcut nimic pentru clasa muncitorească "
Dr.Lupu / 6 sept.'32

36.) **M.Stelescu** , (**G de F**) , **Comunicări , Intervenții, precizări la "Sumar"**

/ situația studenților -2 sept.'32/ corupție bancară - la Argetoianu - 14 sept.
/ iredentism maghiar la Turda - 15 sept./ restricții bugetare - cedarea diurnei pe o zi-27 sept.
/ interzicerea rev. pornografice - 30 sept. / greva studenților de la drept //contra taxelor // - 3 oct.'32
/ contra legii GGMironescu - 7 oct.
[LD : este , neîndoelnic,purătorul de cuvînt al G de F în Parlament. CZCodreanu lipsește sau tace .
I.Z.Codreanu , din cînd în cînd, îl sprijină. Are reacții spontane, tinerești, în special **de natură etică, justițiară**.
Nu vorbește ca lider de partid, ci ca exponent al generației tinere, al studenților.
Uneori insinuază, alte ori amenință , cu principiile și școala Gărzii .
Din intervențiile lui, însă , este greu să deduc ... doctrina G.de F.]

▣ **Interpelare , 2 sept.'32**

(DAD, M. O. 22, șed.din 2 sept.'32 , p. 605-606)
[LD : lipsă introducerea .Are absolut tot dreptul de a prezenta doleanțele studențești.
Dar... are o atitudine sfidătoare, cu subînțeleșuri, cu vași amenințări , față de parlamentul în care intrase și de partidele politice.]
[..] ☞ În alte **cămine**, **admiterea se face după culoarea politică** și așa mai departe, tinzîndu-se la dezorganizarea vieții studențești , prin introducerea în mijlocul lor a politicii murdare de club. [.....]
Această bătaie de joc a banului trebuie să înceteze , fiindcă **e ban muncit** din greu și **nu cîștigat din jetoane de prezență sau din diverse diurne** . (**înreruperi, vociferări la pNT**)
Dvs rîdeți , că aveți 30.000 lei diurnă pe lună. Nu e frumos să luați în derîdere **doleanțele studențimii**
cari sunt aduse în fața Parlamentului(**înreruperi**)
Ironiile dvs au un rol față de alții ; pe mine **nu mă impresionează** ; [.....]
Stelescu / 2 sept.'32

▣ **Studențimea - Curentele**

-**Stelescu** : ☞ "**Curentele anarhice** de stînga **speculează** această **stare precară a elevilor și studenților**.
Și de unde **pînă ieri aveam numai o studențime creștină națională**, **azi începem să avem o studențime dezmembrată de diferite curente nesănătoase**.
Cred că nu [LD : cred că este greșeală !] în mod intenționat se aruncă studențimea în **mizerie** ,
pentru ca , apoi, **partidele și oamenii politici, să pescuiască agenți electorali pentru ei**.
În recente alegeri, **cunosc oameni politici cari au cumpărat cu bani suflete de studenți** (**Așa credeau ei**)
Dar sunt și nenorocite excepții care au luat electoralul și au pornit la luptă pentru bani.
Iată unde aruncă mizeria pe student.**Studențimea** de azi **a învățat să nu mai creadă în idoli**.
Chiar zilele trecute **s-a prăbușit în stradă cel mai mare idol al ei**. [**Iorga ?**]
Ea crede în realități : realitatea existenței sale, fără de care nu-și poate avea independența ei de gîndire și de simțire .
Vine toamna , vin cursurile, vin taxele , vin nevoile , luați aminte !" [.....]

M.Stelescu / 27 sept.'32

▣ **Intervenție : cheltueli bugetare**

(DAD, MO 36, șed. din 27 sept.'32, p. 1335)

[LD : lege privind reducerea unor cheltuieli bugetare]

-**Stelescu** : MSRegele a fost jignit pentru că n-a fost întrebat , și s-au prevăzut 10 milioane pentru Palatul Regal.

Dacă MSR ar fi știut, ar fi refuzat. Când în țară se moare de foame, când studenții n-au cămine...

În numele deputaților Gărzii de Fier, declară că ei renunță la diurna de deputat ...

" trăind cu toții încazarmați, ducînd o viață de mizerie, ca să fim în spiritul vremii de azi, a mizeriei, nu să ne lăfăim în bogății , în timp ce alții în jur mor de foame "Exemplul trebuie dat de " sus " [.....]

"Facem această școală a sacrificiului , pentru ca mîine,

cînd vom fi chemați de acest popor sau de alții [???]

să luăm frînele acestei țări, dacă ne va ajuta Dumnezeu,

să știm , pe baza acestei școli de sacrificiu,

să aplicăm adevăratele principii de sacrificiu salvatoare neamului nostru.

Atît am avut de spus și, uneori, este bine de învățat și de la cei mici, căci cei mari au și multă rătăcire "

(aplauze la G de F și unele bănci ale opoziției) [.....]

M.Stelescu / 3 oct.'32

▣ **Comunicare : greva studenților de la Drept.**

(DAD, MO 42, șed. din 3 oct.'32 , p. 1618)

Ce atitudine are guvernul , ministrul Instrucției publice D.Gusti , față de greva declarată de studenții de la Drept ,

pentru soluționarea cererilor întregii studențimi ? [.....]

" Sub regimul dvs democratic , și sub egida acestui stat țărănesc pe care îl preconizați, este o anomalie apăsarea cu taxe enorme a studențimii sărace,

care se ridică din rîndurile țărănimii sărăcite de cămătari "

M.Stelescu / sept.oct '32

37.) Ion Hîncu , Într-o chestie de principii, 15 sept.'32

("Parlamentul Românesc " , an III, nr 29-30, 15 sept.'32, p. 1-2)

[LD : argumentare lucidă, sinceră, afectivă, chiar dacă îndurerată , privind moartea țărănismului,

ca doctrină, ca program de guvernare. Un diagnostic crud dat formulei "statului țărănesc "]

" De cîtăva vreme se discută cu oarecare interes ideea statului țărănesc.

Lansată de un grup de tineri din partidul național-țărănesc, ea se află azi , încă, faza cristalizării, deși ne vine cam greu , date fiind forțele intrate pentru ea în bătălie, să-i acordăm încrederea, dacă nu în înfăptuire , cel puțin în serioasă afirmare și înregimentată justificare."

Hîncu/ 15 sept.'32

▣ **Vechiul și noul țărănism**

" Desigur pentru mulți din cei ce nu au cunoscut, așa cum merita, vechiul țărănism, activitatea pornită acum ar putea părea ca ceva forțat, sau chiar o încercare de mistificare.

Vechiul țărănism n-a murit și nici nu putea să dispară.

A fost o mișcare reală, îndreptățită, atît din punct de vedere ideologic , cît și practic.

Cu toată diluarea doctrinară rezultată de pe urma fuziunii cu ardelenii ,

și cu tot golul lăsat de pesonalitatea d-lui Constantin Stere,

urmele vechiului țărănism n-au putut fi șterse.

Atîția dintre cei care puseseră, pe vremuri, umărul la stabilirea **ideologiei țărănismului**, n-au putut uita **epoca de glorie a acestei mișcări**.
Le-a rămas ceva în suflet și nu e greu de înțeles cum, **la fiecare nouă amputare a doctrinei**, **inima li se strîngea de durere**. Sunt lucruri care nu se uită ușor, ori cît este de **comod azi să nu mai fii tentat la sacrificii**, atunci cînd lupti în **partidul național-țărănesc**.

Acum opt-nouă ani era însă altfel. **Toată pleiada de tineret intelectual** care s-a înregimentat în mișcare,

a crezut în ea, s-a identificat ei sufletește, a luptat și a primit lovituri grele pentru ea.

Pe atunci însă erau **alții** acei ce luptau, **decît cei ce profită astăzi, după reușita politică ...**

"Ceva din credințele trecutului a rămas, și azi **ideea statului țărănesc**,

idee care, în realitate, este numai **fațada unei întregi mișcări spre vechea ideologie țărănistă**, aici își are origina.

Foarte frumos și laudabil. **Luptele de idei** sunt totdeauna **interesante** pentru că, **pe baza lor stă**,

destul de des, **credința**. Oricît ar fi de exagerate sau naîve, **ideile** pentru care s-a pornit o bătălie,

ele **merită discuție cinstită**, indiferent dacă există sau nu posibilități reale de înfăptuire.

Cu o singură condiție-aceea ca **să nu fie vorba de un foc de paie**

sau de **ultimă licărire a unui trecut**."

Hâncu / 15 sept.'32

▣ **PNT -stat țărănesc ? !**

▣ **Ardeleni - regăteni**

"Și tocmai pentru aceste din urmă motive cred că **mișcarea tineretului național-țărănesc de azi**

este de la început condamnată."

"În primul rînd, **apa turnată de ardeleni în vinul curat al țărănismului** de acum zece ani, **a fost în așa cantitate**, încît, cercetînd astăzi **amestecul, doară firmă partidului fuzionat** îți mai aduce aminte de ceea ce a fost odată.

Ardelenii

Nu este azi un secret pentru nimeni că **în guvernarea partidului**

- opera de înfăptuire pe baza ideologiei și a programului - **atît în prima [guvernare] cît și acum**,

conducerea, cuvîntului hotărîtor, mai ales în chestiunile importante, **I-au avut ardelenii**

Și concepția lor este cunoscută.

Nimeni nu ar putea susține **că ea s-ar putea apropia măcar cît de puțin de vechiul țărănism**.

În afară de **lupta comună pentru libertatea alegerilor** - adică, în fapt, pentru cucerirea puterii - și **adversitatea față de conducătorii Partidului liberal**,

Nimic nu lega sufletește cele două grupări.

Nimic ideologic nu le leagă nici astăzi

Țărăniștii

"În guvernarea trecută, în afară de Regiile autonome ale d-lui **Madgearu** și scrisorile d-lui **Mihalache**,

activul țărănist - pe baza vechii ideologii - **a fost inexistent**.

Azi, cred că situația e și mai în defavorul țărănismului."

PNT- guvernare

"În tot timpul **guvernării trecute**, fruntașii **ambelor ramuri n-au avut parcă alt obiectiv** decît **cucerirea citadelor economice și și financiare liberale**.

Numai acelea **au fost crunt lovite, și distruse**,

care **n-au acceptat** să-și împodobească consiliile de administrație cu **noii veniți**.

/ Cine nu-și aduce aminte de campaniile duse contra Băncii Naționale, [...]

Azi Banca este aceeași. Față de stat, se comportă la fel și **nimeni nu mai suflă un cuvînt**.

În consiliu **au pătruns mandatarii partidului**, distrugătorii capitalismului burghez de altădată

/ Dar întreprinderile industriale ?

Tărăniștii

Pentru vechiul țărănișm , industria din țară era un imens parazit pe spatele pieții consumatoare

și nu era chip să ridici vreun argument în favoarea ei ,
fără să nu ți se aducă aminte că perechea de opinci costă 30 sau 50 de lei.

Dar petrolul ? dar băncile speculante ?

"Tot, tot, întreaga armătură a organizației noastre burgheze trebuia dată la pământ,
ca pernicioasă maselor țărănești .

PNT-guvernare

"S-a schimbat oare de atunci ceva ? În felul de a fi al întreprinderilor - absolut nimic.

/ **S-au schimbat consiliile de administrație** și asta a fost deajuns pentru ca să se uite multe.
Pentru ele s-a dus lupta și în această luptă- o recunosc deschis -conducătorii partidului au reușit ,
dacă nu să-și impună concepțiile , apoi , cel puțin , să se impună ei personal în consiliile de
administrație."

În locul listelor de altă dată , cu liberalii din Consilii , acum nu se mai publică nimic !

Stat țărănișt ?

"Și totuși , azi, aud de statul țărănișt de revenirea la vechea ideologie țărăniștă și de alte
asemenea.

E natural.Și jucătorul cel mai pasionat de cărți , când noaptea se ruinează la masa verde , are
momente de trezire.

Aceste momente sunt însă spulberate repede , aceste treziri trec fără urmări.

El merge mai departe spre dezastru , pentru că altfel nu mai poate .

" Ori cât ne-ar fi de simpatică o asemenea trezire din partea vechiului țărănișm , este
trecătoare și nu va lăsa urmări .

Nu e posibilă o revenire acum după burghezarea partidului,

după omorîrea idealului de altădată în tantiemele întreprinderilor.

"Cred , mai degrabă , - și pentru asta iertare celor puși în cauză - că totul nu este decît o
firmă ,

o formulă iscusit găsită , pentru a aduce și pe cei duc steagul verde în mînă ,
acolo unde au ajuns aproape toți înaintașii lor.

Burghezia PNT

Stat țărănișc ? Cu cine ? Cu dnii : **Mihai Popovici , Vaida , Aurel Vlad , Coltor , Răducanu** și
chiar **Iunian** ?

Stat țărănișc patronat de d.**Maniu** de la Bădăcin, prin d.**Lugojanu** de la București ?

Cu **vechii învățători țărăniști** plasați comod , cu sute de mii de lei pe lună la Centrala
Cooperativelor ?

I.Hîncu / 15 sept.'32

Moartea țărănișmului

"Să fim serioși ! Oricît s-or zbugima cîtiva tineri dornici de reclamă ,
oricît de mare ar fi zbuciumul sufletesc adevărat la d-nii Andrei, Ralea și Ene,
e greu, e imposibil să întrevădem vreun rezultat pozitiv.

Țărănișmul a fost ucis.A murit asfixiat. "

" Păcat .Era o mișcare sinceră și frumoasă .Epoca lui de glorie a fost parcă un vis frumos.
Cînd ne-am trezit din el, am găsit la capul patului , deoparte pe d.**Maniu** la braț cu Boilă ,
de cealaltă parte , pe Aristide Blank , privind duios și dezinteresat pe d. senator ,
reprezentant al țărănimii sighișorene - Richard von Sch"opkez .
Deșteptarea a fost oribilă ... Acum se încearcă o nouă adormire."

Ion Hîncu

—

38.) **D.Moldovan** (**PNT**) , **discurs la Conversiune** , **Cameră** , **3 oct.'32**

(DAD, MO 42, șed.din 3 oct.'32 , p. 1648-1653)

[LD : atenție ! Deputat **bucovinean** (Vatra Dornei - Câmpulung) Agricultor. Este un " **țărănist** " **autentic, radical** .

Este sincer și onest ; probabil a lucrat la Uniunea Camerelor de Agricultură ;
Critică Legea GGMironescu ; pledează pentru **păstrarea conversiunii de drept** din legea Argetoianu ;]

D.Moldovan / ?oct.'32

▣ **Țărănist desamăgit**

▣ **PNȚ și Conversiunea .**

" Eu cred că nu-i va trece nimănui prin minte că , o majoritate absolut liber aleasă , majoritate care este expresiunea **PNȚ**,

a cărui concepțiune și frământare politică a acestei țări, a însemnat totdeauna o notă de **absolută independență** ,

o notă mereu spre stînga, o notă de apărare a acestei țărănime din această țară ;

eu nu cred dlor că că ar putea fi măcar o clipă confundată cu deputații care au stat pe aceste bănci pe timpul Parlamentului

și guvernării d-lui Argetoianu .Noi **am fost împinși de jos în sus** , noi suntem expresiunea **acestei țări** și

noi nu am fost recrutați din diferite cluburi din Capitala țării sau din capitalele județelor .

[.....]

Dar dlor deputați, eu voi spune , cu toată sinceritatea , că mi se pare că **între noi**,

aceștia care ne găsim în această incintă, pe diferite bănci , și care purtăm un surtuc mai bine croit sau mai rău croit,

și între masele care ne-au trimis aici pe noi toți,

nu este identitate de interese și identitate de concepții ,

și.-mi este teamă că , **între intelectualitatea țării noastre** , reprezentată aici, în Parlament,

și **între masele țărănești, poate lua naștere o răcire, poate lua naștere o îndepărtare** ,

care să se poată adînci pînă la forma unei prăpastii " [.....]

Se poate întîmpla, însă , că **acest glas coborîtor , singuratic**, care vorbește astăzi de la această tribună ,

să aibă el dreptate . Și în acest caz, **cred că schimbarea din temelie a acestei legi** ,

n-ar putea însemna **nici un folos pentru viitorul țării noastre ."**

-**N.Mischie** : Crezi că ești singuratic ?

-**Voce** : Îl are pe Mischie alături !

-**N.Mischie** : Are pe mulți ; are poporul.

-**D.Moldovanu** (**continuă critica cu chestiuni tehnico-juridică**) [.....]

D Moldovan / oct.'32

▣ **Țărănism**

▣ **Cauzele sărăcirii**

[.....] Spectrul bolșevic

Reamintește marea greșeală a monarhiștilor ruși **Wranghel , Denikin și Kolceac** , care între 1918-1920 ,

aveau toată **simpatia țaranilor** de partea lor. Ei au declarat că vor anula împrăștierea făcută de

Constituanta lui Kerenski ... cînd , cu toată repulsia ce o aveau față de bolșevici ,
au refuzat să-i mai sprijine pe cei trei generali ... și de aici a pornit toată nenorocirea pentru țărănimea rusească...

Prin **reforma agrară** care, din p.d.v. economic -după părerea unora - a fost criticabilă , **s-a consolidat temelia viitorului statului nostru**. Mă gîndesc la atîția **mari proprietari** , cum îi numim noi, **boieri**, cari din munca și strădania lor au înființat școli, spitale, sanatorii, biserici , au făcut atîtea acte de binefacere.

Sacrificiul boierilor patrioți

Mă gândesc la acel mare boier din **Basarabia**, **Vasile Stroescu**, care a trăit o viață modestă, care nu a nedreptățit nici un țăran, care nu a putut suporta stăpînirea rusească, care se întorcea la un an doi pe moșiile sale și dăruia toate vacile, oile, tot ce avea, și care aduna bani,

pentru a sprijini școala și biserica romnească, unde era nevoie.

EI, Moldovan, a fost 4 ani, președintele Comisiei de exproprierea din Bălți. Îl cunoștea pe Stroescu

din ziarele din Transilvania și Vechiul Regat. A primit de la el **o scrisoare**, în care își mărturisea speranța

că nu va fi tratat în rînd cu toți armenii, rușii și ceilalți boieri ... Era revolta omului de bun simț, supărarea omului de bună credință, care nu speculase pe nimeni în viață, care făcuse numai fapte bune.

Totuși, Vasile Stroescu, ca și Brîncovenii din Vechiul Regat, ca și toți **ctitorii și binefăcătorii**, **au trebuit să fie expropriați!**

Abuzul de credit.

O operă atît de mare, care urma să ne aducă liniștea și să pună bazele noului stat, a nemulțumit și nedreptățit pe unii.

Tot așa, și în situația de față [1932] "**vor fi unii țărani care or fi abuzat de credit**, făcînd hramuri și nunți de pomină,

cumpărîndu-și o haină pe care părinții și străbunii lor n-o purtaseră, vor fi între marii sau mijlocii **proprietari**

unii care și-au permis luxul de a avea automobil. Vor fi unii care au făcut abuz de credit."

Tot **trebuie să facem** această **conversiune pentru datoria țărănească**.

Criza economică

Și alte state capitaliste se gîndesc să facă conversiuni de tot felul (SUA, Germania)

Criza agrară

" **Țăranul** nostru este **om vrednic, om muncitor** și cred că rău au fost informații acei călători străini

cari l-au descris ca un om leneș și nevrednic. Țăranul nostru este **un om cu multă demnitate**, care **ține mult la cuvîntul său** și care **nu primește să fie dăruit cu pomană**.

Dar cînd acest țăran, așa cum este el, cu concepția pe care o are el, a ajuns astăzi în neputință de a-și onora semnătura pusă pe o poliță, cînd astăzi, tot ce produce el, după statisticile care le vedem zilnic în toate cotidienele noastre,

după statisticile anuale ale Ministerului Agriculturii, cînd **prețul pămîntului a scăzut catastrofal**, cînd **prețul animalelor a scăzut** [...] încît în unele regiuni ale țării, țărani au ajuns să înnece o parte din micile animale,

pentru că nu rentează să le hrănească, [**enumeră o serie de prețuri la porci, păsări, vite... în diverse provincii ....**]

atunci **pentru țăranul nostru nu există rentabilitate** .[.....](p. 1649)

D.Moldovan /oct-'32

▣ **Conversiunea de drept.**

[LD Atenție ! El se ocupă de datoriile țărănești .Dar, ca și în cazul reformei agrare, el vede **conversiunea ca un act "preventiv"** contra **pericolului bolșevizării !**

Pe de altă parte, tot în PNȚ, **există și un curent** care consideră necesară **consolidarea mentalității de plătire a datoriilor**, ca absolut necesară !]

Situația nu era la fel peste tot: Banat, Ardeal, Vechiul Regat, Bucovina, Basarabia, Dobrogea. Dar nu se putea legifera pentru fiecare provincie, pentru fiecare fracțiune de provincie.

Nu se putea face decît o singură lege.

Dar ... cum să facă față **țăranul bucovinean** nedreptățit prin reforma agrară ?

Deficiențele legii agrare

În Bucovina trebuiau să fie expropriate 136.000 ha, și s-au expropriat doar 68.000 !

3 ani, legiuitorul din Bucovina a neglijat să ia măsurile pe care le-a luat în Basarabia,

(interzicerea vânzării de pământ) , încît , prin furturi, tâlhării, s-au sustras de la expropriere .

Cămătarii

Țăranul din Bucovina nu s-a împrumutat de la Băncile Populare (inexistente, la început) .
Au rămas pe mîna cămătarilor (dobînzi de pînă la 100% !) , încît sunt datori cu suma inițială împrumutată !

Pericolul bolșevizării

" Vom putea pune noi zăgaz în calea mișcării comuniste , care cuprinde județele din nordul țării " ? !

- **D.Moldovan** : (adresîndu-se colegului Simionescu) "Este ușor pentru dvs , din apusul țării, care ați trăit și trăiți și astăzi , în alte condiții , să priviți lucrurile în roz și , în ultimă instanță , să ne gîndim la mitraliere "

- **Cezar Simionescu** : " Tocmai pentru că nu privesc lucrurile în roz și am spus chiar adineaori că , dacă mergem , și mergem , la anarhie , ceea ce am spus eu , regret că d-ta n-ai vrut să înțelegi .

Mentalitatea țaranului

" Niciodată țaranul român [...] nu cere pomană , și în campania electorală pe care am făcut-o noi

în toate județele [...] că a venit vreun țaran și a spus : să mă ierte de datorii !

Dar pentru că s-a făcut o lege ca asta , pentru că s-a făcut o greșală , și s-a sădit în mintea țaranului mentalitatea aceasta , ca să nu mai plătească .

"De aceea , eu spun că este bine venită legea [PNT] , fiindcă altfel ajungem la lucruri care într-adevăr sunt de haz [...]

Ex. : După legea Argetoianu , la Baroul de Ilfov , unui funcționar i-a murit mama .

A împrumutat 2.000 lei de la un coleg , și nu mai voia să-i plătească , că intră în Conversiune !

A plătit doar sub amenințarea concedierii !

Curențe opuse în PNT

" Oamenii trebuie să înțeleagă că trebuie să plătească . Țăranii înțeleg lucrul acesta și ceea ce face

legea este tocmai că tinde să consolideze acest spirit , că există obligația de a plăti [...]

Legea tinde să deprindă pe țaran cu această idee , să știe că va rămîne dator

și că va plăti dobîndă numai la jumătate din datorie , iar celaltă jumătate nu o va mai plăti deloc .

-**D.Moldovan** : " Dle Simionescu , am înțeles .D-ta mă faci să văd acum , din nou , că în mijlocul nostru

și în acest cerc restrîns , se găsesc colegi cu care nu suntem de acord .

Or , tocmai ceea ce spuneam eu că mă preocupă , mă frămîntă și , în parte , mă îngrijorează , este acest dezacord .

Nu vom putea cădea de acord , dle Simionescu , nici astăseară , nici mai tîrziu , nici cu d-voastră , nici cu alți colegi !

Fiecare își va păstra judecata sa , bazată pe argumentele care l-au făcut să ajungă la această judecată , și , la urma urmei , rămîne să dăm votul nostru , fiecare după conștiința lui , asupra acestei legi . [.....]

Insolvabilitatea țaranului

" Or , în capul țaranului , în credința lui , este că bani aceștia împrumutați i-a plătit cu vîrf și îndesat . [...]

țaranii care m-au trimis aici , înțeleg că este o nouă amîinare cu suspendarea conversiunii de drept [...]

Țăranii ar plăti bucuroși astăzi , dacă ar avea cu ce . Dar cu toată averea lor [...] dacă ar vinde toate acestea ,

tot n-ar avea destui bani ca să achite întreaga datorie ." [.....]

Rapacitatea bancară

Dacă s-ar fi gîndit partidele de guvernămînt să stăvilească poftele băncilor și băncușoarelor , care au răsărit după război ;

dacă și-ar fi făcut pomană să ia în apărarea lui țărăimea acestei țări , față de cămătarii din țirgurile și satele noastre ,

nu s-ar fi ajuns la situația de azi .(p. 1650-1651) [.....]

Conversiune de drept !

" **Dacă** nu se admite intangibilitatea conversiunii de drept, pentru ca țărani să rămână apărați și liniștiți, conștiința mea de nepot de țăran, ca om care nu am ca ocupație decât agricultura, **nu pot să votez acest proiect**, pentru că **îl găsesc greșit, nedrept și primejdios.** " (aplauze pe băncile opoziției și pe unele bănci ale majorității)
D.Moldovan / oct.'32

▣ **Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?**

" **Dar**, d-lor, îmi place să cred că **dacă** am pierdut o bună parte din iluziile pe care ni le făceam în privința **unui stat țărănesc** în viitor,

dacă, după o anumită chibzuială în timpul opoziției, am ajuns la convingerea că **au fost iluzii**, **punctele fixate în programul nostru, al Partidului Țărănesc**, care **program a fost adoptat, cu ocazia fuziunii**, și de celălalt partid, cel Național, **devenind programul PNT**,

dacă ne-am convins că, în împrejurările de astăzi, **nu mai putem să ne gândim**

decît în existența unui **stat pur burghez, bazat pe capital,**

totuși, ca **un act dedreptate**, trebuie **să ne gândim** [...]

la cele 100 miliarde lei, pe care le-a plătit sub forma **taxelor de export**, agricultorii mari, mijlocii și mici

ai acestei țări.[...] ani în șir, și funcționarii, și muncitorii și negustorii, toți orașenii, au mîncat pîine ieftină,

au mîncat carne ieftină, sub forma prețurilor maximele [...]

Atunci, **să chibzuim**, măcar **cu un pic de dreptate**, **dacă este bine**, ca **gloaba să o plătească**, și de data aceasta, **tot țăranul din această țară ?**[.....]

Apoi bine, dlor, **suntem noi un stat capitalist ?** Dacă mi-aș permite să vă dau **un răspuns**, deocamdată **negativ**,

dați-mi voie să vă întreb, mai departe, **suntem un stat agrarian ?** **Nu aș putea găsi justificarea.**

Suntem un stat țărănesc ? Eu, înafară de d.Badea, colegul nostru de aici, **nu știu cine mai crede în el!** [.....]

Atunci unde vom ajunge noi, cînd **suntem puși în situația să revizuim o lege**, care, este adevărat,

că are mai multă tragere de inimă și mai multă durere, pentru marea proprietate din această țară - căci aceasta este **concepția**, **să-i spunem agrariană**, **a dlui Argetoianu** - să mă iertați, dacă în sinceritatea mea, va trebui să merg pînă la sfîrșit : bună sau rea, **această concepție, despre agrarianism, a fost o concepție.**

Dar, cu privire la statul țărănesc, în afară de d.Badea, **nu știu cine mai crede în viitorul unui astfel de stat țărănesc,**

și nu știu cine mai susține o astfel de concepție.... (p. 1651-1652) [.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Țărănism bucovinean .**

" Nu cred că putem spune asta [**stat țărănesc ?!**] , mai ales gîndindu-ne la paginile de istorie , care au trebuit să fie șterse de Tudor Vladimirescu, în **1821**,

și cari au trebuit să fie plătite de atîtea mii de morți , la **1907**,

pentru că **nu s-a crezut că țăranul are dreptate** , și că **este jefuit de bogătași**, de **cămătari** și de **samsari**, dar mai ales de auxiliarii lor, de **arendăș .** "

" Adăugînd la aceasta și **întîrzierea în punerea în aplicare a reformei agrare**,

și **marea lipsă și nepregătire**, în care s-au găsit **țărani din jumătate de țară**, în special a acestora de dincoace de Carpați,

atunci cînd li s-a dat pămînt, **lipsiți de unelte, de cunoștinți de credit**, lipsiți chiar, unii dintrînșii , **de gloaba de cal cu care puteau să zgîrîie pămîntul.**"

"**Acest agricultor**, care a fost **apăsător de greșelile partidului liberal**, și **a celui averescan**, bătut de

vînturi, udat de ploi,

mîncat de cămătari, lipsit de debușeu, neavînd posibilitatea să-și valorifice produsele sale, bune sau rele,

această țărănime să fie pusă în situația de **a fi judecată ,cu asprime dușmănoasă , de cine ?**
De Partidul Național Țărănesc !

Și **acest PNT** , luîndu-și dreptul de judecător, să-i spună că nu are dreptate,

că trebuie să se întoarcă înapoi la cămătarul , la bancherul, la bancă, fie chiar bancă populară, căci și acolo se face de multe ori cămătărie, să ceară iertare pentru greșala făcută , că a putut să creadă , măcar un momnt, în executarea Legii Argetoianu, să ridice căciula , să spună cum a spus pe vremuri , bunicul său : sărut mîna, cucoane, iartă-mă, am venit să preschimb polița , căci văz că nu e bine să te încrezi în legile țării! **Ce dureros ! "**

-Aurel Socol : (vicepreșed.Camerei) : ați promis că vorbiți 20 de minute, vorbiți de 70 de minute.Vă rog să conchideți .

-D.Moldovan : Fiindcă sunt drăguț și disciplinat rugat, îmi voi da osteneala ...

" fiind că văd la mulți dintre dvs. **lipsă de înțelegere și interes** pentru starea grea și nevoile țăranilor ,

și **văd că vorbesc în zadar** .

Apel la conștiință

Vom fi puși să judecăm, și este bine ca **judecata să fie pe față. [Votul]**

Să mergem în fața **conștiinței** noastre , în fața acestui **bun popor**, și în fața lui **Dumnezeu**, să ne dăm , fiecare în parte și toți la un loc, socoteală , dacă am făcut bine sau rău, cînd am votat și cînd n-am votat , pentru suspendarea **datoriilor țărănești.**(p. 1652)

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Țăranism " de munte " .**

▣ **Câmpulung Moldovenesc**

Eu, în numele unui județ [plasa Vatra Dornei - jud.Câmpulung] care se găsește într-o grea situație economică,

care are 3 fabrici de zahăr închise , nu pentru că țăranii nu produc sfeclă, dar fiindcă așa înțeleg guvernele

să repartizeze această producție agricolă ; **un județ** în care standardul de viață a fost ridicat ;

eu, care sunt dintr-o provincie cu pămînt muntos [,...] **un județ** care [...] din mila aceluia boier numit Argetoianu , fost ministru de finanțe [...] și dreptul dat țăranilor de a nu plăti decît jumătate din datoriile lor [...]

iar pentru județele de munte dreptul de a se bucura de conversiunea de drept , nu cu 10 ha, ci cu 25-50 ha .

În statistica Ministerului de Justiție, **cea mai mare datorie țărănească din țară** ,

este din plasa Vatra Dornei, din jud.Câmpulung : 51.000 la ha ,

în timp ce valoarea pămîntului este de 3.000 - 7.000 pe ha !

Acești țărani nu intră în conversiunea de drept , deoarece jud.Cîmpulung are doar 8.000 ha pămînt arabil .

Am auzit că **s-a spus că nu intră în concepția noastră , a PNT** , să dăm aceste drepturi țăranilor de la munte ,

că aceasta înseamnă pomanagism, că nu se poate face deosebire între țăranul de la munte și țăranul de la șes, .

Votînd acest proiect ar însemna să iscălim hotărîrea de **condamnare la moarte economică** , la neagra sărăcire fizică,

la degenerarea acestui **țăran**, care a format , pe vremuri, sub stăpînire străină, **fala părților de nord ale țării noastre** .

(Aplauze pe diverse bănci ale opoziției) (p. 1652)

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Stat agrarian (dacă nu țărănesc)**

" [...] ași înțelege , în cele din urmă - nu cu plăcere - ca **Partidul Național Tărănesc să se transforme într-un partid agrarian** ; dar **nu pot înțelege ca acest partid să-și renege programul** , pentru a lua locul partidului liberal, transformându-se în **apărătorul băncilor putrede** , cari au adus **numai rău în țară** și care pervertesc numai rău pentru viitor "

(**aplauze la opoziție și unele bănci ale majorității**) (p. 1653)

D.Moldovan / oct.'32

39.) Ernest Ene - N.Mischie - I.Gașpar (PNȚ) , ș.a. polemică la Conversiune , 2 oct.'32

(DAD, MO 41, 2 oct.'32 , p. 1601-1604)

[LD : așa , de exemplu, cum se băteau pe " țărănism " !]

-**N.Mischie** : evocă o **discuție cu un țăran din Tismana** , care i-a ridicat problema scăderii prețurilor ...

-**Ernest Ene** : **Cunosc pe "țăran "** . Nu o să spună niciodată ceea ce ai spus d-ta !

"Poate că **țăranul moldovean e mai liniștit și mai deștept** .

Niciodată nu are teorii imaginare ca ale d-tale ! "

-**Manolescu -Strunga** (PNL -1) : **DI Ene nu cunoaște teoriile țăranului** .Habar nu are de ele .

-**N.Mischie** : Asta dovedește că niciodată n-a fost printre țărani, nici n-a visat să se ducă !"

-**Ernest Ene** : Prietenește te rog **să mergi la Muncel** , să vezi **dacă cunosc pe țărani și ce fac pentru ei !**

-**N.Mischie** : Atunci **județul d-tale este un județ fericit** , peste care curge lapte și miere ...

[**revine la povestea țăranului care cerea ... reforma leului , a creșterii valorii muncii țărănești ...**]

Țăranul l-a întrebat **cum de s-au găsit 7 miliarde pentru polițele boierilor ...**

și nu se găsesc **câteva miliarde pentru țărani...**

El i-a explicat că soluția cade în sarcina economiștilor , care vor găsi leacul...

-**Ernest Ene** : Ai vorbit înțelept !

-**V.Roșteanu** (PP) : Trebuia să-i dai adresa d-lui Ene !

-**I.Gașpar** (PNȚ, bănățean) : Dacă dădea adresa dlui Ene, nu mai erai deputat d-ta, ci acel țăran...

-**Manolescu -Strunga** : Inteligență ardelenescă !

-**I.Gașpar** : **Județul meu e f.bun** .Am luat totdeauna 96 % din voturi , iar în opoziție ... 54 % !

-**N.Mischie** : **Am auzit eu teoria asta și la d.Aurel Vlad [Hunedoara]**

Și acolo este un județ " fericit " !De aceea , pe timpul guvernării noastre ,

când înnebuniseră de fericire , **s-au pus pe ei mitralierele [Lupeni '29]**

Să nu fie la fel și cu țăranii d-tale din județ !

40.) T.Roznovan (PSD) , discurs la Conversiune , 4 ? oct.'32

(DAD, MO 43, șed. din 4 oct.'32, p 1703-1704)

[LD : **discurs nexeroxat.Reconstituire fișe . Nimeni nu-l contrazice ;**

nimeni nu-i dă vreo atenție, nimeni nu-l aplaudă .

pare o "poveste " , un "basm " ... atât de îndepărtat ... încît nu stîrnea nici o reacție]

▣ **Țărănism socialist**

[LD : **reproduce , mai întîi ceea ce a spus în Parlamentul Iorga]**

< Dar cine ar putea fi **purtătorul unei asemenea politici agrare revoluționare** în adevăratul înțeles al cuvîntului ?

Dvs. , reprezentanți ai lumii vechi , care apune, dvs care încercați să cîrpiți cu metode învechite

un edificiu care trebuie renovat din temelii ? (**exclamații**)

Nu, d-lor, noi ne dăm seama că **este nevoie de o nouă forță politică** ,

de forța aceasta a **proletariatului orășenesc și țărănesc** , care este în plină deșteptare și la

noi. [...]

Numai socialismul cu economia sa dirijată în folosul tuturor , va putea mîntui omenirea
din impasul

în care a intrat .[...] **Orice ați încerca , orice ați face , nu veți scăpa de ceea ce vă temeți.**

Steaua dvs se scufundă în noapte , steaua noastră se ridică falnic pe cer.

Nu vă opuneți mersului fatal al evoluției care, altfel, va trece peste dvs.>

... de atunci, nimic nu s-a schimbat în țara asta ! Și nici nu se va schimba ceva , cît domnesc
concepțiile capitaliste !

**"Masele muncitorești și țărănești trebuie să ia în mîinile lor proprii , făurirea unei soarte mai
bune ,**

prin **prefacerea societății capitaliste în societatea socialistă** , prin dezrobirea muncii de
sub jugul capitalist.

Aceasta va fi soluția tuturor problemelor.Pînă atunci , mizeria și nedreptatea vor rămîne destinul
acestor omeniri .

/ teoretizează alianța muncitoresc-țărănească ;

/ avansează calea socializării agriculturii (naționalizarea comerțului cu grîne și a brutăriilor)

T.Roznovan / 4 oct.'32

41.) **M.I.Gheorghiu (PND) , intervenție, la legea de reglementare a plantării viilor ,
Camera, 22 sept.'32**

(DAD, Mo. 32, șed. din 22 sept.'32, p. 1114- 1116)

[**Prin modificare, se aprobă țaranilor plantarea viței de vie hibridă**]

-MIGheorghiu : " Nu urmăriți decît să **dărîmați legea d-lui Sisesti**, fără să puneți nimic în loc.

Numai din interes electoral, nu din interes tehnic-agricol !

În numele PND , **nu va vota legea , pentru că este antidemocratică .**

MIGheorghiu / 22 sept.'32

▣ **Pseudo - țărănismul PNȚ .**

**"Țărănismul pe care l-ați profesat în opoziție, nu a fost aplicat în guvernarea PNȚ.Nu a fost
sincer.**

Interese meschine, politicianiste, electorale. Lumea se va convinge definitiv de falsitatea

"țărănismului " PNȚ ,

contribuind la peirea PNȚ

MIGheorghiu / 22 sept.'32

42.) **IZCodreanu (G de F) - la conversiune - 1 oct.'32**

Intervenție **Virg.Solomon, Aurel Vlad**

(DAD, MO 40, 1 oct.'32 , p. 1563 - 1566)

[LD : el a avut o **discuție -explicație cu experții Ligii Națiunilor** , la ministerul de Externe,
cărora le-a explicat **semnificația națională a Conversiunii : de a nu intra pămîntul pe mâna
jidanilor .**

Este sarcastic cu privire la **"vizirii " care controlează " vasalii " ,**

și cere suprimarea plății cuponului extern.

[Ex. proprietarul **Costică Mitache** din Huși , **și-a pierdut moșia și tot avutul,**

pentru că s-a împrumutat **la bancherul Heim Schor**]

Virg.Solomon /

▣ **Sistemul bancar în Ardeal.**

-**Virg.Solomon** : El nu are interese bancare de apărut (este dator) .

Îl interesează aspectul politic al **vieții bancare din Ardeal**, în apărarea cărora

PNT poate fi învinuit pe nedrept.

Există bănci țărănești , cu capital exclusiv țărănesc , ca la Făgăraș....

-**C.Radovici** (Un.Agrară) : Banca Boileana ?

-**V.Solomon** : Nu, asta este destul de hrăpăreață.Este , spre ex. , una la Poiana Sibiului , pe acțiuni,

condusă de un vrednic țăran, care a reușit.

Bănci așa -zise țărănești, cu un capital de paradă , care au dir. un popă, au o parte imorală , deoarece se îmbogățesc câțiva.Dar au și o parte morală: **capitaluri de zeci de milioane ale țăranilor**

(Făgăraș, Sibiu) ce au trăit în America .Este munca lor de 10-15 ani.

De aceea PNT se interesează de ele.La Făgăraș au peste 300 milioane depuneri țărănești .

Băncile ce s-au hazardat în întreprinderi- băncile liberale "Victoria" , "Bihoreana " , "Baia Mare "

acestea sunt marile bănci din Ardeal. Banca "Albina" , este o bancă veche, tradițională.

"Banca Românească" în guvernarea PNL(pe atunci Radovici era în PNL, prefect de Făgăraș) a facilitat împrumuturi ...

-**C.Radovici** : Da.A dat 10 milioane , cu dobândă de 10 %

-**Solomon**: La început cu 10 % .După ce a căzut de la guvern, a strâns șurubul, încât oamenii au cerșit

pe la alte bănci ardelenne .**Noi nu apărăm băncile . Dar apărăm interesele țăranilor deponenți la aceste bănci.**

-**I.Z.Codreanu** : Este de acord cu el.Sigur trebuie luate măsuri ca băncile noastre, băncile țărănești, să nu fie lovite.

Mai ales cele care în trecut au contribuit la puterea de viață și de economie a poporului român.

Și nu numai din Ardeal ! Ci și din Bucovina ,Basarabia și Vechiul Regat.

-**Adonis Popov** (PȚ-Lupu) : Să le știm și noi care sunt.Dați-ne o statistică.

-**Aurel Vlad** (PNT) : Sunt f.multe. De ex., în jud.Hunedoara, băncile din Deva și Orăștie, încă pe vremea ungușilor, au împrumutat țăranii de și-au cumpărat pământ .

De aceea în jud.Hunedoara nu există vreo proprietate maghiară.

Băncile din Transilvania au stat în serviciul țăranilor, le-au dat împrumuturi ieftine, cu care și-au cumpărat pământ de la conții și proprietarii maghiari .

Aceste bănci au ajutat școlile, bisericile, și au susținut intelectualitatea românească.

Aceste bănci trebuie apărute de Conversiune .

-**I.Z.Codreanu** : Aceste bănci sunt acum ale ... grofilor jidani (vezi fișier Conversiune)

43.) Ștefănescu Goiceanu - VGBeldie - Armd.Călinescu , la Conversiune, 6 oct.'32

(DAD, MO 45, 6 oct.'32, p. 1778 - 1780)

[LD : polemică la amendamentele legii]

-**Ștefănescu -Goiceanu** : susține "amendamentul Fortunescu " (deputat PNT-Dolj)

în legătură cu " proprietatea țărănească " (lotul de 10 sau de 25 ha ?)

"Legea circulației bunurilor " - Mihalache , constata în Expunerea de motive ,

că "lotul țărănesc " din toate legiurile noastre agrare este un "lot al foamei " ;

că prin lege, se va da posibilitatea țăranilor gospodari , să-și poată acumula un "lot de muncă " .

Lotul tip - în concepția legii - era lotul de 25 ha .

Acest lot -tip a fost susținut (la Legea Argetoianu) **de Călinescu și Ghelmegeanu**,

cerând ca conversiunea de drept să se extindă până la proprietatea de 25 ha,

adică până la "lotul -tip-țărănesc " Argetoianu nu a acceptat acest p.d.v.

Dar acum, cu Legea GGMironescu , acest lot este lovit și mai rău !

Noi am îmbrățișat "amendamentul Fortunescu "

pentru că ... coincide cu Proiectul de lege deus de noi semnat și de "stânga dvs " ,

de actualii " tenori " ai guvernului... Călinescu și Ghelmegeanu .

-**M.Negură** : Aceasta a fost propunerea d.lui Mircea Djuvara , din partidul nostru .

-**Ștefănescu-Goiceanu** : "Era o justificare a d-lui Mircea Djuvara " care stă la baza ...

"Căminului de familie " , așa cum este legiferat în Austria, America, Elveția și alte state industriale.

-**VGBeldie** : care ar fi , după dvs. , minimul de existență pentru țărani ?

-**Goiceanu** : 5 ha de pământ , cum spunea d.Mihalache ...

-**Beldie** : s-a admis printr-un amendament să se scoată din urmărire casele țărănești și ... până la 1 ha de pământ !

-**Goiceanu** : **Produsul de pe 1 ha de pământ**, este întreținerea unei gospodării în țara asta ? **!Se poate d-lor ? ! Aceasta este o mentalitate canibalică !**

[**pus la vot, "amendamentul Fortunescu " este respins !**]

-**Armand Călinescu** (subsecretar la Interne) : **Toți proprietarii , cu până la 25 ha, vor rămâne în Conversiune dacă ... își restâng pretențiunile lor numai la 10 ha .**

La Conversiune / 6 oct.'32

Vezi fișierul următor